

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI**

**SÜLEYMANİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ
HAMİDİYE KOLEKSİYONU'NDA BULUNAN
MÜLEVVEN TEKNİĞİNDEKİ CİTLER**

Aslıhan ARSLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Hacer KARA**

KONYA - 2021

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aslıhan ARSLAN		
	Numarası	17811801014		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sanat Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	x	
		Doktora		
Tezin Adı	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu'nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aslıhan ARSLAN		
	Numarası	17811801014		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sanat Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	x	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Hacer KARA		
Tezin Adı	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu'nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler			

ÖZET

Tezimizin konusu olan “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu’nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler” kapsamında koleksiyonda bulunan mülevven teknikle yapılmış ciltler cilt sanatının tarihi sürecinde değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda ele aldığımız ciltlerin tamamı Osmanlı dönemine aittir. Tezimiz kapsamında incelemiş olduğumuz 68 adet cildin tümü gömme tekniğinde yapılmıştır. Bu ciltlerden 65 adedi mülevven ve alttan ayırma tekniğinde, 3 adedi ise mülevven ve üstten ayırma tekniğinde süslenmiştir. Buna ilaveten 17. yüzyıl ciltlerinden 1302 ve 18. yüzyıl ciltlerinden 1063 demirbaş numaralı ciltlerin salbekleri, 18. yüzyıl ciltlerinden 1060 demirbaş numaralı cildin ise köşebentleri yazma tekniğiyle yapılmıştır. Çalışmamızda incelemiş olduğumuz eserlerin tümünde deri malzeme kullanılmıştır. Dış kapaklarda kahverengi, bordo, siyah ve yeşil deri kullanılmıştır. İç kapaklarda ise bordo, kahverengi ve siyah derinin yanı sıra iç kapağında ebrulu kâğıtla kaplanan ve yalnızca kâğıt kaplanan örneklerde mevcuttur. Dış kapaklarda genellikle şemse, salbek, köşebent, cetvel, zencerek ve bordürler yapılmıştır. Salbek, köşebent, miklep ve bordürün bulunmadığı örneklerde mevcuttur. Ciltlerin sırt kısımları süslemesizdir. Ciltlerin miklepleri dış kapaklarla aynı teknik ve süslemede yapılmışlardır. Çalışmamızda miklep kısmı bulunmayan örneklerde mevcuttur. Çalışmamızda sertap kısmı genellikle kartuşlara ayrılmış, kartuşların araları ve içleri noktalarla bezenmiştir. Sertap kısmı tıpkı sırt kısmı gibi çok fazla tahrip olduğu için tamir gören örnekler bulunmaktadır. İncelemiş olduğumuz ciltlerin dış kapaklarında genellikle bitkisel süsleme kompozisyonlar tercih edilmiştir. Burada hatayi, gonca, kıvrım dallar ve saz yapıkları en çok tercih edilen motiflerdir. Bitkisel süslemenin yanı sıra bulut motifi de dış kapaklarda düğümlü ve serbest şekilde sıkça karşımıza çıkmaktadır. İç kapaklarda ise genellikle şemse, salbek ve köşebentlerin içerisi yazma tekniğiyle

süslenmiştir. İç kapağı farklı olan tek örnek 16. yüzyıl ciltlerinden 628 demirbaş numaralı cilttir. Bu cildin iç kapağı tıpkı dış kapağında olduğu gibi mülevven ve alttan ayırma tekniğindedir.

Tezimiz “Giriş”, “Türk Cilt Sanatı”, “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu’nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler (Katalog)”, “Değerlendirme” ve “Sonuç” olmak üzere toplam beş ana bölümden oluşmaktadır. “Giriş” ana başlığı “Konunun Tanımı, Amacı ve Sınırları”, “Çalışmanın Yöntemi”, “Yararlanılan Kaynaklar” ve “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi” olmak üzere dört alt başlığa ayrılmıştır. “Türk Cilt Sanatı” ana başlığı “Cilt Sanatı ve Tarihçesi”, “Cilt Sanatında Kullanılan Teknikler” ve “Mülevven Tekniği” olmak üzere üç alt başlığa ayrılmıştır. “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu’nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler” ana başlığı katalog bölümüdür. Bu bölümde 68 adet cilt malzeme, süsleme, teknik ve tasarım açısından detaylı bir şekilde ele alınmıştır. “Değerlendirme” başlığı “Malzeme ve Renk”, “Teknik”, “Mülevven Tekniğinin Ciltte Görüldüğü Yerler” ve “Süsleme” olmak üzere dört alt başlıkta ele alınmıştır. “Sonuç” ana başlığından sonra “Bibliyografya”, “Fotoğraflar Listesi”, “Fotoğraflar”, “Çizimler Listesi” ve “Çizimler” yer almaktadır.

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Aslihan ARSLAN		
	Student Number	17811801014		
	Department	Art History		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	x	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Dr. Öğr. Üyesi Hacer KARA		
Title of the Thesis/Dissertation				

ABSTRACT

The volumes in the collection within the scope of the subject of our thesis “Colorful (Mülevven) Volumes in the Hamidiye Collection in the Suleymaniye Manuscript Library” have been evaluated in the historical process of binding art.

All of the volumes in our study are Ottoman period volumes. All of 68 volumes that we examined in our thesis were made in the mounting technique. Of the 68 volumes that we examined, 65 were made according to ornamentation technique in the multiverse and bottom separation technique, and 3 of them were made with the multiverse and top separation technique. Of these volumes, salbeks of volumes with asset no. 1302 from the volumes of 17th century and salbeks of volumes with asset no. 1063 from the volumes of 18th century and gussets of volumes with asset no. 1060 from the volumes of 18th century were made with the technique of writing. Leather material was used in all of the works we examined in our study. Brown, burgundy, black and green leather was used on the outer covers. In addition to burgundy, brown and black leather, it is available in samples covered with marbled paper on the inner cover and only covered with paper. On the outer covers, rosettes (şemse), corners (salbek), gussets (köşebent), rulers (cetvel), zencerek and borders (bordür) were generally made. There are also examples that do not have salbeks, gussets, mikleps and borders. The backs of the volumes were generally made plain. Since the back is the part that is severely damaged, there are examples that have been repaired. Unfortunately, we cannot have information about the decoration of these examples. In the volumes with the miklep part, the mikleps were generally made in the same technique and decoration as the outer covers. In our study, there are some samples that do not have a miklep part. In our study, the sertap part was usually divided into cartridges, and the spaces and inside of the cartridges were decorated with dots. There are examples that are repaired because the sertap part is damaged too much, just like the back part. The motifs generally used in vegetal decoration on the outer covers of the volumes we have examined are the hatayi, bud, folded and reed leaves.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

In addition to the vegetative decoration, the cloud motif is frequently seen on the outer covers in a knotted and loose manner. There are also naturalistic ornaments on the outer covers. On the inner covers, the rosettes, corners and gussets, which were generally made with writing technique, were painted with painting technique. The only example with a different inner cover is from the volumes of 16th century with the asset no. 628. The inner cover of this volume was just like the outer cover, made with a gentle and bottom separation technique.

Our thesis consists of five main sections: “Introduction”, “Turkish Binding Art”, “Colorful Volumes in the Hamidiye Collection in the Suleymaniye Manuscript Library”, “Evaluation” and “Conclusion”. The main title of “Introduction” is divided into four sub-headings: “Definition, Purpose and Boundaries of the Subject”, “Method of Study”, “Utilized Resources” and “About the Suleymaniye Manuscript Library”. The main title of “Turkish Binding Art” is divided into three sub-headings: “Binding Art and History”, “Techniques Used in Binding Art” and “Colorization (Mülevven) Technique”. The main title of “Colorful Volumes in the Suleymaniye Manuscript Library” is the catalog section. In this section, 68 volumes are discussed in detail in terms of material, decoration, technique and design. The title of “Evaluation” is divided into four sub-headings: “Material and Color”, “Technique”, “Where the Colorization Technique is seen on the Volume” and “Decoration”. After the main title of “Conclusion”, there are “Bibliography”, “List of Photographs”, “Photographs”, “List of Drawings” and “Drawings”.

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze yazma eserler en büyük sanat eserlerimizden olmuştur. Bilgi vermenin yanı sıra sanat değeri de taşıyan yazma eserlerimiz, medeniyetlerin izlerini günümüze kadar taşımıştır. Türk devletlerinde sanatın her alanında olduğu gibi kitap yazımına da büyük önem verilmiş ve kitap sanatları her dönemde gelişerek devam etmiştir. Oldukça farklı konularda yazılan kitaplar, zengin teknikler ve bezeme kompozisyonlarıyla döneminin özelliklerini yansıtan özellikleriyle karşımıza çıkmıştır.

Yüksek Lisans eğitimimin ders aşamasında almış olduğum Türk Kitap Sanatları dersinde cilt sanatı büyük ilgimi çekti ve bu alanda bir birikim elde etmek üzere araştırmalar yaptım. Çalışmama danışman hocamın tavsiyesiyle Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu'nda yazma eserleri inceledim ve bu koleksiyonu incelemeyi uygun gördüm. Çalışmanın literatür taramaları tamamlandıktan sonra saha çalışması yapılmıştır. Öncelikle Kütüphane müdürlüğünden gerekli izinler alınmış, ardından kütüphane tarafından oluşturulan dijital arşivden incelenecek eserlerin birer kopyaları temin edilip, gerekli incelemeler fotoğraflar üzerinden yapılmıştır. Daha sonra belirlenen ana hat çerçevesinde çalışmanın metin kısmı yazılmıştır. Tezimiz yazılırken dipnotlar, fotoğraflar ve çizimlerle desteklenmiştir. Yüksek Lisans çalışmamızda bu koleksiyonda yer alan bir grup mülevven tekniğindeki ciltler teknik, malzeme, form, üslûp ve süsleme açısından detaylı bir şekilde incelenerek bu alanda sanat tarihine katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Araştırmamızın konusunu belirlerken bana yol gösteren ve çalışmalarım sırasında beni yönlendiren danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hacer KARA'ya, ayrıca tezimi hazırlama sürecim boyunca maddi ve manevi desteklerini benden eksik etmeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Aslıhan ARSLAN

Konya, 2021

ÖZET

Tezimizin konusu olan “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu’nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler” kapsamında koleksiyonda bulunan mülevven teknikle yapılmış ciltler cilt sanatının tarihi sürecinde değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda ele aldığımız ciltlerin tamamı Osmanlı dönemine aittir. Tezimiz kapsamında incelemiş olduğumuz 68 adet cildin tümü gömme tekniğinde yapılmıştır. Bu ciltlerden 65 adedi mülevven ve alttan ayırma tekniğinde, 3 adedi ise mülevven ve üstten ayırma tekniğinde süslenmiştir. Buna ilaveten 17. yüzyıl ciltlerinden 1302 ve 18. yüzyıl ciltlerinden 1063 demirbaş numaralı ciltlerin salbekleri, 18. yüzyıl ciltlerinden 1060 demirbaş numaralı cildin ise köşebentleri yazma tekniğiyle yapılmıştır. Çalışmamızda incelemiş olduğumuz eserlerin tümünde deri malzeme kullanılmıştır. Dış kapaklarda kahverengi, bordo, siyah ve yeşil deri kullanılmıştır. İç kapaklarda ise bordo, kahverengi ve siyah derinin yanı sıra iç kapağında ebrulu kâğıtla kaplanan ve yalnızca kâğıt kaplanan örneklerde mevcuttur. Dış kapaklarda genellikle şemse, salbek, köşebent, cetvel, zencerek ve bordürler yapılmıştır. Salbek, köşebent, miklep ve bordürün bulunmadığı örneklerde mevcuttur. Ciltlerin sırt kısımları süslemesizdir. Ciltlerin miklepleri dış kapaklarla aynı teknik ve süslemede yapılmışlardır. Çalışmamızda miklep kısmı bulunmayan örneklerde mevcuttur. Çalışmamızda sertap kısmı genellikle kartuşlara ayrılmış, kartuşların araları ve içleri noktalarla bezenmiştir. Sertap kısmı tıpkı sırt kısmı gibi çok fazla tahrip olduğu için tamir gören örnekler bulunmaktadır. İncelemiş olduğumuz ciltlerin dış kapaklarında genellikle bitkisel süsleme kompozisyonlar tercih edilmiştir. Burada hatayi, gonca, kıvrım dallar ve saz yaprakları en çok tercih edilen motiflerdir. Bitkisel süslemenin yanı sıra bulut motifi de dış kapaklarda düğümlü ve serbest şekilde sıkça karşımıza çıkmaktadır. İç kapaklarda ise genellikle şemse, salbek ve köşebentlerin içerisi yazma tekniğiyle süslenmiştir. İç kapağı farklı olan tek örnek 16. yüzyıl ciltlerinden 628 demirbaş numaralı cilttir. Bu cildin iç kapağı tıpkı dış kapağında olduğu gibi mülevven ve alttan ayırma tekniğindedir.

Tezimiz “Giriş”, “Türk Cilt Sanatı”, “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu’nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler (Katalog)”, “Değerlendirme” ve “Sonuç” olmak üzere toplam beş ana bölümden oluşmaktadır. “Giriş” ana başlığı “Konunun Tanımı, Amacı ve Sınırları”, “Çalışmanın Yöntemi”, “Yararlanılan Kaynaklar” ve “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi” olmak üzere dört alt başlığa ayrılmıştır. “Türk Cilt Sanatı” ana başlığı “Cilt Sanatı ve Tarihçesi”, “Cilt Sanatında Kullanılan Teknikler” ve “Mülevven Tekniği” olmak üzere üç alt başlığa ayrılmıştır. “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu’nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler” ana başlığı katalog bölümüdür. Bu bölümde 68 adet cilt malzeme, süsleme, teknik ve tasarım açısından detaylı bir şekilde ele alınmıştır. “Değerlendirme” başlığı “Malzeme ve Renk”, “Teknik”, “Mülevven Tekniğinin Ciltte Görüldüğü Yerler” ve “Süsleme” olmak üzere dört alt başlıkta ele alınmıştır. “Sonuç” ana başlığından sonra “Bibliyografya”, “Fotoğraflar Listesi”, “Fotoğraflar”, “Çizimler Listesi” ve “Çizimler” yer almaktadır.

ABSTRACT

The volumes in the collection within the scope of the subject of our thesis “Colorful (Mülevven) Volumes in the Hamidiye Collection in the Suleymaniye Manuscript Library” have been evaluated in the historical process of binding art.

All of the volumes in our study are Ottoman period volumes. All of 68 volumes that we examined in our thesis were made in the mounting technique. Of the 68 volumes that we examined, 65 were made according to ornamentation technique in the multiverse and bottom separation technique, and 3 of them were made with the multiverse and top separation technique. Of these volumes, salbeks of volumes with asset no. 1302 from the volumes of 17th century and salbeks of volumes with asset no. 1063 from the volumes of 18th century and gussets of volumes with asset no. 1060 from the volumes of 18th century were made with the technique of writing. Leather material was used in all of the works we examined in our study. Brown, burgundy, black and green leather was used on the outer covers. In addition to burgundy, brown and black leather, it is available in samples covered with marbled paper on the inner cover and only covered with paper. On the outer covers, rosettes (şemse), corners (salbek), gussets (köşebent), rulers (cetvel), zencerek and borders (bordür) were generally made. There are also examples that do not have salbeks, gussets, mikleps and borders. The backs of the volumes were generally made plain. Since the back is the part that is severely damaged, there are examples that have been repaired. Unfortunately, we cannot have information about the decoration of these examples. In the volumes with the miklep part, the mikleps were generally made in the same technique and decoration as the outer covers. In our study, there are some samples that do not have a miklep part. In our study, the sertap part was usually divided into cartridges, and the spaces and inside of the cartridges were decorated with dots. There are examples that are repaired because the sertap part is damaged too much, just like the back part. The motifs generally used in vegetal decoration on the outer covers of the volumes we have examined are the hatayi, bud, folded and reed leaves. In addition to the vegetative decoration, the cloud motif is frequently seen on the outer covers in a knotted and loose manner. There are also naturalistic ornaments on the outer covers. On the inner covers, the rosettes, corners and gussets, which were generally made with writing technique, were painted with painting technique. The only example with a different inner cover is from the volumes of 16th century with the asset no. 628. The inner cover of this volume was just like the outer cover, made with a gentle and bottom separation technique.

Our thesis consists of five main sections: “Introduction”, “Turkish Binding Art”, “Colorful Volumes in the Hamidiye Collection in the Suleymaniye Manuscript Library”, “Evaluation” and “Conclusion”. The main title of “Introduction” is divided into four sub-headings: “Definition, Purpose and Boundaries of the Subject”, “Method of Study”, “Utilized Resources” and “About the Suleymaniye Manuscript Library”. The main title of “Turkish Binding Art” is divided into three sub-headings: “Binding Art and History”, “Techniques Used in Binding Art” and “Colorization (Mülevven) Technique”. The main title of “Colorful Volumes in the Suleymaniye Manuscript Library” is the catalog section. In this section, 68 volumes are discussed in detail in terms of material, decoration, technique and design. The title of “Evaluation” is divided into four sub-headings: “Material and Color”, “Technique”, “Where the

Colorization Technique is seen on the Volume” and “Decoration”. After the main title of “Conclusion”, there are “Bibliography”, “List of Photographs”, “Photographs”, “List of Drawings” and “Drawings”.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR	1
1. GİRİŞ	2
1.1. Konunun Tanımı, Amacı ve Sınırları.....	2
1.2. Çalışmanın Yöntemi	3
1.3. Yararlanılan Kaynaklar	4
1.4. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	8
2. TÜRK CİLT SANATI	9
2.1. Cilt Sanatı ve Tarihçesi	9
2.2. Cilt Sanatında Kullanılan Teknikler	14
2.3. Mülevven Tekniği	16
3. SÜLEYMANİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ HAMİDİYE KOLEKSİYONU'NDA BULUNAN MÜLEVVEN TEKNİĞİNDEKİ CİTLER (KATALOG)	18
4. DEĞERLENDİRME	153
4.1. Malzeme ve Renk.....	153
4.2. Teknik	155
4.3. Mülevven Tekniğinin Ciltte Görüldüğü Yerler	157
4.3.1. Dış Kapak.....	157
4.3.1.1. Şemse	157
4.3.1.2. Salbek.....	159
4.3.1.3. Köşebent.....	160
4.3.1.4. Bordür	161

4.3.2. İç Kapak	163
4.3.2.1. Şemse	163
4.3.2.2. Salbek.....	163
4.4. Süsleme	163
4.4.1. Geometrik Süsleme	164
4.4.2. Bitkisel Süsleme.....	164
4.4.3. Bulut.....	165
5. SONUÇ.....	167
BİBLİYOGRAFYA	169
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	173
FOTOĞRAFLAR.....	182
ÇİZİMLER LİSTESİ	267
ÇİZİMLER.....	270

KISALTMALAR

a.g.e., : Adı Geçen Eser
a.g.m., : Adı Geçen Makale
a.g.md., : Adı Geçen Madde
a.g.t., : Adı Geçen Tez
b. : Bin, Ibn
mm : Milimetre
s. : Sayfa
No: Numara
H.: Hicri
M.: Miladi
Bkz: Bakınız

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Tanımı, Amacı ve Sınırları

Bir dönemin kültürünü anlamak istiyorsak önce o dönemin sanat eserlerini bilmek gerekir. Her sanat eseri kendi döneminin ihtişamını yansıtır. Cilt sanatı da her dönemde daha da gelişerek günümüze gelmiş ve her cilt döneminin ihtişamıyla süslenmiştir.

Arapça kelime anlamı “deri” olan cilt koruma ve süsleme amacıyla yapılmıştır¹. Ciltler çoğunlukla mukavva üzerine koyun, keçi ve ceylan derisi kullanılarak yapılmışlardır². Türkler cilt sanatını geliştirmiş ve sanat haline getirmişlerdir. “Ciltçilik, tomar şeklinde olan kitapların yerini, Romalılar devrinde yaprakları dikdörtgen biçimde kesilmiş kodeksin almasıyla ortaya çıkmıştır”³. Tarihi bilenen ilk cildin Uygurlular dönemine ait olduğu bilinmektedir. İslamiyet’in kabulü ile birlikte cilt sanatında büyük bir gelişim yaşanmış, Selçuklu döneminde cilt sanatına büyük önem verilmiştir⁴. Türk cilt sanatı Osmanlı döneminde zirveye ulaşmıştır⁵.

Cilt sanatıyla ilgili günümüze kadar yapılmış çalışmalarda, yalnızca mülevven tekniğini kapsayan bir araştırma bulunmadığını gördük ve bu araştırmayı yapmaya karar verdik. Yaptığımız bu çalışmada mülevven tekniğinde görülen süsleme, teknik, form ve malzeme özelliklerini ele alarak, mülevven tekniğinin görüldüğü ilk dönemden itibaren bu tekniğin dönemsel özelliklerini ortaya koyan kapsamlı bir çalışma yapmayı amaçladık. Bu çalışmanın adı **Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu’nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler**’dir. Bu konuyu seçmekteki amacımız, Hamidiye koleksiyonu özelinde mülevven tekniğiyle yapılmış ciltleri incelemek, bu teknikte yapılmış ciltlerin yüzyıllar içerisinde sergilediği gelişimini ve teknik açısından gösterdiği farklılıkları ya da benzerlikleri ortaya koymaktır.

¹ Mine Esiner Özen, **Türk Cilt Sanatı**, Ankara, 1998, s.9.

² Yıldray Özbek, **Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesindeki Kitap Kapakları**, Kayseri, 2005, s.15.

³ Ahmet Saim Arıtan, “Ciltçilik”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:7, İstanbul, 1993, s.551.

⁴ Ahmet Saim Arıtan, “Batı Dünyasının Türk Cilt Tarihine Bakışı ve Türk Cilt San’atı’nın Tarih İçindeki Gelişimi”, **İstem**, Yıl:8, Sayı:15, 2010, s. 178.

⁵ Ahmet Saim Arıtan, “Türk Deri İşlemeciliği Bağlamında Türk Cild Sanatı”, **Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi**, Ankara, 2007, s.134.

Araştırmamızda Hamidiye Koleksiyonu'nda bulunan toplam 1521 adet eserden 143 adedinin cildi mülevven tekniğiyle yapılmıştır. Bu 143 adet ciltten aynı dönemde yapılmış, kompozisyon ve motif açısından benzer olanlar ve dış kapakları yıpranan ciltlerin bir kısmında motif ve süsleme özellikleri belirlenemediği için kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışmamızda mülevven tekniğiyle yapılmış 68 adet cilt yüzyıl, malzeme, teknik, form, üslûp ve süsleme kompozisyonu bakımından ayrıntılı bir biçimde tanıtılmıştır. Bu araştırmayla Hamidiye Koleksiyonu'nda yer alan 68 adet cildin tekniği derinlemesine incelenerek, bu alandaki eksiklerin giderilmesine yönelik kaynak oluşturmak amaçlanmıştır.

1.2. Çalışmanın Yöntemi

Araştırmanın konusu belirlerken, cilt sanatı ile ilgili günümüze kadar yapılan tüm yayınlar taranmıştır. Daha sonra Süleymaniye Kütüphanesinde bulunan koleksiyonlar taranmış ve Hamidiye Koleksiyonu çalışma açısından uygun bulunmuştur. Tezimizin konusu belirlendikten sonra çeşitli kütüphaneler ve YÖK taranmıştır. Tezimiz ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezleri, kitaplar, makaleler ve ansiklopedi maddeleri incelenmiş ve birer kopyaları alınmıştır.

Çalışmanın literatür taramaları tamamlanınca saha çalışması yapılmıştır. Öncelikle Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Müdürlüğünden gerekli izinler alınmış, ardından kütüphane tarafından oluşturulan dijital arşivden incelenerek eserlerin birer kopyası temin edilip, gerekli incelemeler fotoğraflar üzerinden yapılmıştır. Konumuz kapsamında yer alan her cildin çizimleri yapılmıştır⁶.

Daha sonra belirlenen ana hat planı çerçevesinde çalışmanın metin kısmı yazılmıştır. Tezimiz yazılırken dipnotlar, fotoğraflar ve çizimlerle desteklenmiştir.

Çalışmamızın birinci bölümünde “Giriş” ana başlığı altında “Konunun Tanımı, Amacı ve Sınırları”, “Çalışmanın Yöntemi”, “Yararlanılan Kaynaklar” ve “Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi” alt başlıklarına yer verilmiştir. İkinci bölüm olan “Türk Cilt Sanatı” ana başlığı altında “Cilt Sanatı ve Tarihçesi”, “Cilt Sanatında Kullanılan Teknikler” ve “Mülevven Tekniği” alt başlıklarına yer verilmiştir. Tezimizin üçüncü bölümü olan Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu'nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler” ana başlığı katalog

⁶ Çizimleri yapan Hüseyin Buğdaycı'ya teşekkür ederim.

bölümüdür. Bu bölümde 68 adet cilt malzeme, süsleme, teknik ve tasarım açısından detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Dördüncü bölümde “Değerlendirme” ana başlığı altında “Malzeme ve Renk”, “Teknik”, “Mülevven Tekniğinin Ciltte Görüldüğü Yerler” ve “Süsleme” başlıkları bulunmaktadır. Tezimizin son kısmında bibliyografya, fotoğraflar listesi, fotoğraflar, çizimler listesi ve çizimler yer almaktadır.

Ele alınan örneklerde ketebe sayfası bulunanların ketebeleri okunarak kesin tarihleri belirlenmiş, ketebe tarihleri bulunmayan eserler ise karşılaştırma yapılarak tarihlendirilmiştir. Tezimizde yer alan eserler ciltlerinin tarihlerinde göre kronolojik olarak sıralanmıştır.

1.3. Yararlanılan Kaynaklar

Tez konumuz ile ilgili ulaşabildiğimiz kaynaklar cilt sanatı açısından bizlere önemli bilgiler sunmaktadır. Tez konumuz kapsamında faydalandığımız ve ulaşabildiğimiz kaynakların kısaca tanımını yapacağız.

A.Saim.Arıtan’ın “**Ciltçilik**” maddesinde cildin tanımı yapılmış, cilt sanatının tarihsel gelişimi, cilt üslupları, cilt çeşitleri, mücellitler ve ciltçilik teşkilatı, cildin yapılışı, cilt yapımında kullanılan malzemeler, cilt yapımında kullanılan aletler, teknikler ve cilt sanatında kullanılan süsleme motiflerinden bahsedilmiştir⁷. A. Saim Arıtan’ın “**Anadolu Selçuklu Cilt Sanatı**” adlı çalışmasında ise cilt sanatının kısa bir tarihçesi verilmiştir. Daha sonra Selçuklu ciltlerinin ve kapaklarının bölümleri, süsleme özellikleri, malzemeleri ve teknik özelliklerinden bahsedilmiştir⁸.

Savaş Maraşlı, “**18-19. Yüzyıl Cilt Sanatı: Yeni Formlar Yeni Konular**” isimli çalışmasında cilt sanatının tarihsel gelişimine değinmiş, 18-19. yüzyıl cilt sanatını ayrıntılı bir şekilde incelemiştir⁹.

Zeynep Balkanal “**Bilgi ve Sanatı Kaplayan Sanat: Ciltçilik**” isimli çalışmasında cildin anlamına, cilt tarihçesine, yüzyıllara göre ciltlerin özelliklerine,

⁷ Ahmet Saim Arıtan, “Ciltçilik”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:7, İstanbul, 1993, s.545-562.

⁸ Ahmet Saim Arıtan, “Anadolu Selçuklu Cilt Sanatı”, **Türkler**, Cilt:7, Ankara, 2002, s.181-197.

⁹ Savaş Maraşlı, “18-19. Yüzyıl Cilt Sanatı: Yeni Formlar Yeni Konular”, **Osmanlı Sanatında Değişim ve Dönüşüm**, Konya, 2019, s.241-272.

süslemelere, tekniklere ve cilt çeşitlerine, cilt sanatında kullanılan aletlere değinilmiştir¹⁰.

Mine Esiner Özen “**Türk Cilt Sanatı**” isimli eserinde öncelikle “Klasik Doğu Ciltleri” başlığı altında cilt sanatının tarihçesi, cildin bölümleri, cilt çeşitlerine değinmiştir. İkinci olarak “Ciltçiler (Mücellidan)” başlığı altında cilt ustalarından bahsetmiş ve son olarak “Sözlük” başlığı altında konuyla ilgili terimle değinmiştir¹¹.

İsmet Binark “**Eski Kitapçılık Sanatlarımız**” isimli eserinde cilt, hat, tezhip ve minyatür gibi kitap sanatları hakkında bilgi vermiştir¹²

Zeren Tanındı “**Türk Cild Sanatı (Kitap Kapakları)**” isimli çalışmasında Türk cilt sanatının tarihsel gelişimi, ciltlerin özelliklerine değinmiştir¹³.

Hacer Kara “**Konya Mevlana Müzesi Müzelik Eserler Bölümünde Bulunan Osmanlı Dönemi Ciltleri**” isimli doktora tezinde cilt sanatının tanımı ve tarihçesine, mücellitler ve mücellit teşkilatına, cilt yapımında kullanılan malzemelere, cilt yapımında kullanılan aletlere, cildin ve kapağın bölümleri gibi temel konulara yer verdikten sonra, Mevlâna Müzesinde sergilenen 149 adet cildi tanıtarak, bu ciltlerin Osmanlı cilt sanatındaki yerlerini ortaya koymak için geniş bir değerlendirmeye yer vermiştir¹⁴. Hacer Kara ve Ayşe Ergin cilt sanatı hususunda farklı bir çalışma olarak madeni kalıpları tanıtan bir makaleyi de kaleme almışlardır¹⁵.

Ayşe Budak “**Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi’ndeki XV-XVI. Yüzyıl Kitap Kapakları**” isimli yüksek lisans tezinde öncelikle Konya’nın tarihi ve kültürel ortamına değinmiş, cildin bölümleri, cilt yapımında kullanılan malzemeler, aletler, cilt çeşitleri, üsluplar ve cilt sanatı ve tarihsel gelişimine değindikten sonra tez kapsamında ele aldığı eserlerin tanımını yapmış ve fotoğraflarla desteklemiştir¹⁶.

¹⁰ Zeynep Balkanal, “Bilgi ve Sanatı Kaplayan Sanat: Ciltçilik”, **Türkler**, Cilt:12, Ankara, 2002, s.546-547.

¹¹ Mine Esiner Özen, **Türk Cilt Sanatı**, Ankara, 1998.

¹² İsmet Binark, **Eski Kitapçılık Sanatlarımız**, Ankara, 1975.

¹³ Zeren Tanındı, “Türk Cild Sanatı (Kitap Kapakları)”, **Başlangıcından Bugüne Türk Sanatı**, Ankara, 1993, s.422-430.

¹⁴ Hacer Kara, **Konya Mevlana Müzesi Müzelik Eserler Bölümünde Bulunan Osmanlı Dönemi Ciltleri**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Konya, 2015.

¹⁵ Hacer Kara-Ayşe Ergin, “Cilt Sanatında Kullanılan Madeni Kalıplar”, **Tarihin Peşinde - Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Yıl: 2019, Sayı: 22, s.123-169.

¹⁶ Ayşe Budak, **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi’ndeki XV-XVI. Yüzyıl Kitap Kapakları**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2009.

Yasin akmak “**Bursa İnebey Kütüphanesi’nde Bulunan Ulu Cami Koleksiyonuna Ait Şemse Cilt Kapakları**” isimli yüksek lisans tezinde cilt sanatının tarihsel gelişimine, Türk süsleme sanatına, cilt sanatında kullanılan araç ve malzemelere, yapım yöntemi ve işleme özelliklerine, kütüphane ve İnebey hakkında bilgilere değinmiş, tez kapsamındaki eserlerin tanımını yapmış ve fotoğraflarla desteklemiştir¹⁷.

Ayla Güleç “**Topkapı Sarayı Kütüphanesindeki Seçilmiş Klasik Şemse Cilt Kapakları**” isimli yüksek lisans tezinde cilt sanatının malzemelerine, çeşitlerine ve tarihsel gelişimine, tezhip, hat, ebru ve minyatür sanatlarına değinmiştir. Topkapı sarayının tarihsel gelişimine de değinerek tez kapsamında incelenen eserlerin ayrıntılı tanımını yapmış ve fotoğraflarla desteklemiştir¹⁸.

Ayşen Karakoç “**Beyazıt Devlet Kütüphanesi’nde Bulunan Şemseli Yazma Kur’an Ciltleri**” isimli yüksek lisans tezinde Türk cilt sanatının tarihçesi, cildin tanımı, cildin bölümleri, cilt sanatında kullanılan aletler ve cilt üsluplarına değinmiştir. Beyazıt Kütüphanesi tarihine de değinerek tez kapsamındaki eserlerin ayrıntılı tanımını yaparak, fotoğraflarla desteklemiştir¹⁹.

Kadriye Doğan “**Ankara Etnografya Müzesi’nde Bulunan Bazı Cild Örnekleri**” isimli yüksek lisans tezinde Türk cilt sanatındaki genel bilgilere değinerek, tez kapsamındaki eserleri ayrıntılı bir şekilde ele almış ve fotoğraflarla desteklemiştir²⁰.

Gülçin Karaman “**Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi’ndeki 17. Ve 18. Yüzyıl Ciltleri**” isimli yüksek lisans tezinde Amasya’nın tarihine ve kültürel ortamına ve Türk cilt sanatının tarihçesine değinerek, tez kapsamında incelenen eserlerinin ayrıntılı tanımını yapmış ve fotoğraflarla desteklemiştir²¹.

¹⁷Yasin akmak, **Bursa İnebey Kütüphanesi’nde Bulunan Ulu Cami Koleksiyonuna Ait Yazma Eserlerin Şemse Cilt Kapakları**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.

¹⁸Ayla Güleç, **Topkapı Sarayı Kütüphanesindeki Seçilmiş Klasik Şemse Cilt Kapakları**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.

¹⁹Ayşen Karakoç, **Beyazıt Devlet Kütüphanesi’nde Bulunan Şemseli Yazma Kur’an Ciltleri** Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2010.

²⁰Kadriye Doğan, **Ankara Etnografya Müzesi’nde Bulunan Bazı Cild Örnekleri**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008.

²¹Gülçin Karaman, **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi’ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

Yıldıray Özbek “**Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesindeki Kitap Kapakları**” isimli kitabında Kayseri ve kütüphanenin tarihçesine, cilt ve Türk cilt sanatına değinerek, kitap kapsamında yer alan eserleri ayrıntılı bir şekilde incelemiş ve fotoğraflarla desteklemiştir²².

Kemal Çığ “**Türk Kitap Kapakları**” isimli kitabında Türk cilt sanatına değinmiş ve fotoğraflarla desteklemiştir²³.

Meral Erkan “**Osmanlı Dönemi El Yazması Deri Cilt Kitap Süsleme Örnekleri (Ankara Milli Kütüphane, Türk Tarih Kurumu ve Etnografya Müzesi)**” isimli yüksek lisans tezinde Osmanlı dönemi el yazması deri cilt kitap süsleme örneklerini ayrıntılı bir şekilde ele almıştır²⁴.

Serap Akgül “**Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesi’nde Bulunan 18. Yüzyıla Ait Cilt Sanatı Örnekleri**” isimli yüksek lisans tezinde cilt sanatına değinmiş ve çalışması kapsamında incelemiş olduğu 18. yüzyıl ciltlerini detaylı bir şekilde ele almıştır²⁵.

Tuğba Yalçınkaya, “**Yusuf Ağa Kütüphanesi’ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Deri Ciltleri**” isimli yüksek lisans tezinde cilt sanatı ve Türk cilt sanatına değinmiş, çalışması kapsamında bulunan 17. ve 18. yüzyıl deri ciltlerini ayrıntılı bir şekilde ele almıştır²⁶.

²²Yıldıray Özbek, **Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesindeki Kitap Kapakları**, Kayseri, 2005.

²³ Kemal Çığ, **Türk Kitap Kapakları**, Ankara, 1953.

²⁴ Meral Erkan, **Osmanlı Dönemi El Yazması Deri Cilt Kitap Süsleme Örnekleri (Ankara Milli Kütüphane, Türk Tarih Kurumu ve Etnografya Müzesi)**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1994.

²⁵ Serap Akgül, **Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesi’nde Bulunan 18. Yüzyıla Ait Cilt Sanatı Örnekleri**, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2019.

²⁶ Tuğba Yalçınkaya, **Yusuf Ağa Kütüphanesi’ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Deri Ciltleri**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019

1.4. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi

Süleymaniye Kütüphanesi Süleymaniye Külliyesi'nin bir ve ikinci medreselerinin kitaplık haline getirilmesiyle, İstanbul'un farklı semtlerinde bulunan kütüphanelerdeki kitapların toplanmasıyla oluşmuştur. Süleymaniye Külliyesi'nin 1557 yılında hizmete açılmasından sonra saray kütüphanesinden bazı kitaplar buraya gönderilmiş ve Süleymaniye Kütüphanesi'nin temelleri atılmıştır²⁷.

I. Abdülhamid tarafından 1780 yılında İstanbul Bahçekapı külliyesi içerisinde kurulan Hamidiye Kütüphanesine I. Abdülhamid tarafından 1552 kitap vakfedilmiş ve daha sonra Lala İsmâil Efendi tarafından vakfedilen 750 eserle Hamdiye Koleksiyonu gelişmiştir. Hamidiye kütüphanesinde bulunan kitaplar külliyenin viran olması ve medresesinde artık kullanılmamasından dolayı, burada bulunan kitaplar önce "Medresetü'l-mütehassısîn" mektebinin kütüphanesine aktarılmış ve buranın kapatılmasından sonra 1924 yılında Murad Molla Kütüphanesi'ne, 1954 yılında ise Süleymaniye Kütüphanesi'ne aktarılmıştır²⁸.

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi ülkemizin en zengin yazma eserler kütüphanelerinden biridir. Süleymaniye Kütüphanesi, yazma ve Arap harfli eski basma eserleri barındıran, yerli ve yabancı araştırmacılara uluslararası seviyede hizmet veren bir kuruluştur. Günümüzde 152 koleksiyon Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi bünyesinde²⁹.

²⁷ Nevzat Kaya, " Süleymaniye Kütüphanesi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:38, İstanbul, 2010, s.121-122.

²⁸ İsmail E. Erünsal, "Hamidiye Kütüphanesi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:15, İstanbul, 1997, s. 469.

²⁹ <http://www.suleymaniye.yek.gov.tr/> , 17.04.2021.

2. TÜRK CİLT SANATI

2.1. Cilt Sanatı ve Tarihçesi

Kitapların yapraklarını dağılmadan bir arada tutabilmek için yapılan kapağa cilt ismi verilmiştir³⁰. Arapça bir kelime olan cilt, deri anlamı gelmektedir³¹.

İlk ciltler tahtadan yapılmış, sonra sadece deriden yapılmış ve zamanla gelişerek mukavva üzerine deri, kâğıt, kumaş gibi malzemeler kaplanarak, koruma amacı ile birlikte sanat eseri özelliği de kazanmışlardır³².

Cilt sanatı, rulo şeklinde olan kitapların yerini Romalılar devrinde yaprakları dikdörtgen şeklinde yapılmış mushafın almasıyla ortaya çıkmıştır. Tarihi bilinen eski ciltler 4. yüzyıla ait olup, papirüs üzerine meşin kaplanarak yapılmışlardır³³.

Sanat eseri özelliği taşıyan ilk ciltler 8. ve 9. yüzyılda Mısır'da Kopt'lar ve Orta Asya'da Uygurlar tarafından yapılmıştır³⁴. İslam sanatında bilinen ilk ciltlerde 8-9. yüzyılda parşömen üzerine kufi hattıyla yazılmış, Kur'an nüshalarına aittir. Bu örneklerde deri tahta iskelet üzerine geçirilmiş ve deri üzerine ucu sivri aletle geometrik süslemelerle bezenmiştir³⁵.

Orta Asya'da ortaya çıkan Türk Cilt Sanatı, Mezopotamya, İran, Irak, Suriye, Anadolu ve Mısır'da 7. ve 15. yüzyıllarda devam ederken, 14. ve 15. yüzyıllarda Timurlu, Akkoyunlu, Karakoyunlu gibi Türkmen kabileleri yeni bir cilt üslubuyla Osmanlı cilt sanatıyla birlikte, Türk cilt sanatını da zirveye çıkarmışlardır. Cilt sanatı 16. yüzyılda başta İtalya olmak üzere Avrupa cilt sanatını da etkilemiştir. Türklerin Çinliler 'den önce cilt yaptığı belirtilmektedir³⁶.

İlk kitap cildi Uygurlular tarafından yapılmış olup, yerli ve yabancı kaynaklar ilk ciltlerin, Mısır'daki Kıptilere ve 8-9. yüzyıllara ait olduğunu iddia etmişler fakat Karahoço'da A. Von le Coq tarafından bulunan iki cilt, minyatür ve tezhiplerle bezenmiş olup, geometrik süslemelidir³⁷.

³⁰ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.551.

³¹ Kemal Çığ, **a.g.e.**, s.8.

³² Ahmet Saim Arıtan, **a.g.m.**, s.129.

³³ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.551.

³⁴ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.551.

³⁵ Savaş Maraşlı, "Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde Bulunan 15. Yüzyıl Osmanlı Ciltlerinde Anadolu Selçuklu Cilt Geleneği Etkisi", **İstem**, Yıl:5, Sayı:9, 2007, s.222.

³⁶ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.m.**, s.129.

³⁷ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.m.**,s.130.

Cilt sanatı, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinden sonra büyük bir gelişme göstermiş, Türkler tarafından yazı ve kitap kutsal olarak kabul edildiğinden özellikle dini kitaplar daima belden yukarı seviyedeki yerlere konulurdu. Yazı ve kitaba verilen bu önem, onun süslenmesine ve ciltlenmesine de önem verilmesini sağlamıştır³⁸.

“Cilt işlerinde Müslüman Türkler çok başarılı olmuşlar. Mushaflar ve bazı önemli kitaplar, metinlerine önemle ciltlenir ve üzerine yaldızlı ve nakışlı kabartma bezemeler yapılarak süslenirdi”³⁹.

9. yüzyılda Halîfe Mu’tasım Billâh’ın gözetiminde Sâmarrâ’ya yerleşen Uygur Türkleri, burada yaptıkları ciltlerle cilt sanatını geliştirmişlerdir. Irak ve Horasan Türk cildinin gelişme merkezleri haline gelmiştir. İslâm cildinin bilinen ilk örnekleri, Tolunoğulları zamanına aittir. İslâm cildindeki bu gelişme, 12. yüzyıla kadar, Fâtımîler, Gazneliler, Büyük Selçuklularla devam etmiştir⁴⁰.

Anadolu’da Türk kitap kapaklarının ilk örnekleri Selçuklular ve Beylikler döneminde görülmekte olup, genellikle kahverengi deriyle kaplanan ciltlerin dışı geçme bant ve noktalarla süslenmiştir. İç kapaklar ise kalıpla yapılmış dal ve rumilerle bezenmiştir⁴¹. Selçuklu dönemi cilt sanatı Türk-İslam cilt sanatı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Anadolu Selçuklularına ait en erken tarihli cilt örneği “Kitab’ül-Ğaribeyn fi’l-Kur’an ve’l Hadis” isimli eserin kapağıdır⁴². Anadolu Selçuklu cilt sanatı, 13. yüzyılın 3. çeyreğinden itibaren Memlukler, 14. yüzyıldan itibaren ise İlhanlılar ve Karamanoğulları başta olmak üzere, Anadolu Beyliklerinin ciltlerinde devam etmiştir. Bu cilt üslubu Osmanlı cilt sanatına geçişi sağlamıştır. “15. yüzyıl ile birlikte cilt kapağı tasarımları dönemin beğenilerine göre değişmeye başlar. Bu değişimlerde Fatih Sultan Mehmed’in uyguladığı politikaların katkısı önemlidir”⁴³. 15. yüzyıl da Timurlular, Akkoyunlular ve Karakoyunlular zamanında cilt kapakları yapılmıştır. 16. yüzyıldan itibaren Klasik Osmanlı cilt sanatı Türk-İslam cildinin en önemli temsilcisi olarak 20. yüzyıla kadar devam etmiştir.

³⁸ Zeynep Balkanal, **a.g.m.**, s.545.

³⁹ Mustafa Bektaşoğlu, **Türk İslam Sanatı**, Ankara, 2009, s.87.

⁴⁰ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.m.**, s.131.

⁴¹ Zeren Tanındı, **a.g.m.**, s.422.

⁴² Ahmet Saim Arıtan, **a.g.m.**, s.933-934.

⁴³ Savaş Maraşlı, “18-19. Yüzyıl Cilt Sanatı: Yeni Formlar Yeni Konular”, **Osmanlı Sanatında Değişim ve Dönüşüm**, Konya, 2019, s.243.

Erken Osmanlı döneminin ilk cilt örnekleri Sultan II. Murad döneminde karşımıza çıkmaktadır. Erken Osmanlı ciltlerinde sanat eseri değeri taşıyan ilk cilt Sultan II. Murad için 838/1434-35 yılında musiki nazariyatıyla ilgili hazırlanan eserin cildir. Erken Osmanlı dönemi cilt sanatının en güzel örnekleri Bursa İnebey Kütüphanesi'ndedir. Fatih Sultan Mehmed döneminde saray nakkaşhanesinde sanat değeri taşıyan ciltler üretilmiştir. Bu dönemde ciltler, ipek kadife, ipek atlas ve ipek jakarlı dokumalarla kaplanmıştır⁴⁴.

Fatih döneminde Saray nakkaşhanesinde yapılmış ciltlerde çoğunlukla siyah deri kullanılmış ve bu dönemde, saray nakkaşhanesinde hazırlanan deri ciltlerde uygulanan süslemelerde genellikle cildin ön ve arka dış kapağında iri, dilimli, salbekli, oval şemse ve köşebentler görülür. Miklep şemsesi, dilimli ve yuvarlak olup, şemse ve köşebentlerin içi kalıpla veya aletle yapılmış rumi, dal, iri hatayî ve rozet çiçeklerle süslenmiştir. Bordürlere kalıpla veya aletle iri çiçekli bezeme yapıldığı gibi, bordürlere geçme "S" lerin oluşturduğu baklava biçimleri yapılmıştır. Şemse, salbek ve köşebentler bir bütün olarak yapılmıştır. İç kapak bordo veya açık kahverengi deri kaplı, altın yıldız zeminde katı şemse ve köşebent süslemelidir. Bu süsleme bazı ciltlerde sertap ve miklep içinde de yer almıştır. İç kapakta bulunan katı İran ciltlerinde çok ince ve çok renkli yapılırken, Fatih Devri ciltlerinde ise daha kalın ve en çok iki renklidir. 15. yüzyıl ciltlerinde süslemede, üçlü yaprak, gonca, rumi, geçme, nilüfer, ıtır yaprağı, bulut, gül, tepelik, penç, hatayî, orta bağ, tığ motifleri kullanılmıştır⁴⁵.

Klasik üslubun en güzel örneklerini verdiği yüzyıllar, Türk ciltçiliğinin en üst seviyede olduğu dönemdir. 15. yüzyılda sağlanan siyasi istikrar, memleketin iktisadi hayatında, dolayısıyla kültür ve sanat faaliyetlerinde de canlılık yaratmış, bunun sonucunda birçok sanat dalında olduğu gibi, Türk cilt sanatında da eserler meydana getirilmiştir⁴⁶.

16. yüzyıl da Kanuni devri mücellit başlarından Mehmet Çelebi, Süleyman Çelebi, Mustafa Çelebi gibi kişiler devirlerinin büyük isimleri olmuşlardır. Bunların elinde Türk deri işçiliği çok güzel ve zarif örnekler vermiştir. Bu yüzyılda genellikle keçi derisi ve koyun derisi kullanılmıştır. Renk olarak siyah, kahverenginin tonları,

⁴⁴ Zeren Tanındı, **a.g.m.**, s.422-424.

⁴⁵ Zeynep Balkanal, **a.g.m.**, s.546.

⁴⁶ Zeynep Balkanal, **a.g.m.**, s.546.

kırmızı, vişne, mavi, yeşil ve mor karşımıza çıkmaktadır. 17. yüzyılda salbekler büyümüş, bazı ciltlerde köşebent ve bordürler kalkmıştır⁴⁷. 18. yüzyılda lâke ciltler, sırma işlemeli ciltler, yekşâh ciltler ve gerçekçi motifli ciltler görülmektedir⁴⁸. 19-20. yüzyıllarda klasik ciltler yapılmaya devam edilmiştir. 19. yüzyılda zilbahar ciltler ve rokoko etkisinde ciltler çoğalmıştır⁴⁹.

Klasik bir cilt, alt ve üst kapak, sırt, sertap ve miklep bölümlerinden oluşur. Kapakların kolaylıkla açılıp kapanmasını sağlamak amacıyla, sırtla kapak arasında bırakılan boğluğa “muhat payı”, sertabın her iki yanında alt kapak ve miklep boyunca bırakılan fazla kısma ise “dudak” denir⁵⁰.

Kitabın yapraklarını bir arada tutan başa “şiraze” denilmektedir⁵¹. Zencerek, bordür ve cetvel kapağı dışından ve dört tarafından çevirir. Köşelerde ve zencirekle bitişik olarak yapılan bölüme ise “köşebent” denilmektedir. Cildin kapağında ve genellikle en ortada bulunan ve tezyinata hâkim olan unsura “şemse” denilmektedir. Şemselerin alt üstlerine eklenen unsurlara ise “salbek” denilmektedir⁵².

Cilt sanatında kullanılan başlıca malzemeler şunlardır;

Deri: Cilt kapaklarında en fazla kullanılan malzeme deridir. En fazla koyun, keçi ve ceylan derisi, nadiren de sığır derisi kullanılmıştır. Anadolu Selçuklu ve Memlük döneminde kahverenginin tonları, Osmanlı döneminde ise bunun yanında vişneçürüğü, yeşil ve siyahın kullanıldığı da görülmektedir⁵³.

Mukavva: Kâğıdın olmadığı zamanlarda deri ince tahta plakalar üzerine kaplanmış, daha sonra tahtanın yerini mukavva almıştır. Mukavva kâğıtların, birinin suyunun ötekinin tersine gelecek şekilde üst üste yapıştırılması ve muştayla dövülerek sıkıştırılmasıyla elde edilmiştir. Mukavva yapılırken tutkalın içine cildi kurtlanmaktan korumak amacıyla şap, boraks ve tütün suyu konulurdu⁵⁴.

⁴⁷ Zeynep Balkanal, **a.g.m.**, s.547.

⁴⁸ Ebru Alparslan, “Türk Cilt Sanatının Tarihsel Gelişimi ve Müzelerden Örnekler”, **Uluslararası Ahmet Yesevi’den Günümüze İnsanlığa Yön Veren Türk Büyükleri Sempozyum Bildirileri**, Romanya, 2008, s.185.

⁴⁹ Zeynep Balkanal, **a.g.m.**, s.547.

⁵⁰ Mine Esiner Özen, **a.g.e.**, s.10-11.

⁵¹ İsmet Binark, **a.g.e.**, s.8.

⁵² Ahmet Saim Arıtan, **a.g.m.**, s.935-937.

⁵³ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.554.

⁵⁴ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.554.

İplik ve İbrişim: Kitabın yapraklarını bir birine tutturmak ve kâğıdın aharlı rengine uydurmak amacıyla ince sarı ipek iplik, kitabı daha da sağlamlaştırmak için sırtın alt ve üst köşelerine yapılan şirazelerde ise genellikle renkli ibrişim kullanılmıştır⁵⁵.

Kakma Altın, Altın Varak ve Altın Suyu: Ciltlerde kullanılan en önemli malzemelerden biri de kakma altındır. Selçuklu dönemi ciltlerinde kakma altın ile birlikte, cetvel ve tahrirlerde altın suyu kullanılmıştır. Selçuklu döneminden sonra zemine fırça ile altın sürülüp ya da varak altın yapıştırılarak motiflerin yapıldığı görülmektedir⁵⁶

Cilt sanatında kullanılan başlıca aletler şunlardır;

Kalıplar: Cilt sanatında kullanılan kalıplar, ilk zamanlar demir ve tahta malzemeden yapılmışlardır. Bu malzemeler daha sonra deriyi yırttığından sertleştirilmiş deri kullanılmaya başlanmıştır⁵⁷.

Kalıplar kapak üzerindeki yerlerine göre “şemse kalıbı”, “köşe kalıbı” gibi isimler almışlardır. Bazen şemse ve köşebentlerde miklep ve kapak içerisinde tek parça kalıplar kullanılmış, daha küçük olan kalıplar ise, zencerek, köşebent, şemse içinde ve sertabın süslenmesinde kullanılmıştır. Küçük kalıplar birer defa basıldığı gibi yan yana, alt alta ve üst üste basılıp zemini dolduracak şekilde uygulanmıştır. Bu kalıpların bazıları 5-6 mm çapında çok küçük parçalardan oluşurlar. Yuvarlak imza ve çiçek mühürleri bu boyuttadır. Yan yana gelerek zencereği oluşturan alete ise “zencerek çivisi” denir. Deri üzerine kızdırılarak bastırılan aletlere ise “kör alet”, “yekşah” ve “teber” gibi isimler verilmektedir⁵⁸.

Mühre: Kâğıdı parlatmaya yarayan alettir. Düzgün dışbükey olarak yapılan mührenin yapımında cam, deniz kabuğu, çakmak taşı ve mermer malzemenin yanında bir de Akik taşı, Süleyman taşı, yeşim taşı ve yemen taşı da kullanılmıştır. Mühreler biçimlerine göre zer mühre, sivri mühre, yassı mühre, tırnak mühre, çakmak mühre ve cam mühre isimlerini almışlardır⁵⁹.

⁵⁵ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.554.

⁵⁶ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.554.

⁵⁷ Kemal Çığ, **a.g.e.**, s.10. Ancak günümüze ulaşan kalıpların büyük bölümü madenden yapılmıştır. Bkz. Hacer Kara-Ayşe Ergin, **a.g.m.**, s.123-169.

⁵⁸ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.554-555.

⁵⁹ Ayşe Budak, **a.g.t.**, s.18.

Fırça: Motiflerin bezenmesi, tahrirlenmesi, zeminin altın boya ile boyanması ve cetvel çekiminde fırça kullanılır. Fırça genellikle samur kılı ve yeni doğmuş kedinin ensesinden alınan kıllarla yapılmaktadır⁶⁰.

Bıçkı: Deriyi traşlamak için balta şeklinde yapılmış alettir⁶¹.

Cendere: Cilt sanatında kitapların dibinin yapıştırılması için kullanılan, tahtadan yapılmış iki ucu vidalı alettir⁶².

Istaka: Hayvan kemiğinden yapılmış ve uçları sivrileştirilmiş istaka 10-15 cm boyunda 2 cm eninde 2-3 mm kalınlığındadır. Derinin kapağa yapıştırılmasında, kitabın sırt kısmının yapıştırılmasında, zemin pürüzlerinin giderilmesinde ve malzemenin yüzeye yapıştırılmasında kullanılan alettir⁶³.

Istampa: Derinin aynalanmasında, kalıpların basılmasında ve mukavvaların yapıştırılmasında kullanılan alettir⁶⁴.

Falçata: Cilt sanatında kullanılan deri, kâğıt ve mukavvanın kesilmesinde, tıraşlanmasında kullanılan sert çelikten üretilmiş kesici alettir⁶⁵.

Mengene: İki düz tahta ile bu tahtaların arasına konulan nesnelere sıkıştırmaya yarayan, ahşaptan yapılmış ve iki tahta burgudan yapılmış alettir. Bu alet kapak kitaba bağlanırken ve şiraze örülürken kullanılır⁶⁶. Kaynaklarda cendere olarak geçmektedir⁶⁷.

2.2. Cilt Sanatında Kullanılan Teknikler

Soğuk Cilt Tekniği: Cilt sanatında altın kullanılmadan⁶⁸, motifler kapak renginde bırakılarak baskı tekniğiyle yapılan ciltlerdir⁶⁹.

Altın Ayırma Cilt Tekniği: Cildin üzerindeki motiflerin zemini altın ile doldurularak, motiflerin deri ile aynı renkte bırakılmasıyla yapılan süsleme tekniğidir⁷⁰.

⁶⁰ Ayşe Budak, **a.g.t.**, s.18.

⁶¹ Mine Esiner Özen, **a.g.e.**, s.35.

⁶² Mine Esiner Özen, **a.g.e.**, s.35.

⁶³ Ayşe Budak, **a.g.t.**, s.20.

⁶⁴ Yasin Çakmak, **a.g.t.**, s.10.

⁶⁵ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.37 .

⁶⁶ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.38.

⁶⁷ Ayşe Budak, **a.g.t.**, s.19.

⁶⁸ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.552.

⁶⁹ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.44.

⁷⁰ İsmet Binark, **a.g.e.**, s.11.

Üstten Ayırma Cilt Tekniği: Motiflerin zemini deri ile aynı renkte bırakılarak, motiflerin altın ile boyanmasıyla yapılan süsleme tekniğidir⁷¹.

Mülemma Cilt Tekniği: Motifler ve motiflerin zemini altınla boyanarak yapılan süsleme tekniğidir⁷².

Katı (Müşebbek) Cilt Tekniği: Sözlükte “kesmek” anlamına gelen katı, kâğıt ya da deri üzerine çizilmiş yazı, ya da başka bir şekli oyup çıkararak başka bir kâğıt ya da deriye yapıştırılarak yapılan sanattır. Katı sanatında renkli, aharlı, ebrulu ve mühreli olan kâğıtlar kullanılır⁷³. Katı sanatı daha çok iç kapaklarda karşımıza çıkar⁷⁴. Katı sanatında kâğıttan kesilip çıkarıldıktan sonra başka bir zemine yapıştırılan kısma “erkek oyma”, içi oyulan kısma ise “dişi oyma” ismi verilmektedir⁷⁵.

Zilbahar (Zerbahar) Cilt Tekniği: Kafes adı da verilen bu süsleme, kapağın tüm yüzü kaplanarak ve kapağın üzerine fırça ile ezme altınla geometrik çizgiler çizilip, keşişen kısımlar arasına yıldız ve noktalar koyularak yapılır⁷⁶.

Yazma ve Yekşah Cilt Tekniği: Ciltlerin üzeri varak altın ya da ezme altın sürülerek yapılan tekniğe yazma, bu şekilde süslenen ciltlerde yekşah denilen aletle motiflerin üzeri çukurlaştırılarak yapılan ciltlere ise yekşah denir⁷⁷.

Simduzî ve Zerduzî Cilt Tekniği: Deri üzerine kalıp ya da fırça yardımıyla boyanarak süslemeler yapıldığı gibi, kumaşla işlenerek de ciltler yapılmıştır. Gümüşle yapılan süslemeli ciltlere simduzî, altınla yapılan süslemeli ciltlere ise zerduzî denilmektedir⁷⁸.

Zerduva Cilt Tekniği: Kadife kumaş kullanılarak yapılan ciltlere denir⁷⁹.

Lâke Cilt Tekniği: Tahta, deri ya da mukavva üzerine, fırça yardımıyla sulu boya ve altın yaldız işlenip, üzerine vernik çekilerek yapılan ciltlere lâke denir. Lâke ciltlerin en eski örneğine Eski Mısır’da tahtadan yapılmış lahitler üzerinde

⁷¹ İsmet Binark, **a.g.e.**, s.11.

⁷² Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.552.

⁷³ Filiz Çağman, “Katı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, 2002, s.32.

⁷⁴ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.552.

⁷⁵ Gülbün Mesara, “Türk Sanatında İnce Kâğıt Oymacılığı (Katı)”, **Türkler**, Cilt:12, Ankara, 2002, s.512

⁷⁶ Mine Esiner Özen, **a.g.e.**, s.23.

⁷⁷ İsmet Binark, **a.g.e.**, s.9.

⁷⁸ Mine Esiner Özen, **a.g.e.**, s.21-22.

⁷⁹ Mine Esiner Özen, **a.g.e.**, s.28.

rastlanılmıştır⁸⁰. Sulu boya ile yapılan süslemeleri korumak için, bir sıvıda eritilen reçine boyaların üstüne kaplanır. Suda erimeyen bu verniğe lak ya da ruanî adı verilir⁸¹.

2.3. Mülevven Tekniği

Mülevven kelime anlamı olarak renk renk türlü türlü boyanmış⁸², rengarenk⁸³ anlamındadır. Mülevven tekniği cilt sanatında eski Türk cilt kapakları üzerinde yer alan ve şemse olarak isimlendirilen madalyon şeklindeki bezeme unsurunun cilt kapağının renginden farklı bir renkte olmasına denilmektedir⁸⁴. Cilt üzerinde bulunan süslemenin yapıldığı kısım ile zemin kısmının farklı renkte deri ile yapılmasıdır⁸⁵. Mülevven şemse, köşebent ve salbek kısmında cildin kendi derisinden farklı renkte deri kullanılması ile yapılır⁸⁶. Mülevven tekniğinin alttan ayırma ve üstten ayırma tarzlarında vardır⁸⁷. Altan ayırma tekniğinde motiflerin zemini altınla doldurulur, motifler ise deriden farklı renkte bir deri kullanılarak, üstten ayırma tekniğinde ise motifler altınla boyanıp motiflerin zemininin deriden farklı renkte deri kullanılması ile yapılmıştır⁸⁸. Mülevven ciltler genellikle gömme olarak mukavvanın oyulduğu yere ciltten farklı renkte deri yerleştirilip, deri üzerine kalıpla basılarak yapılmaktadır. Deri üzerine kalıpla basılan motiflerin daha iyi görünebilmesi için mukavvanın üzerine çiriş sürülür. Yapılan bu ciltler gölgeli ve ılık yerlerde kurumaya bırakılır⁸⁹.

Yaptığımız araştırmalar sonucunda mülevven tekniğinin uygulandığı en erken tarihli cilt örneklerinden Raşit Efendi Kütüphanesi'ndeki 995 numaralı 1497 tarihli eser⁹⁰, en geç tarihli mülevven cilt ise 475 numaralı 1862 tarihli örnektir⁹¹. Bir başka en erken tarihli mülevven cilt Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 05 Ba 765

⁸⁰ Kemal Çığ, **a.g.e.**, s.21.

⁸¹ Mine Esiner Özen, **a.g.e.**, s.24.

⁸² Ferit Develioğlu, "Mülevven", **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Ankara, 1997, s.678.

⁸³ Mehmet Kanar, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, 2011, s.326.

⁸⁴ Metin Sözen, Uğur Tanyeli, **Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü**, İstanbul, 2011, s.218.

⁸⁵ Meral Erkan, **a.g.t.**, s.41.

⁸⁶ Fatma Zehra Oral, **Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Yazmaları'ndaki Bazı Kat'lı Cildler**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008, s.17.

⁸⁷ Mehmet Küçük, **Tire Necip Paşa Kütüphanesindeki, Necip Paşa Vakfına Ait El Yazma Eserlerin Çarkuşe, Yekşah ve Zilbahar Cilt Kapağı Özelliklerine Göre Kataloglanması**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2008, s.45.

⁸⁸ İsmet Binark, **a.g.e.**, s.11.

⁸⁹ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.554.

⁹⁰ Yıldırım Özbek, **a.g.e.**, s.72.

⁹¹ Yıldırım Özbek, **a.g.e.**, s.44.

envanter numaralı 1603 tarihli eserdir⁹². Bir diğer en erken tarihli mülevven cilt örneği ise Konya Mevlâna Müzesi müzelik eserler bölümünde bulunan 1042 envanter numaralı 1561 tarihli Kur'an-Kerim⁹³, en geç tarihli mülevven cilt ise yine Konya Mevlâna Müzesi müzelik eserler bölümünde bulunan 1169 envanter numaralı 19. yüzyıla tarihlendirilen Dîbâce-i Tefsîr-i Şerîf isimli eserdir⁹⁴. Bizim incelemiş olduğumuz eserde en erken tarihli mülevven cilt 1165 demirbaş numaralı Mayıs-Haziran 1542 tarihli eser (Fotoğraf No: 1), en geç tarihli eser ise 374 demirbaş numaralı (Fotoğraf No:168) 18-19. yüzyıla tarihlendirdiğimiz cilttir.

⁹² Gülçin Karaman, **a.g.t.**, s.264.

⁹³ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.141.

⁹⁴ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.421.

3. SÜLEYMANİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ HAMİDİYE KOLEKSİYONU'NDA BULUNAN MÜLEVVEN TEKNİĞİNDEKİ CİLTLER (KATALOG)

Eser Numarası: 1

Eser Adı: ENVÂRU'L-KULÛB

Demirbaş Numarası: 628

Fotoğraf Numarası: 1-3

Çizim Numarası: 1

Müellif: Bursevî, Yahya b. Mustafa

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 16. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Türkçe yazılmış olup, 203 varaktır. Cilt 265 x 175 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında bordo deri kullanılmış, iç kapakta siyah deri kullanılmıştır.

Bordo deri ile kaplanan dış kapakların ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemselerde gömme tekniği kullanılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmış. Dış kapaklarda bulunan şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar yapılmıştır. Şemse yüzeyinde serbest halde dolanan bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna eklenen mülevven salbekler palmet formundadır. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler eklenmiştir. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formudur. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde serbest halde dolanan bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesiz bırakılmıştır.

Miklebin ucundaki şemse dilimli ve dairevi formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde serbest halde dolanan bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Miklep kısmında kapaklardaki zencerek ve köşebentler aynen uygulanmıştır.

Sertap süslemesiz olup, iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir.

Siyah deri ile kaplanan iç kapakların ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemse oval dilimli formlu olup, gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde serbest halde dolanan bulut motifi, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna eklenen mülevven salbekler palmet formludur. Salbeklerin etrafı tak sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. İç kapakta köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. İç kapak sarmal zencerekli altın cetvelle çevrelenmiştir.

Dış kapakta yıpranmalar bulunmaktadır. Sırt ve sertap kısmında yıpranmalar çok fazladır. İç kapakta ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildi Konya Mevlâna Müzesi müzelik eserler bölümünde bulunan 1572-1573 tarihli Nefahatü'l-Üns⁹⁵ isimli eserin cildi ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde bulunan Beyazıt 12 katalog numarasına kayıtlı 1572 tarihli eserin⁹⁶ dış kapaklarında bulunan şemse, salbek ve köşebentlerin form ve süsleme kompozisyonu ile benzer özellikler göstermektedir. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme kompozisyonu 16. yüzyıl özelliği göstermektedir.

⁹⁵ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.596-597.

⁹⁶ Ayşen Karakoç, **a.g.t.**, s.43.

Eser Numarası: 2

Eser Adı: MEFÂTÎHU'L-İCÂZ FÎ ŞERHÎ GÜLŞEN-İ RÂZ

Demirbaş Numarası: 704

Fotoğraf Numarası: 4-6

Çizim Numarası: 2

Müellif: Şemseddin Muhammed b. Yahya b. Ali el-Cilânî

Müstensih: Ruzbehan b. Hüman

Ketebe Tarihi: Recep 888 / Ağustos-Eylül 1483

Cildin Tarihi: 16-17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Farsça yazılmış olup, 579 varaktır. Cilt 173 x 114 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında yeşil deri, iç kapaklarda bordo deri kullanılmıştır.

Kitabın her iki kapaklarının ve miklebinin dış kısmı yağ yeşili tonunda deri ile kaplanmıştır. Her iki kapağının ortasında dikdörtgen biçimli, kenarları dilimli birer şemse yer almaktadır. Şemselerin yüzeyi ½ simetrik olarak “S” şeklindeki bir kıvrım dalın ortasın penç, iki kenarında hatayi benzeri iri çiçekle ve yapraklarla bezenmiştir. Zemini bordo renkli deri ile kaplanan gömme tekniğindeki şemseler, mülevven ve üstten ayırma tekniğinde süslenmiştir. Şemsenin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Salbek uygulamasına yer verilmemiştir. Kapakların köşelerine altın cetvelle üçgen köşebentler oluşturulmuş ve köşebentlere bitişik üç adet altın nokta konulmuştur. Kapakların etrafı sarmal zencerekli altın cetvelle çevrelenmiştir. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Miklebin ucundaki şemse dairevi dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Miklep şemsesinin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyinde iri yapılmış hatayi motifi bulunmaktadır. Miklep köşebentleri dış kapaklarda bulunan köşebentler aynen tekrarlanmıştır. Miklep sarmal zencerekli altın cetvelle çevrelenmiştir.

Sertap kısmı süslemesiz olup, sarmal zencerekli altın cetvelle çevrelenmiştir.

Bordo deriyle kaplanan iç kapağın ortasında bulunan oval dilimli şemseler katı tekniğiyle yapılmıştır. Şemse iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla

süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde rumilerle yapılmış süsleme bulunmaktadır. İç kapağın etrafı altın cetvelle çevrelenmiştir.

Dış kapaklarda deride yıpranmalar bulunmaktadır. Sırt kısmı bordo deri ile tamir görmüştür. Sertap kısmı siyah deri ile tamir görmüştür. Miklep dış kapaklara göre daha sağlam durumdadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Ruzbehan b. Hümam tarafından Recep ayında 888 senesinde yazıldığı geçmektedir. 1483 yılına ait olan yazmanın kapaklarının dışındaki şemselerinin dikdörtgen formlu oluşu, kapakların iç kısımdaki şemselerinin oval biçimli olması ve bulut motifleriyle süslenmesi, hem dış hem iç kapaklarda mülevven tekniğinin kullanılması, cildin 16-17. yüzyıllarda yenilenmiş olduğunu düşündürmektedir.

Eser Numarası: 3

Eser Adı: ŞERHU'L-HİKEMİ'L-ATÂİYYE

Demirbaş Numarası: 656

Fotoğraf Numarası: 7,8

Çizim Numarası: 3

Müellif: İbn Abbâd er-Rundî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 16-17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 126 varaktır. Cilt 260 x 180 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında kahverengi deri ile kaplanmıştır.

Kitabın siyah deriyle kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Dış kapaklardaki şemselerin zemini siyah deri ile kaplanarak mülevvenlik sağlanmıştır. Şemse yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına ortabağla bağlanan salbekler dilimli palmet formu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Dış kapakların tüm yüzeyinde alttan ayırma tekniğiyle yapılmış kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca, saz yaprakları ve oldukça iri yapılmış rumilerle süslenmiştir. Dış kapaklarda köşebent bulunmamaktadır. Kapaklar sarmal zencerekli cetvel arasında yer alan üstten ayırma tekniğiyle yapılmış bordürle çerçevelenmiştir. Bordürün yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi ve goncalarla bezenmiştir. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Miklep kısmında dış kapakların tam ortasında bulunan oval dilimli şemsenin yarısı kullanılmıştır. Şemse mülevven tekniğinde süslenmiştir. Miklep yüzeyinde bulunan süslemeler ve sarmal zencerek arasında yer alan bordür dış kapak ile aynı şekilde tekrar edilmiştir.

Sertap kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Dış kapaklarda deride yıpranmalar ve kopmalar bulunmaktadır. Dış kapakların kenarları ve sırt kısmı deriden farklı olarak açık kahverengi deri ile tamir görmüştür. Dış kapağın yüzeyinde bulunan süslemelerde bulunan izlerden bu motiflerin kapaklara daha sonra eklendiğini göstermektedir. İç kapaklarda ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler mevcuttur.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin dış kapaklarının tüm yüzeyini dolanan süsleme kompozisyonu ve eserin formuna bakılarak 17-18. yüzyıla tarihlendirilebilir.

Eser Numarası: 4

Eser Adı: GÂYETÜ'L-EMÂNÎ FÎ TEFSÎRİ'L-KELÂMÎ'R- RABBÂNÎ

Demirbaş Numarası: 108

Fotoğraf Numarası: 9-12

Çizim Numarası: 4

Müellif: Molla Gûrânî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 3 Recep 867 / 24 Mart 1463

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 581 varaktır. Cilt 245 x 170 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları yeşil deriden yapılmış olup, iç kapaklar ebrulu kâğıt ve bordo deri ile kaplanmıştır.

Cildin yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğindedir. Mülevvenlik bordo deri ile yapılmıştır. Şemselerin etrafı altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar çekilmiştir. Şemselerin içerisini bir kökten çıkan kıvrım dallar üzerinde hatayi, saz yaprağı ve bulut motifleri dolaşmaktadır. Şemselerin iki ucuna nokta ile bağlanan salbekler dilimli palmet şeklindedir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisi hatayilerle süslenmiştir. Dış kapaklarda köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Kapakların etrafı üç sıra sarmal zencereкли altın cetvelle çevrenmiştir. Sırt kısmı süslemesiz bırakılmıştır.

Miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Miklep şemsesinin içerisinde kıvrım dallar üzerinde hatayiler ve bulut motifleri bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki zenrecek aynen tekrar edilmiş ve miklepte köşebent bulunmamaktadır.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencrek ile çevrenmiş olup, dikdörtgen biçimli uçları dilimli formlu dört bölüme ayrılmış ve noktalarla

süslenmiştir. Dikdörtgen biçimli bölümlere noktalarla çiçek motifi yapılmış ve çiçeklerin ucuna tığ çekilmiştir.

Bordo deri ile kaplanan ön ve arka iç kapaklar aynı şekilde tezyin edilmiş olup, kapakların ortasında bulunan oval dilimli şemsenin dilim araları noktalarla süslenmiştir. Şemsenin iki ucuna tığ çekilmiştir. Şemsenin içerisi gümüş zerefşan tekniğinde yapılmıştır. Bordo deri ile kaplanan arka iç kapakta miklepte dairevi dilimli şemse bulunmaktadır. İç kapağın etrafı sarmal zencereklî altın cetvel ile çevrelenmiştir. İç kapakta miklebin ucundaki şemse oval ve dilimli formlu olup, yazma tekniğindedir. Şemsenin etrafı altın noktalarla süslenmiştir. İç kapaklardaki zencereklî miklepte aynen tekrar edilmiştir. Şemsenin uçları uzatılmıştır. İç kapakta sertabın etrafı altın cetvel arasında bulunan sarmal zencereklî ile çevrelenmiştir.

Cildin dış kapaklarının sertap ve sırt kısmında zamanla deride aşınmalar olmuştur. Genel anlamda cilt sağlam durumdadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Recep ayının 3'ünde Perşembe günü 867 senesinde yazıldığı geçmektedir. Ketebe tarihi 3 Recep 867 / 24 Mart 1463 olan eserin cildi form ve kompozisyon özelliği bakımından 17. yüzyıl özelliği göstermektedir. Cildin şemse formu ve şemse yüzünde bulunan süsleme kompozisyonu Ankara Etnografya Müzesi'nde bulunan 10108 envanter numaralı 1626 tarihli eserin⁹⁷ dış kapaklarında bulunan şemsenin formu ve süsleme kompozisyonu ile benzer özellikler göstermektedir. Şemse ve köşebentlerin formu ve dilim etrafında kullanılan altın noktalar, şemse yüzeyinde bulunan bulut motifleri ve kapakların etrafında bulunan sarmal zencereklî 17. yüzyıl özelliği göstermektedir. Ketebe tarihi ve cilt özellikleri uyuşmayan eserin cildinin istinsah tarihinden sonra 17. yüzyılda yapılmış olabileceği düşünülmektedir.

⁹⁷ Kadriye Doğan, a.g.t., s.42.

Eser Numarası: 5

Eser Adı: EL-HİDÂYE FÎ ŞERHİ'L-BİDÂYE

Demirbaş Numarası: 579

Fotoğraf Numarası: 13-15

Çizim Numarası: 5

Müellif: Burhâneddin el-Merginânî

Müstensih: Osman b. Ali el-Ağriburî

Ketebe Tarihi: Rabiulahir 1052 / Haziran-Temmuz 1642

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: İstanbul

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 230 varaktır. Cilt 210 x 140 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları yeşil deriden yapılmış olup, iç kapaklarda ebrulu kâğıt ve bordo deri kullanılmıştır.

Yeşil deri ile kaplanan dış kapaklardaki şemseler bordo deridendir. Mülevven tekniğindeki şemseler aynı zamanda alttan ayırma tekniğiyle bezenmiştir. Dilimli dikdörtgen şemselerin iki yanı bombelidir. Etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları kıvrım dalların taşıdığı tığlarla süslenmiştir. ¼ simetrikli şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Şemsenin iki ucuna ortabağ ile bağlanmış dilimli palmet formundaki salbekler, yazma tekniğiyle yapılmıştır. Salbeklerin içerisine rumi ve palmetler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesine yapılan köşebentler üçgen şeklinde olup içerisinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Mülevven miklep şemsesi dilimli dairevi formda yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altın cetvel ve sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, sertapta kullanılan siyah renk deriden bu kısmın daha sonra yenilendiği, üzerinde ki motiflerin de daha sonra yapıldığı anlaşılmaktadır. Sertap dikdörtgen biçimli dört bölüme

ayrılmış ve uçları dilimli yapılmıştır. Bölümlerin içerisi geometrik geçmeli motiflerle bezenmiştir.

Ön iç kapak ebrulu kâğıtla kaplanmıştır. Arka iç kapakta kullanılan bordo deri üzerinde hiçbir süsleme bulunmamaktadır. İç kapağın etrafı altın cetvelle çevrelenmiştir.

Sırt ve sertap kısımları tamir derisi altında kalmıştır. İç kapaklarda ve sayfalarda da zamanla yıpranmalar ve lekelenmeler olmuştur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Osman b. Ali el-Ağriburi tarafından Konstantiniyye şehrinde Rabiulahir ayının sonlarında 1050 senesinde tamamlandığı geçmektedir. Eser Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan H. 1099 / M.1697 tarihli Camiü'n-Rumuz⁹⁸ isimli eserin cildi ile benzer özellikler göstermektedir. Cildin bu eser ile olan benzerliği, şemsenin formu ve süsleme kompozisyonu 17. yüzyıl özelliği göstermektedir.

⁹⁸ Gülçin Karaman, **a.g.t.**, s.70.

Eser Numarası: 6

Eser Adı: MÜLTEKA'L-EBHUR

Demirbaş Numarası: 563

Fotoğraf Numarası: 16-18

Çizim Numarası: 6

Müellif: İbrâhim el-Halebî

Müstensih: Ali b. Ramazan el-İstanbulî

Ketebe Tarihi: 25 Safer 1062 / 6 Şubat 1652

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: İstanbul

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 256 varaktır. Cilt 190 x 110 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında bordo deri kullanılmış, iç kapakta siyah deri kullanılmıştır.

Cildin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler oval dilimli formlu olup, gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde bulunan hatayi, gonca ve saz yaprakları ile süslenmiş olup, salbek uygulamasına yer verilmemiştir. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formda yapılmıştır. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları ile bezenmiştir. Kapaklar sarmal zencerekli altın cetvelle çevrelenmiştir. Cetvel ve sarmal zencereklerin bir kısmı tamir derisi altında kalmıştır. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklep şemsesi mülevven tekniğiyle süslenmiş olup, dilimli ve dairevi formudur. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Mülevven köşebentler dış kapaklarda bulunan köşebentler ile aynı şekilde tezyin edilmiştir. Miklep sarmal zencerekli altın cetvel ile çevrelenmiştir.

Sertap süslemesizdir.

Siyah deri ile kaplanan iç kapakta dış kapaktan farklı olarak siyah deri kullanılmıştır. İç kapakta herhangi bir süsleme bulunamamakla birlikte iç kapaklar altınla cetvelenmiştir.

Dış kapaklarda yıpranmalar ve kurt yenikleri çok fazladır. Cilt yer yer kahverengi deri ile tamir edilmiştir. Sertap kısmında yıpranmalar mevcuttur. İç kapakta ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Safer ayının 25'inde 1062 senesinde Ali b. Ramazan el- İstanbulî tarafından tamamlandığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur. Şemse ve köşebentler form ve süsleme kompozisyonu bakımından 17. yüzyıl özelliği göstermektedir. Eserin hattatının İstanbullu olması, İstanbul'da yazıldığı ve ciltlendiğini düşündürmektedir.

Eser Numarası: 7

Eser Adı: DÜRERU'L-HUKKÂM FÎ ŞERHİ GURERİ'L- AHKÂM

Demirbaş Numarası: 482

Fotoğraf Numarası: 19-20

Çizim Numarası: 7

Müellif: Molla Hüsrev

Müstensih: Feyzullah İbni Ahmed

Ketebe Tarihi: 27 Recep 1070 / 8 Nisan 1660

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Kahverengi Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 468 varaktır. Cilt 205 x 120 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları bordo deriden yapılmıştır.

Her iki dış kapağın ortasında kenarları hafif bölmeli ve dilimli dikdörtgen şeklinde birer şemse yer almaktadır. Gömme tekniğindeki şemseler mülevven ve alttan ayırma tekniğinde bezenmiştir. Mülevvenlik kahverengi deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar ve noktalar konulmuştur. Şemselerin yüzeyinde kıvrım dalların taşıdığı hatayiler ve yapraklar yer almaktadır. Şemselerin merkezinde ise oldukça iri yapılmış dört adet hatayi motifi görülmektedir. Şemsenin iki ucuna eklenen salbekler dilimli palmet formundadır. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey formulu olup kenarları dilimlidir. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiş olup, köşebentlerin yüzeyinde bir kökten çıkan kıvrım dallar üzerinde hatayi, saz yaprakları ve goncalar bulunmaktadır. Kapakların etrafı zencerekli altın cetvellerin arasında yer alan bordürlerle çerçevelenmiştir. Aynı zamanda hem mülevven hem yazma tekniğinin kullanıldığı bordürler üç iplik rumilerle süslenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki mülevven tekniğinde yapılmış şemse dairevi ve dilimli formudur. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla

süslenmiştir. Miklep şemsesi içerisinde kıvrım dallar üzerinde gonca ve saz yaprağı bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent, zencerek ve bordür aynen tezyin edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenerak dört bölüme ayrılmış ve altın noktalarla çiçekler yapılmıştır.

Dış kapaklarda sırt ve sertap kısmında kurt yenikleri, deride yıpranmalar ve kopmalar çok fazladır. Dış kapak, sırt ve sertap tamir görmüştür.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Recep ayının 27'sinde 1070 senesinde Feyzullah İbni Ahmed'in tarafından yazıldığı geçmektedir. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme özellikleri de 17. yüzyıl özelliği göstermektedir. Eserin ketebe tarihi ve cilt özellikleri uyumludur.

Eser Numarası: 8

Eser Adı: CÂMÎ'U'R-RUMÛZ ŞERHU'N-NÛKÂYE

Demirbaş Numarası: 542

Fotoğraf Numarası: 21,22

Çizim Numarası: 8

Müellif: Kuhistânî

Müstensih: Muhammed b. Şaban b. Muhammed

Ketebe Tarihi: 1080 / 1669-1670

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 415 varaktır. Cilt 235 x 165 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında kahverengi deri kullanılmıştır.

Siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğinde bezenmiştir. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Şemselere noktalarla bağlanan salbekler dilimli palmet formudur. Mülevven tekniğinde süslenen salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmemiş, her bir köşeye birer altın nokta yerleştirilmiştir. Kapakların etrafı birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Cetvel ve sarmal zencereğin bir kısmı tamir derisi altında kalmıştır. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Miklepte bulunan şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğiyle süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde hatayi ve goncalar bulunmaktadır. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kenarlar kapaklarla aynı şekilde cetvelenmiştir.

Sertap kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Dış kapaklarda sırt ve sertap kısmında yıpranmalar mevcuttur. Sırt ve sertap kısmı onarılmıştır. İç kapaklar ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında 1080 / 1669-1670 tarihinde kitabın Muhammed b. Şaban b. Muhammed tarafından yazıldığı geçmektedir. Cildin tasarımı ve üzerindeki motifler tarihi ile uyumludur. Cilt şemse formu ve şemse içerisinde bulunan süsleme özellikleri bakımından Yusuf Ağa Kütüphanesi'ndeki H. 1088 / M. 1677 tarihli Şarh Mülahaş Fi'l Hayat⁹⁹ isimli eserin dış kapaklarının ortasındaki şemsenin formu ve süsleme özellikleri bakımından benzer özellikler göstermektedir.

⁹⁹ Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.73.

Eser Numarası: 9

Eser Adı: LÜBBÜ'T-TEFÂSÎR

Demirbaş Numarası: 69

Fotoğraf Numarası: 23-25

Çizim Numarası: 9

Müellif: Suyutî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1091 / 1680-1681

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 314 varaktır. Cilt 190 x 115 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmış, iç kapaklar ebrulu kâğıtla kaplanmıştır.

Siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler dikdörtgen ve dilimli formlu olup, yanları bombeler yapmaktadır. Mülevven şemseler gömme tekniğiyle bezenmiştir. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin ¼ simetrik yüzeyinde düğümlenmiş bulut motifleri, hatayi ve goncalar bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formlu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim aralarına tığlar çekilmiştir. Dış kapaklarda köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Dış kapakların etrafı birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven tekniğinde süslenmiş, miklep şemsesi dairevi dilimli biçimlidir. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyi düğümlü bulut motifleri ve hatayilerle bezenmiştir. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Miklepte dış kapaklardaki zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenerik dikdörtgen biçimli uçları dilimli dört bölüme ayrılmış, altın noktalarla yapılmış çiçek motifleriyle süslenmiş ve çiçeklerin iki ucuna tığ çekilmiştir.

Kapakların iç kısmı sarı, kırmızı, mavi ve yeşil renklerin kullanıldığı, şal desenli ebrulu bir kâğıtla kaplanmıştır. Ayrıca eserin yan kâğıtlarında siyah, gri ve beyaz renklerin kullanıldığı ebrulu kâğıtlardan tercih edilmiştir.

Dış kapaklarda yıpranmalar bulunmaktadır. Sertap kısmında deride yırtılmalar bulunmaktadır. Miklep dış kapaklara göre daha sağlam durumdadır. İç kapakta ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır.

Tarihlendirme: 1091 / 1680-1681 tarihinde yazılan eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyusmaktadır. Eserin cildinin dış kapaklarında köşebent ve bordür kısmının bulunmaması ve yanları çıkıntı yapan dikdörtgen şemselerin kullanılması 17. yüzyıl özelliklerindedir¹⁰⁰. Şemselerin yüzeyinde bulunan düğümlü bulut motifleri de 17. yüzyılda sıkça karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu özellikler göz önüne alındığında eserin cildinin 17. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

¹⁰⁰ Kemal Çığ, “ Türk Kitap Kapakları” **Türkiyemiz**, Yıl:3, Sayı:9, İstanbul, 1973 s.10.

Eser Numarası: 10

Eser Adı: EL-HÂVÎ Lİ-MESÂİL'L-MÜNYE

Demirbaş Numarası: 472

Fotoğraf Numarası: 26-28

Çizim Numarası: 10

Müellif: Mahmûd el-Gazmînî el-Harizmî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 23 Rabiulevvel 1094 / 22 Mart 1683

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 356 varaktır. Cilt 210 x 145 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları siyah deriden, iç kapakları bordo deriden yapılmıştır.

Kitabın siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle bezenmiş ve mülevvenlik bordo deri ile sağlanmış. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar çekilmiştir. Şemselerin yüzeyinde serbest dolantı bulut motifleri, kıvrım dalların taşıdığı gonca ve hatayiler bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına noktalarla bağlanan salbekler dilimli palmet formunda yapılmış olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Köşebent uygulamasına yer verilmeyip, köşelere birer altın nokta yerleştirilmiştir. Kapakların etrafı birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse oval dilimli biçimli olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde düğümlü bulut motifleri bulunmaktadır. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, dış kapaklardaki zencerek miklepte aynen tekrar edilmiştir.

Sertap iki sıra altınla cetvellenmiş olup, altın noktalarla süslenmiştir.

Bordo deri ile kaplanan iç kapakların etrafı altın ile çevrelenmiştir.

Kitabın dış kapaklarının derisinde yıpranmalar ve kurt yenikleri mevcuttur. Cetvel ve sarmal zencereklere yıpranmalar çok fazladır. Sırt kısmı çok fazla yıpranmıştır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Rabiulevvel ayının 23'ünde Pazartesi günü 1094 senesinde Mahmûd el-Gazmînî el-Harizmî tarafından yazıldığı geçmektedir. Cilt Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi'ndeki Bahrü'l-Ulum fi Tefsiri'l-Kur'ân¹⁰¹ isimli eser ve Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmet Ağa Kütüphanesi'nde bulunan 17.yüzyıl tarihli Fetâvâ-yı Ankaravî isimli eserin¹⁰² şemse ve salbek formu, şemse içerisinde bulunan süsleme kompozisyonu ve dış kapaklarda kullanılan sarmal zencerek ve altın cetvel ile benzer özellikler göstermektedir. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme kompozisyonu özellikleri eserin ketebe tarihi ile uyuşmakta olup, 17. yüzyılda yapıldığı anlaşılmaktadır.

¹⁰¹ Yıldırım Özbek, **a.g.e.**, s.104.

¹⁰² Ayşe Ergin, **Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi'ndeki XVII. ve XVIII. Yüzyıl Ciltleri**, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2019, s.36

Eser Numarası: 11

Eser Adı: MAKÂSİDÜ'T-TÂLİBÎN FÎ USÛLİ'D-DÎN

Demirbaş Numarası: 777

Fotoğraf Numarası: 29,30

Çizim Numarası: 11

Müellif: Sa'deddin Taftazâzî

Müstensih: Osman b. Mahmud

Ketebe Tarihi: 1096 / 1684-1685

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 125 varaktır. Cilt 215 x 135 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında yeşil deri kullanılmıştır.

Eserin yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan dilimli oval formlu şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Siyah deri ile kaplanan şemseler mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle süslenmiştir. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyi saz üslubunda kıvrım dalların taşıdığı hatayilerle ve saz yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Salbeklerin iki ucuna noktalarla bağlanan dilimli palmet formundaki mülevven salbeklerin içerisinde hatayi motifleri bulunmaktadır. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar konulmuştur. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, köşelere ve kenar ortalara birer altın nokta konulmuştur. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Mülevven ve alttan ayırma tekniğindeki miklep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyi dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Miklebin köşelerine ve kenarlarına birer altın nokta konulmuştur.

Sertap kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Dış kapakların derisinde zamanla yıpranmalar ve lekelenmeler olmuştur. Sırt ve sertap kısmı deriden farklı renkte kahverengi deri ile tamir görmüştür. İç kapaklarda ve sayfalarda lekelenmeler ve yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın 1096 / 1684-1685 tarihinde Osman b. Mahmud tarafından yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi cildin form ve süsleme özellikleri ile uyumludur. Cildin şemse formu ve süsleme özellikleri Yusuf Ağa Kütüphanesi'ndeki H. 1056 / M.1646 tarihli Haşiyet Mutavvel¹⁰³ isimli eser ile benzer özellikler göstermektedir.

¹⁰³ Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.47.

Eser Numarası: 12

Eser Adı: MAHSENÜ'L-FIKH

Demirbaş Numarası: 560

Fotoğraf Numarası: 31,32

Çizim Numarası: 12

Müellif: Muslihuddin Mûsâ b. Mûsâ el-Amâsî er-Rûmî el-Hanefî

Müstensih: Muhammed b. Abdüllatif

Ketebe Tarihi: 1101 / 1689-1690

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 188 varaktır. Cilt 220 x 135 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında bordo deri kullanılmıştır.

Eserin bordo deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları bir tığ bir nokta şeklinde süslenmiştir. ¼ simetrlili olarak düzenlenen şemsenin zemininde kıvrım dalların taşıdığı hatayiler ve bunun üzerinde düğümlenmiş bulut motifleri bulunmaktadır. Salbekler mülevven tekniğindedir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin uçlarına çizgiler çekilmiştir. Köşebent uygulamasına yer verilmeyen kapakların etrafı ikişer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki mülevven tekniğindeki şemse dilimli ve dairevi formudur. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyi düğümlü bulut motifleri ve hatayilerle bezenmiştir. Miklep ikişer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir.

Sertap kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Eserin dış kapaklarında yıpranmalar, cetvel ve zencereklerde deride solmalar bulunmaktadır. Sırt kısmı çok fazla tahrip olmuştur. Sertap deriden farklı olarak

kahverengi deri ile tamir görmüştür. Kitabın iç kapaklarında ve sayfalarında lekelenmeler ve yıpranmalar görülmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın 1101 / 1689-1690 tarihinde Muhammed b. Abdüllatif tarafından yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur. Cildin dış kapaklarının tam ortasında bulunan oval dilimli şemsenin formu, şemse yüzeyindeki süsleme ve şemsenin dilim aralarında kullanılan oldukça iri yapılmış altın noktalar 17. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 13

Eser Adı: ŞİR'ATÜ'L-İSLÂM İLÂ DÂRİ'S-SELÂM

Demirbaş Numarası: 364

Fotoğraf Numarası: 33,34

Çizim Numarası: 13

Müellif: İsmâüddin el-İsferâyîni

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 141 varaktır. Cilt 215 x 125 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları bordo deriden yapılmıştır.

Eserin bordo deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenliğin siyah deri ile sağlandığı dış kapakların şemselerinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar çekilmiştir. Şemselerin yüzeyi helezonik biçimde kıvrım dalların üzerine yerleştirilen hatayiler ve saz yapraklarıyla süslenmiştir. Şemselerde salbek uygulamasına yer verilmemiştir. İç ve dış bükey görünlü, kenarları dilimli mülevven köşebentlerin etrafı tek sıra altın cetvelle tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Köşebentlerin içerisinde hatayi ve gonca motifleri bulunmaktadır. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin mülevven tekniğindeki şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Şemsenin yüzeyinde hatayi ve goncalar bulunmaktadır. Miklepte yer alan köşebentler ve zencerekler kapaklardakilerle aynıdır.

Sertap kısmı süslemesiz olup, altınla cetvellenmiştir.

Sırt kısmında deride yırtılmalar görülmektedir. Cildin sırt, sertap ve cetvellerin bazı kısımları deriden farklı olarak siyah deri ile tamir edilmiştir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında yalnızca eserin yazarının ismi bulunmaktadır. Ketebe sayfasında tarihi bulunmayan cildin şemse ve köşebentlerin form, teknik ve motif özellikleri 17. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 14

Eser Adı: ŞERHU'S-SİYERİ'L-KEBÎR

Demirbaş Numarası: 496

Fotoğraf Numarası: 35,36

Çizim Numarası: 14

Müellif: Şemsüleimme es-Serahsi

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 395 varaktır. Cilt 290 x 165 mm ölçülerindedir. Cildin ön dış kapaklarında kahverengi deri kullanılmıştır.

Kahverengi deri ile kaplanan ön dış kapağının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemse yüzeyi ¼ simetrik olarak bulut motifleri, hatayi ve goncalarla bezenmiştir. Şemselerin uçlarına noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formunda yapılmış olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların köşelerine altın noktalar konulmuştur. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir. Arka kapak, sertap ve miklep yeşil renkli bezle kaplandığı için süslemeleri hakkında bilgi sahibi olamıyoruz.

Cildin ön dış kapağında deri yüzeyinde aşınmalar gözlenmektedir. Cildin sırt ve sertap kısmı tamir görmüştür. İç kapaklarda ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler görülmektedir.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin şemse ve köşebentleri form ve süsleme kompozisyonu bakımından 17. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 15

Eser Adı: ŞERH-İ LUGÂT-I TÂRÎH-İ VASSÂF

Demirbaş Numarası: 1162

Fotoğraf Numarası: 37-39

Çizim Numarası: 15

Müellif: Nazmîzâde Hüseyin el-Bağdâdî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser ahurlı kâğıt üzerine talik hattıyla Türkçe yazılmış olup, 329 varaktır. Cilt 266 x 155 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında yeşil deri kullanılmış, iç kapaklar karton kâğıtla kaplanmıştır.

Cildin yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan dikdörtgen dilimli şemselerin yanları bombeler yapmaktadır. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyini kaplayan düğümlü bulut motifleri merkezde baklava dilimi oluşturmuş ve baklava diliminin ortasına hatayı konulmuştur. Şemselerin iki ucuna ortabağla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrenmiştir. Kapakların kenarları cetvellere bitişik altın noktalarla hareketlendirilmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklepe şemsesi dilimli ve dairevi formulu olup, mülevven tekniğiyle süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Dış kapaklardaki zencerekler miklepte aynen tekrar edilmiştir. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir.

Setabın etrafı altınla cetvellenmiş ve dikdörtgen biçimli altı adet bölüme ayrılmıştır. Kartuşların etrafı altın cetvelle çevrenmiştir.

Dış kapaklar ve sırt kısmında yıpranmalar, yırtılmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır. Eserin iç kapaklarında ve sayfalarında yıpranmalar ve lekelenmeler mevcuttur.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin dış kapaklarında köşebent ve bordür kısmının bulunmaması ve yanları çıkıntı yapan dikdörtgen şemselerin kullanılması 17. yüzyıl özelliklerindedir¹⁰⁴. Tüm bu özellikler dikkate alınarak cildin 17. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

¹⁰⁴ Kemal Çığ, **a.g.m.**, s.10.

Eser Numarası: 16

Eser Adı: HALLÜ ME'ÂKIDÜ'L-KAVÂ'İD

Demirbaş Numarası: 1302

Fotoğraf Numarası: 40-42

Çizim Numarası: 16

Müellif: Zîlî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 119 varaktır. Cilt 210 x 125 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında kahverengi deri kullanılmış, iç kapaklar kâğıtla kaplanmıştır.

Kahverengi deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan şemseler oval biçimli ve kenarları dilimlidir. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna ortabağla bağlanan palmet formu salbekler yazma tekniğiyle yapılmıştır. Salbekler rumilerle oluşturulmuştur. Kapaklardaki köşebentler altın noktalarla yapılmış, noktaların üzerine altın tığlarla hareketlendirilmiştir. Kapakların kenarlarına cetvelle bitişik birer nokta yapılmış ve noktanın etrafına tığlar çekilmiştir. Kapaklar altın cetveller arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven tekniğindeki miklep şemsesi dilimli ve dairevi formu olup, şemsenin bir ucu uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse içerisinde penç motifi görülmektedir. Dış kapaklardaki zencerek miklepte aynen uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, sertabın uçları dilimli şekilde yapılmış ve dilim araları noktalarla süslenmiştir. Sertabın yüzeyi altın noktalarla yapılmış çiçekle bezenmiştir.

Dış kapaklarda ve sırt kısmında yıpranmalar görülmektedir. Sertap kısmı bordo deri ile tamir görmüştür. Sırt kısmında deride yıpranmalar mevcuttur. İç kapak ve sayfalarda yıpranmalar, yırtılmalar ve lekelenmeler gözlenmektedir.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin dış kapaklarının tam ortasında bulunan oval dilimli şemselerin yüzeyinde bulunan saz üslubuyla yapılmış saz yaprakları ve hatayiler 17. yüzyıl özelliği göstermektedir. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme kompozisyonları göz önüne alındığında cildin 17. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır. Şemselerin iki ucuna eklenen rumilerden oluşan yazma salbeklerin ise cilde daha sonradan eklendiği düşünülmektedir.

Eser Numarası: 17

Eser Adı: MESÂBÎHU'S-SÛNNE

Demirbaş Numarası: 400

Fotoğraf Numarası: 43,44

Çizim Numarası: 17

Müellif: -

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 17. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 256 varaktır. Cilt 255 x 175 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında yeşil deri kullanılmıştır.

Yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan şemseler oval ve dilimlidir. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle bezenmiştir. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim aralarına tığlar çekilmiştir. Şemselerin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Dış kapaklarda salbek ve köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların dört köşesine birer altın nokta yapılmış, kenarlarına ise cetvelle bitişik üçer adet altın nokta yapılmıştır. Dış kapaklar iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven miklep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Dış kapaklardaki zencerek miklepte aynen uygulanmıştır.

Srtabın etrafı altınla cetvellenmiş olup sertap süslemesizdir.

Eserin dış kapaklarında, sırt ve sertap kısmında ve sayfalarında yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfası bulunmamaktadır. Dış kapakların tam ortasında bulunan oval dilimli şemsenin formu ve şemsenin yüzeyinde bulunan saz

yaprakları, hatayi ve gonca motiflerinin yapılış şekli, ciltte köşebent, salbek ve bordür uygulamasının olmayışı 17. yüzyıl özelliğidir¹⁰⁵. Şemsenin formu ve süsleme kompozisyonuna bakılarak cildin 17. yüzyılda yapıldığı anlaşılmaktadır.

¹⁰⁵ Kemal Çığ, **a.g.m.**, s.10.

Eser Numarası: 18

Eser Adı: DÜRERU'L-HUKKÂM FÎ ŞERHİ GURERİ'L-AHKÂM

Demirbaş Numarası: 485

Fotoğraf Numarası: 45-47

Çizim Numarası: 18

Müellif: Molla Hüsrev

Müstensih: Muhammed b. Ferah

Ketebe Tarihi: 12 Zilkade 877 / 10 Nisan 1473

Cildin Tarihi: 17-18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 318 varaktır. Cilt 200 x 120 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları siyah, iç kapaklarda bordo deriyle kaplanmıştır.

Dış kapaklar siyah deri ile kaplananmış olup, kapakların ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. ¼ simetrik olarak düzenlenen şemselerin yüzeyinde düğümlenmiş bulut motifleri, hatayi ve goncalar bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna ortabağla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların köşeleri altın noktalarla süslenmiştir. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dilimli ve dairevi formlu olup, mülevven tekniğindedir. Miklep şemsesinin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyi düğümlü bulut motifleri, hatayi ve goncalar bezenmiştir. Dış kapaklardaki zencerek miklepte aynen uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, sertapta geometrik geçmeli süsleme yapılmıştır.

Bordo deri ile kaplanan iç kapakların ortasında bulunan dilimli ve oval formlu şemsenin etrafı altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tuğlarla süslenmiştir. Yazma tekniğiyle yapılan şemsenin yüzeyinde oldukça iri yapılmış iki adet düğümlemiş bulut motifleri görülmektedir. Şemsenin iki ucuna yapılan salbekler palmet şeklindedir. Dış kapaklarda var olduğu bilinen miklep kısmı iç kapakta bulunmadığı için iç kapakta miklep hakkında bilgi sahibi olamıyoruz¹⁰⁶.

Ciltte hafif yıpranmalar bulunmaktadır. Sırt ve sertap kısmı tamir görmüştür. Miklep dış kapağa oranla daha sağlam durumdadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Zilkade ayının 12'sinde 877 senesinde Muhammed b. Ferah tarafından yazıldığı geçmektedir. Eserin cildi Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi'ndeki 1766 tarihli Şerhu Câmiu's-Sâhih¹⁰⁷ isimli eserin şemse ve salbek formu, süsleme kompozisyonu ve dış kapaklarda bulunan sarmal zencerekli altın cetvel ile benzer özellikler göstermektedir. Cildin özellikleri dikkate alındığında eserin cildinin ketebe tarihinden sonra 17-18. yüzyılda yenilendiği söylenebilir.

¹⁰⁶ Kütüphaneden alınan cildin dış kapak görsellerinde mevcut olan miklep kısmı, iç kapak görsellerinde bulunmadığı için iç kapak miklep süslemesi hakkında bilgi sahibi olamıyoruz.

¹⁰⁷ Yıldray Özbek, **a.g.e.**, s.208.

Eser Numarası: 19

Eser Adı: el-CÂMÎ'U'S-SAHÎH

Demirbaş Numarası: 375

Fotoğraf Numarası: 48,49

Çizim Numarası: 19

Müellif: Müslim en-Nîsâbûrî el-Kuşeyrî

Müstensih: -

Ketebe Tarih: -

Cildin Tarihi: 17-18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 490 varaktır. Cilt 240 x 140 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları siyah deriden yapılmıştır.

Cildin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler yer almaktadır. Şemselerin uçlarına noktalarla bağlanan salbekler dilimli palmet formunda yapılmış olup, içerisi bulut motifleriyle süslenmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formda yapılmıştır. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde serbest dolantı bulut motifleri ve hatayilerle yapılmış süslemeler görülmektedir. Köşebentlerde yarım rumiler bulunmaktadır. Kapakların etrafı ikişer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların orta kısımlarına birer altın nokta konulmuştur. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Şemsenin yüzeyi "S" şeklinde bulut ve hatayilerle süslenmiştir. Dış kapaklardaki köşebent ve zencerek miklepte aynen tekrarlanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvelenmiş olup, sertap dikdörtgen biçimli dört bölüme ayrılmış ve altın noktalarla süslenmiştir.

Cildin dış kapaklarında deride kayıplar mevcuttur. Sırt kısmıda yıpranmıştır. İç kapaklarda ve sayfalarda lekelenmeler ve yıpranmalar gözlenmektedir.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin şemse dilimleri arasında kullanılan altın noktalar 17. yüzyıl da sıkça karşımıza çıkmaktadır. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme kompozisyonuna bakılarak cildin 17-18. yüzyıl da yapıldığı söylenebilir.

Eser Numarası: 20

Eser Adı: ŞERHU'L-VİKÂYE

Demirbaş Numarası: 536

Fotoğraf Numarası: 50,51

Çizim Numarası: 20

Müellif: Sadruşşerî'a es-Sânî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 17-18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 165 varaktır. Cilt 258 x 146 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları bordo deri ile kaplanmıştır.

Her iki dış kapağın ortasında oval ve dilimli şemseler yer almaktadır. Mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle süslenen şemseler gömme tekniğiyle yapılmış, siyah deri kullanılmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. $\frac{1}{4}$ simetrik şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri, hatayiler ve goncalar görülmektedir. Şemsenin iki ucuna eklenen mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar konulmuştur. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Mülevven tekniğindeki köşebentler iç ve dış bükey formu olup kenarları dilimlidir. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde serbest dolantı bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Kapaklar ikişer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklepte bulunan şemse dilimli ve dairevi formu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde düğümlü bulut motifi bulunmaktadır. Dış kapaklarda bulunan köşebent, altın cetvel ve zencerek miklepte aynen tekrarlanmıştır. Dış kapaklardaki köşebent ve zencerek miklepte aynen tekrar uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altınla etvellenmiş olup, sertap dikdörtgen biçimli uçları dilimli dört bölüme ayrılmıştır.

Dış kapakların derisinde yer yer yıpranmalar mevcuttur. Cildin sırt ve sertap kısmı deriden farklı tonda kahverengi deri ile tamir edilmiştir. İ kapakta ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler görölmektedir.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin şemse ve köşebentlerin form ve kompozisyonu göz önüne alınarak bu eserin cildinin 17-18. yüzyıl da yapılmış olabileceği söylenebilir.

Eser Numarası: 21

Eser Adı: NAKDÜ'L-HÂTİR FÎ TEFSİRÎ SÛRETİ'L-KEHF

Demirbaş Numarası: 711

Fotoğraf Numarası: 52-54

Çizim Numarası: 21

Müellif: Ârif Hasan ez-Zîlî es-Sivâsî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 17-18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Türkçe yazılmış olup, 247 varaktır. Cilt 190 x 130 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları kahverengi deri, iç kapaklar ebrulu kâğıtla kaplanmış olup, yan kâğıtları da ebruludur.

Dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma dikdörtgen şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, şemselerin yanları bombeler yapmaktadır. Mülevven şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemseler kapağa oranla oldukça büyüktür. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri, hatayi ve goncalar bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına nokta ile bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların köşeleri ve kenarları altın noktalarla bezenmiştir. Kapakların etrafı ikişer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin mülevven tekniğindeki şemsesi dilimli ve dairevi formludur. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Miklep yüzeyinde bulut motifi ve hatayiler bulunmaktadır. Dış kapaklardaki zencerek miklepte aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, dikdörtgen biçimli yedi bölüme ayrılmış ve altın noktalarla süslenmiştir.

Kapakların iç kısmı kırmızı ve beyaz renklerin kullanıldığı ebrulu kâğıtla kaplanmıştır. Eserin yan kâğıtlarında kırmızı, mavi, siyah ve beyaz renklerin kullanıldığı ebrulu kâğıtlar kullanılmıştır.

Dış kapaklarda hafif yıpranmalar görülmektedir. Cildin muhat kısımları siyah deri ile tamir edilmiştir. Eserin iç kapaklarında ve sayfalarında yıpranmalar ve lekelenmeler görülmektedir.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin dış kapaklarında ve miklepte kullanılan şemse formları, süsleme kompozisyonları, dış kapakların etrafında bulunan sarmal zencereğin formu ve sertap kısmında kullanılan altın noktalar 17-18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 22

Eser Adı: es-SÜNEN

Demirbaş Numarası: 254

Fotoğraf Numarası: 55-57

Çizim Numarası: 22

Müellif: İbn Mâce

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 17-18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 242 varaktır. Cilt 230 x 170 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları kahverengi deri ile iç kapak ise bordo deri ile kaplanmıştır.

Kahverengi deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler göme tekniğiyle yapılmış olup, oval ve dilimli formudur. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi bir kökten çıkarak kıvrılan dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına altın nokta ile bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet şeklindedir. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Salbeklere bitişik iki adet altın nokta yapılmıştır. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış bükey formu olup, kenarları dilimlidir. Köşebentlerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Köşebentlere bitişik üç adet altın nokta konulmuştur. Köşebentlerin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları yer almaktadır. Dış kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarları cetvelle bitişik altın noktalarla süslenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucunda bulunan mülevven tekniğiyle yapılmış şemse dairevi dilimli formu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde dolaşan kıvrım dallar

üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Dış kapaklardaki köşebent ve zencerek miklepte aynen tekrar edilmiştir.

Sertap kısmı süslemesiz olup, birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir.

Bordo deri ile kaplanan iç kapakların ortasında bulunan oval dilimli şemse yazma tekniğiyle yapılmıştır. Şemselerin dilim araları noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyi zerefşan tekniğiyle bezenmiştir. Şemsenin iki ucuna altın noktalarla yapılan salbekler çiçek şeklindedir. Salbeklerin ucuna tığlar çekilmiştir.

Dış kapaklarda ve sertapta yıpranmalar mevcuttur. İç kapaklarda ve sayfalarda yıpranmalar bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin şemse ve köşebentlerinin form ve süsleme kompozisyonu göz önüne alındığında, dilimli ve oval şemse, şemse içerisinde kullanılan motifler ve salbeklerin şemseye oranla büyük yapılması cildin 17-18. yüzyıl özelliği gösterdiğini düşündürmektedir.

Eser Numarası: 23

Eser Adı: NEYLÜ'R-REŞÂD FÎ EMRİ'L-CİHÂD

Demirbaş Numarası: 747

Fotoğraf Numarası: 58-60

Çizim Numarası: 23

Müellif: Mirzâzâde Sâlim

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 99 varaktır. Cilt 250 x 155 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında bordo deri kullanılmış, iç kapaklar ebrulu kâğıtla kaplanmıştır.

Eserin bordo deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan dikdörtgen dilimli mülevven ve alttan ayırma şemselerin yanları bombeler yapmaktadır. Mülevven şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemseye bitişik dört altın nokta konulmuştur. ¼ simetrikli şemselerin içerisinde düğümlü bulut motifleri merkezde baklava dilimi oluşturmuş ve baklava diliminin içerisine hatayı yerleştirilmiştir. Şemsenin iki ucuna noktalarla bağlanan dilimli palmet formlu mülevven Salbeklerin içerisine hatayiler ve saz yaprakları görülmektedir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlar çekilmiştir. Kapakların dört köşesine aynı formda yapılmış mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formludur. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Köşebentlere bitişik birer altın nokta yapılmıştır. Köşebentlerin yüzeyi bir kökten çıkan kıvrım dalların taşıdığı saz yapraklarıyla süslenmiştir. Kapakların etrafı üç sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Cetvellere bitişik altın noktalar konulmuştur. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucunda salbekte aynı form ve süslemeye sahip olup dilimli palmet şeklinde şemse mülevven tekniği ile yapılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla

tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Dış kapaklardaki köşebent ve zencerek miklepte aynen tekrar edilmiştir.

Sertap kısmı süslemesiz olup, altınla cetvellenmiştir.

Dış kapaklarda yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır. Sertap kısmında deride yırtılmalar ve yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin dış kapaklarında bulunan şemse, köşebent formu ve süsleme kompozisyonu Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi'nde bulunan 1739 tarihli Behcetü'l-Fetâvâ¹⁰⁸ isimli eserin cildi ile benzer özellikler göstermektedir. Cildin dış kapaklarının şemse, köşebent formu ve süsleme özellikleri 18. yüzyıl özellikleri göstermektedir.

¹⁰⁸ Ayşe Ergin, **a.g.t.**, s.84

Eser Numarası: 24

Eser Adı: GUNYETÜ'L-MÜTEMELLÎ FÎ ŞERHÎ MÜNYETİ'L-MUSALLÎ

Demirbaş Numarası: 468

Fotoğraf Numarası: 61,62

Çizim Numarası: 24

Müellif: Ali eş-Şürübülâlî el-Mısrî el-Vefâ'î el-Hanefî

Müstensih: Ali b. Salim Ed-Dimyati

Ketebe Tarihi: 14 Rabiulevvel 1117 / 6 Temmuz 1705

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Kahverengi Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 344 varaktır. Cilt 308 x 190 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları bordo deri ile kaplanmıştır.

Eserin bordo deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve üstten ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik kahverengi deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyini dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayı ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına noktalarla bağlanan salbekler dilimli palmet formunda yapılmış olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Kapakların dört köşesine ikişer altın nokta yerleştirilmiş ve noktaların arasına tığ çekilmiştir. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarlarına cetvelle bitişik noktalar konulmuştur. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin mülevven tekniğindeki şemsesi dilimli ve dairevi formudur. Şemsenin etrafı üç sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse içerisindeki motifler tahrip olduğu için tam olarak anlaşılammaktadır. Dış kapaklardaki zencerek miklepte aynen tekrar edilmiştir.

Etrafi iki sıra altınla çevrelenen sertap dört bölüme ayrılmış ve her bölümün içerisi altın noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda sarmal zencerek ve cetvellerde yıpranmıştır. Sertap kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar görülmektedir. İç kapaklarda ve sayfalarda zamanla oluşmuş lekelenmeler ve yıpranmalar bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Eser ketebe sayfasına göre kitabın Rabiulevvel ayının 14'ünde Pazar günü 1117 senesinde hattat Ali b. Salim Ed-Dimyati tarafından yazılmıştır. Şemse ve köşebent formu ve süsleme özelliklerine bakıldığında cildin tarihi eserin ketebe tarihi ile aynı tarihte yapıldığı ve 18. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

Eser Numarası: 25

Eser Adı: SIHÂHU'L-LUGA

Demirbaş Numarası: 1398

Fotoğraf Numarası: 63,64

Çizim Numarası: 25

Müellif: Cevherî

Müstensih: Yusuf b. Derviş Muhammed

Ketebe Tarihi: Cemazeyilahir 1117 / Eylül-Ekim 1705

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 547 varaktır. Cilt 222 x 125 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları kahverengi deri kaplanmıştır.

Cildin kahverengi deri ile kaplanmış dış kapaklarının ortasında bulunan şemseler dikdörtgen biçimli ve yanları bombelidir. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmış olup, şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde oldukça iri yapılmış rumiler ve düğümlü bulutlar merkezde baklava dilimi oluşturmuş, baklava diliminin ortasında ve şemse yüzeyinde hatayiler yer almaktadır. Şemselerin iki ucunda bulunan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar çekilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların köşelerine yapılan mülevven köşebentler kapağa oldukça büyük orandadır. Köşebentler iç ve dış bükey dilimlidir. Köşebentlerin yüzeyinde bulut motifleri, hatayi ve goncalar bulunmaktadır. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucunda bulunan şemse dilimli ve dairevi formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin bir ucu uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde hatayi ve gonca motifleri bulunmaktadır. Dış kapaklardaki köşebent ve zencerek miklepte aynen tekrar edilmiştir.

Sertap kısmı ikişer sıra altın cetvelle dikeyde iki bölüme ayrılmış ve bu iki bölümün iç kısmı kenarları dilimli üçer kartuşa ayrılmıştır. Kartuşların içerisi altın noktalarla yapılan çiçeklerle süslenmiştir.

Dış kapaklarda kurt yenikleri ve yıpranmalar bulunmaktadır. Sırt ve sertap kısmının bir kısmı koyu kahverengi deri ile tamir görmüştür. İç kapakta kullanılan kâğıtta yırtılmalar ve kurt yenikleri görülmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Cemazeyilahir ayında 1117 / Eylül-Ekim 1705 tarihinde Yusuf b. Derviş Muhammed tarafından tamamlandığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cildinin şemse ve köşebentlerinin form ve süsleme özellikleri uyumludur.

Eser Numarası: 26

Eser Adı: SIHHAT ÂBÂD TERCEME-İ HADÎS-İ ERBA'ÎN

Demirbaş Numarası: 230

Fotoğraf Numarası: 65-67

Çizim Numarası: 26

Müellif: Osmanzâde Ahmed Tâ'ib

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1120 / 1708-1709

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Türkçe yazılmış olup, 24 varaktır. Cilt 251 x 138 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları yeşil, iç kapakları bordo deri ile kaplanmıştır.

Dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, oval ve dilimli formludur. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. $\frac{1}{4}$ simetrik şemselerin yüzeyinde düğümlenmiş bulut motifleri, rumiler ve hatayiler bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet şeklindedir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Dış kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimlidir. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde serbest bulut motifleri, rumi ve hatayiler yer almaktadır. Dış kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklepte kenarlardaki bezemenin $\frac{1}{2}$ 'si uygulanmış, miklep ucuna dairevi ve dilimli formlu, uçları uzatılmış şemse yerleştirilmiştir.

Sertap süslemesizdir.

Bordo deri ile kaplanan iç kapaklarda şemseler, salbekler ve köşebentler zerefşan tekniğiyle süslenmiştir. Şemselerin uçlarına yapılan salbekler dilimli palmet formludur. İç kapakların köşebentleri iç ve dış bükey dilimli formludur. İç kapaklar

sarmal zencerekli altın cetvelle cetvelenmiştir. İç kapak miklebine kapaklardaki süslemenin ½ 'si uygulanmış, miklep ucuna dilimli dairevi şemse yerleştirilmiştir.

Dış kapaklarda yıpranmalar mevcuttur. Sırt ve sertap kısmın siyah deri ile tamir edilmiştir. İç kapaklarda ve sayfalarda da yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Ketebe tarihi 1120 / 1708-1709 olan eserin cilt özellikleri ketebe tarihi ile uyumludur. İncelediğimiz cildin şemsesinin ve salbeklerinin formu, kompozisyonu Konya Mevlâna Müzesi müzeliik eserler bölümünde bulunan 92 envanter numaralı ve 1135 / 1722-23 tarihli eserin cildindeki şemse ve salbeklerle birebir aynıdır¹⁰⁹. Ayrıca incelemiş olduğumuz eser cilt form ve kompozisyon bakımından Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 18. yüzyıl tarihli Hâşiye alâ Şerhi'l- Mutavvel¹¹⁰ isimli eser ile benzer özellikler göstermektedir. Söz konusu eserin cildi ile olan benzerlik ve cilt özellikleri göz önüne alındığında eserin 18. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

¹⁰⁹ Hacer Kara, **a.g.t.**, s. 300-301.

¹¹⁰ Betül Şahin, **a.g.t.**, s.133.

Eser Numarası: 27

Eser Adı: TEZKİRATÜ'Ş-ŞU'ARÂ

Demirbaş Numarası: 1063

Fotoğraf Numarası: 68-70

Çizim Numarası: 27

Müellif: Mirzâzâde Sâlim

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1134 / 1721-1722

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Türkçe yazılmış olup, 208 varaktır. Cilt 270 x 145 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmış, iç kapaklar açık kahverengi deri ile kaplanmıştır.

Dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış, mülevvenlik ise bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Şemselerin yüzeyi saz üslubunda kıvrım dallar üzerinde hatayiler ve saz yaprakları ile süslenmiştir. Şemselerin iki ucuna noktalarla bağlanan salbekler yazma ve mülevven tekniğinde dilimli palmet formu olarak yapılmıştır. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine rumiler ve palmetler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesine yapılmış iç ve dış bükey formu köşebentler mülevven tekniğindedir. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi ve saz yaprakları bulunmaktadır. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven miklep şemsesi dairevi ve dilimli formudur. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi ve saz yaprakları bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, noktalarla süslenmiştir.

İç kapaklar açık kahverengi deriyle kaplanarak dış kapaktaki şemse, salbek ve köşebentler tahrirle aynen işlenmiş fakat içlerine herhangi bir bezeme yapılmamıştır.

Dış kapaklarda yıpranmalar bulunmaktadır. Miklep dış kapaklara göre daha sağlam durumdadır. Sırt en fazla tahrip olan kısımdır. İç kapaklarda ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler görülmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın 1134 / 1721-1722 tarihinde yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyusmaktadır. Cilt Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi'ndaki 1772 tarihli Bedâyi'us-Sanâyi fî Tertibi'ş-Şerâyi¹¹¹ isimli eserin şemse formu ve süsleme kompozisyonu ile benzer özellikler göstermektedir. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme özellikleri de dikkate alınarak cilt 18. yüzyıl'a tarihlendirilir.

¹¹¹ Yıldray Özbek, **a.g.e.**, s.212.

Eser Numarası: 28

Eser Adı: UMDETÜ'L-KÂRÎ FÎ ŞERHÎ SAHÎHÎ'L- BUHÂRÎ (14. CİLT)

Demirbaş Numarası: 278

Fotoğraf Numarası: 71,72

Çizim Numarası: 28

Müellif: Yusuf Efendizâde

Müstensih: Yusuf Efendizâde

Ketebe Tarihi: 24 Şevval 1143 / 2 Mayıs 1731

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 198 varaktır. Cilt 300 x 175 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında yeşil deri kullanılmıştır.

Eserin yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, oval dilimli formudur. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına ortabağla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Dış kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış bükey formu dilimlidir. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları yer almaktadır. Dış kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarları cetvelle bitişik altın noktalarla süslenmiş ve noktaların uçlarına tığ çekilmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucunda bulunan mülevven tekniğinde süslenmiş şemse dairevi ve dilimli formu ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemse tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde hatayi motifi etrafında

dolanan saz yaprakları bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir olup, süslemesizdir.

Dış kapaklarda ve sertap kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar görülmektedir. Miklep kısmı dış kapaklara oranla daha sağlam durumdadır. İç kapaklarda ve sayfalarda zamanla oluşan yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında 14.cilt olan bu kitabın Pazartesi günü 24 Şevval 1143 / 2 Mayıs 1731 tarihinde kitabın Yusuf Efendizâde tarafından yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur. Eserin yazarı ve hattatı Yusuf Efendizâde'dir. İncelemiş olduğumuz eserlerde müellif hattı olan tek eser bu eserdir. Cildin dış kapaklarında bulunan şemse, köşebent formu ve süsleme özellikleri Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan 1164 / 1751 tarihli Kur'ân-ı Kerim¹¹² ile benzer özellikler göstermektedir.

¹¹² Zuhâl Polat, **Süleymaniye Kütüphanesinde Bulunan Birkaç El Yazması Kur'ân-ı Kerim'in Kitap Sanatları Bakımından İncelenmesi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2015, s.119.

Eser Numarası: 29

Eser Adı: TERCÜME-İ CELÂL VE CEMÂL

Demirbaş Numarası: 1068

Fotoğraf Numarası: 73,74

Çizim Numarası: 29

Müellif: İmam Sultânî Mustafa Efendi

Müstensih: Derviş Mustafa

Ketebe Tarihi: Muharrem 1144 / Temmuz-Ağustos 1731

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Türkçe yazılmış olup, 130 varaktır. Cilt 290 x 160 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında bordo deri kullanılmıştır.

Eserin bordo deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmış. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi serbest dolantı bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Şemselere noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesine aynı şekilde tezyin edilmiş iç ve dış bükey dilimli köşebentler yapılmıştır. Mülevven köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar ve altın noktalar konulmuştur. Köşebentlerin yüzeyinde serbest dolantı bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Kapaklardaki kompozisyonun ½ sinin uygulandığı miklepte mülevven tekniğinde dairevi ve dilimli formlu bir şemse yer almaktadır. Miklep şemsesinin etrafı altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyi "S" şeklinde kıvrılan bulut motifi, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvelenmiş ve noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda yıpranmalar olup, sırt ve sertap kısmı en fazla tahrip olan kısımdır. Miklep dış kapaklara göre daha sağlam durumdadır. İç kapakta ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler mevcuttur. İç kapakta kullanılan kâğıtta kurt yenikleri ve yırtılmalar görülmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Muharrem ayının sonlarında Muharrem 1144 / Temmuz-Ağustos 173 tarihinde Derviş Mustafa tarafından tamamlandığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ve cilt özellikleri uyuşmaktadır. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme kompozisyonu 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 30

Eser Adı: BEHCETÜ'L-FETÂVÂ

Demirbaş Numarası: 583

Fotoğraf Numarası: 75-77

Çizim Numarası: 30

Müellif: Şeyhülislam Yenişehirli Abdullah Efendi

Müstensih: -

Ketebe Tarih: Rabiulevvel 1149 / Temmuz-Ağustos 1736

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Türkçe yazılmış olup, 253 varaktır. Cilt 280 x 180 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmış, iç kapak pembe renkli karton kâğıtla kaplanmıştır.

Dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde serbest dolantı bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. İçerisinde hatayiler bulunan salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Miklep şemsesi yüzeyinde bulut motifi ve hatayi bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklarda bulunan zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

İç kapaklar kahverengi deri ile kaplanmış olup, herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

Dış kapaklarda hafif yıpranmalar görülmektedir. İç kapakta kurt yenikleri ve yıpranmalar mevcuttur. Sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Rabiulevvel ayında Perşembe günü 1149 / 1736 senesinde yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur.

Eser Numarası: 31

Eser Adı: NECÂHU'L-KÂRÎ Lİ-SAHÎHİ'L-BUHÂRÎ (20. CİLT)

Demirbaş Numarası: 282

Fotoğraf Numarası: 78,79

Çizim Numarası: 31

Müellif: Yusuf Efendizâde

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 4 Recep 1151 / 18 Ekim 1738

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 173 varaktır. Cilt 308 x 185 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında açık kahverengi deri kullanılmıştır.

Siyah deri ile kaplanan dış kapakların ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, şemseler oval dilimli formludur. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde dolanan serbest bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına ortabağla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Dış kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formludur. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar ve noktalar konulmuştur. Köşebentlerin yüzeyinde dolanan serbest bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Dış kapakların etrafı ikişer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarları cetvelle bitişik altın noktalarla süslenmiş ve noktaların uçlarına tığ çekilmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Dairevi ve dilimli formlu olan miklep şemsesi mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemse tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyi serbest bulut motifleri, hatayi ve saz

yapraklarıyla bezenmiştir. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda yıpranmalar olup, sertap kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar mevcuttur. İç kapaklarda ve sayfalarda zamanla yıpranmalar olmuştur.

Tarihlendirme: Eserin son sayfasında bulunan ketebe sayfasında kitabın 4 Recep 1151 / 18 Ekim 1738 tarihinde Yusuf Efendizâde tarafından tamamlandığı ve bu kitabın 20. cilt olduğu geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özelliklerinin uyumlu olduğu görülmektedir.

Eser Numarası: 32

Eser Adı: TEKMİLE-İ TARİKAT

Demirbaş Numarası: 634

Fotoğraf Numarası: 80,81

Çizim Numarası: 32

Müellif: Vedâdî Yusuf

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: Zilhicce 1151 / Mart-Nisan 1739

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Türkçe yazılmış olup, 421 varaktır. Cilt 215 x 145 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları siyah deriyle kaplanmıştır.

Dış kapakların ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde merkezde baklava dilimleriyle çiçek motifi oluşturulmuş ve ortasına hatayi yerleştirilmiştir. Şemse yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde rumiler, hatayiler ve goncalar bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim aralarına tığlar konulmuştur. Salbeklerin içerisinde hatayilerle yapılmış süsleme görülmektedir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Kapakların köşeleri altın noktalarla süslenmiş ve noktaların ucuna tığlar çekilmiştir. Kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde rumi, hatayi ve palmet bulunmaktadır. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, dış kapaklardaki zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

Cildin dış kapaklarında çizikler ve yıpranmalar görülmektedir. Sırt kısmı tamir edilmiştir. Cildin iç kapaklarında ve sayfalarında zamanla yıpranmalar olmuştur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Zilhicce 1151 / Mart-Nisan 1739 tarihinde yazıldığı geçmektedir. Eserin cildi ile ketebe tarihi uyumludur.

Eser Numarası: 33

Eser Adı: er-RİSÂLETÜ'L-VELEDİYYE

Demirbaş Numarası: 1255

Fotoğraf Numarası: 82-84

Çizim Numarası: 33

Müellif: Saçaklızâde

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1154 / 1741-1742

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 62 varaktır. Cilt 215 x 123 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deriyle, iç kapakları pembe renkli karton kâğıtla kaplanmıştır.

Cildin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler oval dilimli formlu olup, şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. ½ simetrik şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Şemselere birer altın nokta ile bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların köşelerine ve kenarlarına altın noktalar konulmuştur. Kapakların etrafı birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklepte bulunan şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki zencerek aynen tekrarlanmıştır.

Sertap kısmı süslemesizdir.

Dış kapakların zencerek kısımlarında yıpranmalar görülmektedir. Cildin iç kapaklarında ve sayfalarında da yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: 1154 / 1741-1742 tarihinde yazılan eserin şemse ve salbek formu, şemselerin içerisinde bulunan düğümlü bulut motifleri eserin ketebe tarihi ile uyuşmaktadır. Ayrıca eserin cilt özellikleri Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 18. yüzyıl'a tarihli Hâşiye alâ Şerhi'l-Mutavvel¹¹³ isimli eserin cildi ile şemse, salbek formu ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir. Tüm bu özellikler göz önüne alınarak cildin 18. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

¹¹³ Betül Şahin, **a.g.t.**, s.133.

Eser Numarası: 34

Eser Adı: LÜBBÜ'T-TEFÂSÎR

Demirbaş Numarası: 68

Fotoğraf Numarası: 85-87

Çizim Numarası: 34

Müellif: Suyûti

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: Safer 1155 / Nisan-Mayıs 1742

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 452 varaktır. Cilt 165 x 95 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları ve iç kapakları bordo deriyle yapılmıştır.

Cildin ön ve arka dış kapakları aynı şekilde tezyin edilmiş olup, ön ve arka kapakta bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniği ile yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Dış kapakların tam ortasında bulunan şemse, dikdörtgen formlu ve dilimlidir. Şemsenin yanları bombeler yapmaktadır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi dikey ve yatay eksenlerde düğümlü bulut motifleri ve kıvrım dalların taşıdığı hatayilerle bezenmiştir. Şemselerin iki ucuna birer altın nokta ile bağlanan salbekler dilimli palmet formunda yapılmış, salbeğin tam ortasına hatayı yerleştirilmiştir. Salbekler tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar ve noktalar konulmuştur. Ön ve arka kapağın dört köşesinde iç ve dış bükey dilimli köşebentler bulunmaktadır. Mülevven köşebentler gömme tekniği ile yapılmıştır. Köşebentlerin yüzeyinde serbest bulut motifleri ve kıvrım dallar üzerinde rumiler ve hatayiler yer almaktadır. Kapakların etrafı birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Miklepte dilimli ve oval şemse kullanılmıştır. Mülevven şemse gömme tekniğiyle süslenmiştir. Miklep şemsesi tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Miklep şemsesi içerisinde düğümlü bulut

ve kıvrım dallar üzerinde hatayiler bulunmaktadır. Miklebin köşebentleri ve cetvelleri kapaklarla aynıdır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, uçları dilimli sertap dikdörtgen formlu yedi bölüme ayrılmış ve altın noktalarla yapılmış çiçeklerle süslenmiştir.

Bordo deri ile kaplanan iç kapaklarını ortasına yazma tekniğinde yapılmış dikdörtgen şemsenin yanları bombeli yapılmış ve kenarları dilimlenmiştir. Şemsenin yüzeyi rumilerle bezenmiştir. Şemsenin dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin iki ucuna altın noktalarla bağlanan dilimli palmet formundaki salbeklerin dilim aralarına tığlar ve noktalar konulmuştur. Salbeklerin içerisinde rumilerden yapılmış süsleme bulunmaktadır. İç kapakta miklepte dairevi formda dilimli şemse içerisinde rumilerden oluşan süsleme görülmektedir. Miklep şemsesinin dilim araları tığlarla süslenmiş ve şemse ucuna tığ çekilmiştir.

Eser hafif yıpranmaların dışında sağlam durumdadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Safer ayının sonlarında Cumartesi günü 1155 / Nisan-Mayıs 1742 tarihinde yazıldığı geçmektedir. Cilt şemse ve köşebentlerin form ve süsleme özellikleri bakımından 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 35

Eser Adı: MECMÛ' ATÛ'L-KASÂİD

Demirbaş Numarası: 1187

Fotoğraf Numarası: 88,89

Çizim Numarası: 35

Müellif: -

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1155 / 1742-1743

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 25 varaktır. Cilt 222 x 122 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmıştır.

Cildin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarında bulunan dikdörtgen şemselerin uçları dilimli yapılmıştır. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğinde süslenmiştir. Şemseler kapaklara oranla oldukça büyüktür. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Şemselerin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Ciltte salbek uygulamasına yer verilmemiştir. Kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimlidir. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim aralarına tığlar çekilmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde bir kökten çıkıp köşebentlerin yüzeyini dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Kapaklar altın cetveller arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklep ve sertap uygulamasına yer verilmemiştir.

Dış kapaklarda cetvel ve sarmal zencereklerde yıpranmalar görülmektedir. Sırt kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın 1155 / 1742-1743 tarihinde tamamlandığı geçmektedir. Cildin dış kapaklarının ortasında bulunan neredeyse tamamen kapakla aynı uzunlukta yapılmış dikdörtgen şemse formu ve süsleme

kompozisyonu 18. yüzyıl özelliği göstermektedir. Eserin ketebe tarihi ile cildin tarihi uyumludur.

Eser Numarası: 36

Eser Adı: el-MAKÂLÂTÜ'L-CEVHERİYYE ALE'L-MAKÂMÂTİ'L-HARÎRİYYE

Demirbaş Numarası: 1165

Fotoğraf Numarası: 90-92

Çizim Numarası: 36

Müellif: İlyâs el-Medenî

Müstensih: Abdülcelil ez-Zevavi

Ketebe Tarihi: Rabiulevvel 1155 / Mayıs-Haziran 1742

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Kahverengi Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 296 varaktır. Cilt 205 x 150 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmıştır.

Eserin kapaklarının dış kısmı siyah deridir. Dış kapakların ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik kahverengi deri ile sağlanmış. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına iki adet düz altın çizgi çekilmiş ve çizgilerin üzerine üç adet altın nokta konulmuştur. Kapakların köşelerine üç adet nokta yapılmış ve noktaların ortasından tığ çekilmiştir. Kapakların karşılıklı iki kenarı cetvelle bitişik üç adet altın noktayla bezenmiştir. Kapakların etrafı sarmal zencerekli altın cetvelle çevrenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dairevi formulu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş, sertaba bakan ucu uzatılmış ve altın çizgiler çekilmiştir. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları noktalarla süslenmiştir. Şemse içindeki motif zamanla yıprandığı için anlaşılammaktadır. Miklep iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrenmiştir. Miklebin köşeleri dış kapakların köşeleri ile aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla çevrelenerek dikdörtgen biçimli iki bölüme ayrılmış ve altın noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda deride yıpranmalar ve lekelenmeler çok fazladır. Sertap ve sırt kısmı kapaklara göre daha fazla yıpranmıştır. Sertap ve miklebin bir köşesi tamir görmüştür. İç kapakta kullanılan kâğıtta yırtılmalar çok fazladır. İç kapak tamir görmüştür. Sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Rabiulevvel 1155 / Mayıs-Haziran 1742 senesinde Abdülcélil ez-Zevavi tarafından istinsah edildiği geçmektedir. Cildin şemse ve köşebentlerinin form ve süsleme kompozisyonu ile eserin istinsah tarihi karşılaştırıldığında cildin 18. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

Eser Numarası: 37

Eser Adı: eş-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

Demirbaş Numarası: 370

Fotoğraf Numarası: 93,94

Çizim Numarası: 37

Müellif: Kadı İyâz

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1157 / 1744-1745

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 240 varaktır. Cilt 210 x 115 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları bordo deriyle kaplanmıştır.

Eserin bordo deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler dilimli oval formlu olup, mülevven şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde rumilerle yapılmış süsleme görülmektedir. Şemselerin iki ucuna oldukça iri yapılmış altın noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formlu olup, köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlar ve noktalar yapılmıştır. Köşebentlerin yüzeyinde rumilerle yapılmış süsleme bulunmaktadır. Dış kapakların etrafı altın cetveller arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven tekniğinde süslenmiş miklep şemsesi dilimli ve dairevi formlu olup, şemsenin bir ucu uzatılmıştır. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde rumilerle yapılmış süsleme bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvelenmiş olup, altın noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda sertap kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar görülmektedir. İç kapaklarda ve sayfalarda yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin son sayfasında bulunan ketebe sayfasında kitabın 1157 / 1744-1745 senesinde yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur. Cildin dış kapaklarında bulunan şemse, köşebent formu ve süsleme özellikleri Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi'ndeki 1751 tarihli Münyetu'l-Musallî ve Günyetü'l-Mübdetî¹¹⁴ isimli eserin cildi ile benzer özellikler göstermektedir.

¹¹⁴ Ayşe Ergin, **a.g.t.**, s.86

Eser Numarası: 38

Eser Adı: NECÂHU'L-KÂRÎ Lİ-SAHÎHİ'L-BUHÂRÎ (24. CİLT)

Demirbaş Numarası: 284

Fotoğraf Numarası: 95,96

Çizim Numarası: 38

Müellif: Yusuf Efendizâde

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 8 Muharrem 1159 / 31 Ocak 1746

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 171 varaktır. Cilt 308 x 185 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında kahverengi deri kullanılmıştır.

Cildin dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, şemseler oval dilimli formlu olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde serbest dolantı bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemse içerisinde bulunan düğümlü bulutlar mülevven teknikle, bitkisel süsleme ise mülemma teknikle yapılmıştır. Şemselerin uçlarına birer altın nokta ile bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiş olup, salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Dış kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formlu yapılmış olup, köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Köşebentlerin yüzeyi serbest dolantı bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Dış kapakların etrafı ikişer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarları cetvelle bitişik altın noktalarla süslenmiş ve noktaların uçlarına tığ çekilmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki mülevven tekniğiyle süslenmiş şemse dairevi ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemse tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim

araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Şemsenin yüzeyin serbest bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tekrarlanmıştır.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, süslemesizdir.

Cildin dış kapaklarında sertap kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar görülmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında bu kitabın 24.cilt olduğu ve Yusuf Efendizâde tarafından 8 Muharrem 1159 / 31 Ocak 1746 senesinde yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur. Eser Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi'ndeki H.1779 tarihli El-Esfâru'l-Erbaa¹¹⁵ isimli eserin cildi ile form ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir.

¹¹⁵ Yıldray Özbek, **a.g.e.**, s.244.

Eser Numarası: 39

Eser Adı: el-VASÎT FÎ TEFSÎRÎ'L-KUR'ÂNÎ'L-MECÎD

Demirbaş Numarası: 123

Fotoğraf Numarası: 97,98

Çizim Numarası: 39

Müellif: Vâhidî

Müstensih: İbrahim b. Hac Muhammed b. Ahmed

Ketebe Tarihi: 7 Rabiulahir 1159 / 29 Nisan 1746

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup 500 varaktır. Cilt 215 x 150 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları siyah deriden yapılmıştır.

Cildin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmış. Saz üslubundaki şemselerin yüzeyini dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna altın nokta ile bağlanan salbekler dilimli palmet formunda olup, dilim aralarına tığlar ve noktalar konulmuştur. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesinde gömme tekniğiyle yapılmış mülevven köşebentler bulunmaktadır. Köşebentler iç ve dış bükey biçimli ve dilimlidir. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Köşebentlerin yüzeyini dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucuna mülevven tekniğinde yapılmış şemse gömme tekniğiyle süslenmiştir. Şemse dairevi ve dilimli formda yapılmış, etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Miklep şemsesinin içerisine hatayi yerleştirilmiştir. Miklepte köşebent ve zencerekler dış kapaklardakilerle aynıdır.

Sertabın etrafı altınla cetvelenmiş olup, dikdörtgen biçimli uçları dilimli formlu dört bölüme ayrılmış ve altın noktalarla yapılmış çiçek motifleriyle süslenmiştir.

Cildin dış kapağında zamanla deride yıpranmalar, deride renk atması ve kopmalar olmuştur. Miklep dış kapaklara göre daha sağlam durumdadır. İç kapakta ve sayfalarda lekelenmeler ve yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Rabiulahir ayının 7.gününde 1159 / 29 Nisan 1746 tarihinde İbrahim b. Hac Muhammed b. Ahmed tarafından yazıldığı geçmektedir. Cilt şemse formu ve şemse yüzeyinde kullanılan süsleme özellikleri bakımından Yusuf Ağa Kütüphanesi'ndeki H.1138 / M. 1725-1726 tarihli Fatavây-ı Hindiyat¹¹⁶ isimli eserin dış kapaklarının ortasındaki şemse ile benzer özellikler göstermektedir.

¹¹⁶Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.93.

Eser Numarası: 40

Eser Adı: FETHU'L-MÜTE'ÂL FÎ MEDHÎ'N-Nİ'ÂL

Demirbaş Numarası: 378

Fotoğraf Numarası: 99-101

Çizim Numarası: 40

Müellif: Makkarî

Müstensih: Muhammed Emin

Ketebe Tarihi: 1161 / 1748

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 165 varaktır. Cilt 235 x 135 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri, iç kapaklarda bordo deri ve yan kâğıdı olarak ebrulu kâğıt kullanılmıştır.

Cildin dış kapaklarının ortasında bulunan şemseler oval dilimli formlu olup, mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı üç sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi dolanan kıvrım dallar üzerinde saz üslubuyla yapılmış saz yaprakları, hatayiler ve yaprak motifleriyle bezenmiştir. Şemselerin iki ucuna yapılan mülevven salbekler dilimli palmet formlu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı üç sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formludur. Köşebentlerin etrafı üç sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar ve noktalar konulmuştur. Köşebentlerin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca, saz yaprakları ve yaprak motifleri bulunmaktadır. Köşebentlerin bir ucuna rumiler yapılmıştır. Kapakların kenarların cetvelle bitişik üç adet nokta yer almaktadır. Dış kapaklar ikişer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki mülevven tekniğiyle süslenmiş şemse dairevi ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Miklep şemsesinin etrafı üç sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde

dolaşan kıvrım dallar üzerinde hatayi ve goncalar bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvelenmiř olup, sűslemesizdir.

Bordo renk deri ile kaplanan i kapaklarda birer sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerekli cetvel dışında sűsleme bulunmamaktadır.

Dıř kapaklarda ve sertap kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar gűrűlmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın 1161 / 1748 tarihinde Muhammed Rasim'in ğrencisi Muhammed Emin tarafından yazıldıđı geçmektedir. Cildin dıř kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli řemse yűzeyinde bulunan saz űslubuyla yapılmıř saz yaprakları, řemse etrafına yapılmıř altın tahrir, tıđ ve noktalar, kapakların etrafında bulunan kalın yapılmıř sarmal zencerek 18. yűzyıl űzelliđi gűstermektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt űzelliklerinin uyumlu olduđu gűrűlmektedir.

Eser Numarası: 41

Eser Adı: TAHMÎSÜ KASÎDETİ'D-DİMYÂTIYYE

Demirbaş Numarası: 1060

Fotoğraf Numarası: 102-104

Çizim Numarası: 41

Müellif: Şeyhülislam Ebû İshakzâde

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1162 / 1748-1749

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 7 varaktır. Cilt 190 x 120 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında açık kahverengi deri, iç kapaklarda bordo deri kullanılmıştır.

Mülevvenliğin bordo deri ile sağlandığı dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. ¼ simetrikli şemselerin yüzeyi rumiler ve palmetlerle bezenmiştir. Şemselerin uçlarına nokta ile bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisinde rumi ve palmet bulunmaktadır. Dış kapakların dört köşesinde rumilerle bezenmiş ve yazma tekniğiyle yapılmış köşebentler bulunmaktadır. Kapaklar üç sıra sarmal zencerekli altın cetvelle çevrelenmiş, kapakların kenarlarına cetvelle bitişik altın noktalar konulmuştur. Cetveller çok fazla yıprandığı için cetvel sayısı hakkında bilgi sahibi olamıyoruz. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dilimli ve dairevi formu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde rumilerle yapılmış süsleme bulunmaktadır. Miklebin köşebent ve cetvelleri kapaklarla aynıdır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, altın noktalarla süslenmiştir.

Cildin iç kapakların ortasında bulunan oval dilimli şemseler zerefşan tekniğiyle yapılmıştır. Şemseler ve uçlarına altın noktalarla bağlanan dilimli palmet formlu salbekler gümüş kullanılarak zerefşan tekniğinde bezenmiştir. Şemselerin ve salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiştir. İç kapakta köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Kapaklar sarmal zencerekli altın cetvelle cetvelenmiştir.

Dış kapakların derisinde yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır. Dış kapaklarda deriden farklı renkte koyu kahverengi deri ile tamir görmüştür. İç kapakta koyu kahverengi deri ile tamir görmüş kısımlar görülmektedir. Sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler mevcuttur.

Tarihlendirme: 1162 / 1748-1749 tarihinde yazılan eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumaktadır. Cildin dış kapaklarının tam ortasında bulunan oval dilimli şemselerin yüzeyinde bulunan süsleme kompozisyonu, şemsenin dilim aralarında bulunan altın noktalar, dış kapakların dört köşesine yazma tekniğiyle yapılmış köşebentler ve dış kapakların etrafında bulunan kalın yapılmış sarmal zencerek 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 42

Eser Adı: es-SÜNENÜ'L-KÜBRÂ

Demirbaş Numarası: 258

Fotoğraf Numarası: 105,106

Çizim Numarası: 42

Müellif: Ali en-Nesâ'î

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 6 Zilhicce 1162 / 17 Kasım 1749

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 581 varaktır. Cilt 240 x 150 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları yeşil deriden yapılmıştır.

Yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Oval dilimli formda yapılmış şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi bulut motifleri, hatayiler ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Şemselerin iki ucuna nokta ile bağlanan salbekler dilimli palmet formunda yapılmış, etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim aralarına tığlar ve noktalar yapılmıştır. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesine aynı formda yapılmış iç ve dış bükey dilimli köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Mülevven köşebentlerin yüzeyinde bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Köşebentlerin yüzeyinde bulunan hatayilerin uçları helezonlar yapmaktadır. Kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Köşebentlerin aralarında altın noktalar görülmektedir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Miklep şemsesinin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Şemse içerisinde dolanan bulut motifleri ve yapraklar bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, uçları dilimli dikdörtgen biçimli beş adet bölüme ayrılmış ve altın noktalarla yapılmış çiçek motifleriyle süslenmiştir.

Cildin dış kapaklarında zamanla deride yıpranmalar olmuştur. Cildin sertap kısmında yıpranmalar ve deride yırtılmalar görülmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında bu eserin Nesâ'î'nin son kitaplarından biri olduğu ve Zilhicce ayının 6'sında Pazar günü 1162 / 17 Kasım 1749 tarihinde tamamlandığı geçmektedir. Şemsenin dilim aralarında kullanılan altın noktalar, şemse yüzeyindeki süsleme kompozisyonu ve kapakların etrafında bulunan oldukça kalın yapılmış sarmal zencerek 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 43

Eser Adı: EN-NEFEHÂTÜ'L-İLÂHİYYE

Demirbaş Numarası: 709

Fotoğraf Numarası: 107,108

Çizim Numarası: 43

Müellif: Sadreddin Konevi

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1163 / 1749-1750

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 72 varaktır. Cilt 204 x 122 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deriyle yapılmıştır.

Dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına noktalarla bağlanan salbekler dilimli palmet formu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Dış kapaklarda köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların kenarları altın noktalarla hareketlendirilmiştir. Kapakların etrafı altın cetveller arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde saz yaprakları bulunmaktadır. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Miklepte dış kapaklardaki zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, altın noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda ve sırt kısmında yıpranmalar görülmektedir. Miklep dış kapaklara göre daha sağlam durumdadır. İç kapakta ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın 1163 / 1749-1750 tarihinde yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme özellikleri 18. yüzyıl'a tarihlendirilir.

Eser Numarası: 44

Eser Adı: ŞERHU'Ş-ŞİFÂ BÎ-TA'RÎFÎ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

Demirbaş Numarası: 334

Fotoğraf Numarası: 109-111

Çizim Numarası: 44

Müellif: Ali el-Kârî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 17 Safer 1165 / 15 Ocak 1752

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil, Kahverengi ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 443 varaktır. Cilt 325 x 215 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında kahverengi deri kullanılmış, iç kapak karton kâğıtla kaplanmıştır.

Dış kapakların ortasında bulunan oval ve dilimli şemsenin tam ortasında alttan ayırma tekniğinde rumi ve hatayilerden oluşan bir kompozisyon yer almaktadır. Bu bezemenin kenarı ise mülevven ve alttan ayırma tekniğinde rumi motifleriyle bezenmiştir. Bu kısımda mülevvenlik kahverengi deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin uçlarına ortabağla bağlanan salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin ucuna tığ çekilmiştir. Dış kapakların dört köşesine altın noktalar yapılmıştır. Dış kapakların etrafı üç sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrenmiştir. Kapakların kenarlarına cetvelle bitişik altın noktalar konulmuştur.

Miklep kısmında mülevven tekniğiyle bezenmiş şemse dairevi ve dilimli formulu olup, şemsenin sertaba bakan ucu uzatılmıştır. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde hatayi motifi bulunmaktadır. Miklebin dört köşesine altın noktalar yapılmıştır. Miklepte dış kapaklardaki zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, dikdörtgen biçimli uçları dilimli iki bölüme ayrılmıştır.

Dış kapaklarda şemse etrafındaki sarmal zencerek, cetveller, altın tahrirlerde ve tığlarda yıpranmıştır gözlenmektedir. Sertap ve sırt kısmında deride yıpranmalar çok fazladır.

Tarihlendirme: Eserin son sayfasında bulunan ketebe sayfasında kitabın 17 Safer 1165 / 15 Ocak 1752 senesinde Cuma günü yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyuzmaktadır. Cildin dış kapaklarındaki dikdörtgen formlu şemsesinin form ve süsleme özellikleri Yusuf Ağa Kütüphanesi'nde bulunan H. 1122 / M. 1734 tarihli Tanbih el- Ğâfilin¹¹⁷ isimli cildin dış kapaklarındaki dikdörtgen formlu şemsenin form ve süsleme özellikleri bakımından benzer özellikler göstermektedir.

¹¹⁷ Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.99.

Eser Numarası: 45

Eser Adı: MENÂHİCÜ'L-USÛLİ'D-DÎNİYYE İLÂ MEVÂKİFÎ'L-MAKÂSİDİ'L-ANİYYE

Demirbaş Numarası: 780

Fotoğraf Numarası: 112-114

Çizim Numarası: 45

Müellif: Abdalbâkî Ârif Efendi

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 22 Recep 1165 / 5 Haziran 1752

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Türkçe yazılmış olup, 100 varaktır. Cilt 210 x 122 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında bordo deriyle yapılmıştır.

Mülevvenliğin siyah deri ile sağlandığı dış kapaklarının ortasında bulunan dikdörtgen dilimli şemselerin yanları bombeler yapmaktadır. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi, yapraklar ve goncalar bulunmaktadır. Şemsede oldukça iri yapılmış dört adet hatayi motifi merkezde baklava dilimi oluşturmuş ve baklava diliminin içerisine hatayi yerleştirilmiştir. Şemselerin uçlarına altın noktalarla bağlanan dilimli palmet formundaki mülevven salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Dış kapaklarda köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrenmiş ve kapakların kenarlarına altın noktalarla konulmuştur. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklep ve sertap uygulamasına yer verilmemiştir.

Dış kapakların derisinde yıpranmalar bulunmaktadır. İç kapaklarda ve sayfalarda lekelenmeler ve yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Recep ayının 22'sinde 1165 senesinde yazıldığı geçmektedir. Cildin dış kapaklarında bulunan şemselerin formu ve

şemselerin yüzeyinde bulunan süsleme kompozisyonu, salbek formu ve salbek içerisinde kullanılan hatayiler Kayeri Raşid Efendi Kütüphanesi'nde bulunan 1706 tarihli Envâru't-Tenzil ve Esrârû't-Te'vil¹¹⁸ isimli eserin cildi ile benzer özellikler göstermektedir. Ayrıca cilt Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi'nde bulunan 1747 tarihli Şerhu'l-Muhtasar fi'l-Mantık¹¹⁹ isimli eserin cildinin şemse, salbek formu ve süsleme kompozisyonları bakımından bire bir benzer özellikler göstermektedir.

¹¹⁸ Yıldray Özbek, **a.g.e.**, s.160.

¹¹⁹ Ayşe Ergin, **a.g.t.**, s.98

Eser Numarası: 46

Eser Adı: ME'ÂLİMÜ'T-TENZÎL

Demirbaş Numarası: 116

Fotoğraf Numarası: 115,116

Çizim Numarası: 46

Müellif: Begavî (İbnü'l-Ferrâ)

Müstensih: Hasan b. Mustafa

Ketebe Tarihi: Muharrem 1166 / Kasım-Aralık 1752

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 655 varaktır. Cilt 275 x 190 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmıştır.

Dış kapakların ortasındaki mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle süslenmiş şemseler oval formlu ve dilimlidir. Şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Saz üslubundaki şemselerin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve yapraklar bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna altın noktalarla bağlanmış mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesine yapılan köşebentler iç ve dış bükey dilimli formudur. Mülevven köşebentlerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve yapraklar bulunmaktadır. Köşebentlerin uçlarına yarım rumiler yapılmıştır. Kapaklar sarmal zencereкли altın cetvel arasında yer alan bordürle çevrelenmiştir. Bordür altın noktalarla yapılmış süsleme ile kartuşalara ayrılmıştır. Mülemma tekniğiyle süslenen kartuşların içerisinde kıvrım dallar üzerinde hatayi ve gonca motifleri görülmektedir. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Mülevven tekniğiyle süslenmiş miklep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları

tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevlerenmiş olup, dikdörtgen uçları dilimli dört bölüme ayrılmış ve altın noktalarla yapılmış çiçek motifleriyle süslenmiştir. Çiçeklerin ucuna tığlar çekilmiştir.

Dış kapaklarda hafif yıpranmalar görülmektedir. Sırt ve sertap kısmı tamir edilmiştir.

Tarihlendirme: Ketebe sayfasında kitabın 1166 senesinde Muharrem ayının sonlarında Hasan b. Mustafa tarafından yazıldığı geçmektedir. Muharrem 1166 / Kasım-Aralık 1752 tarihinde tamamlanan eserin cilt özellikleri ile ketebe tarihi uyuşmaktadır. Cildin dış kapaklarında bulunan bordürün form ve süsleme kompozisyonu, Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan 1704 tarihli Kur'an-ı Kerîm'in¹²⁰ dış kapaklarındaki bordür ile benzer özellikler göstermektedir.

¹²⁰ Senay Şeyranlı, **Süleymaniye Kütüphanesi'nde Bulunan XVIII. Yüzyıl ve XIX. Yüzyıllara Ait 5 Adet Kur'an-ı Kerîm'in Kitap Sanatları Bakımından İncelenmesi**, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2017, s.82.

Eser Numarası: 47

Eser Adı: el-CÂMÎ'U'S-SAHÎH

Demirbaş Numarası: 377

Fotoğraf Numarası: 117-119

Çizim Numarası: 47

Müellif: Müslim en-Nîsâbûrî el-Kuşeyrî

Müstensih: el- Hac Muhammed b.Hac Ahmed el-Üsküdarî

Ketebe Tarihi: 1166 / 1752-1753

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 510 varaktır. Cilt 245 x 150 mm ölçülerindedir. Cildin dış ve iç kapakları bordo deriden yapılmıştır.

Bordo deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik siyah deri ile sağlanmış. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifi ve hatayiler yer almaktadır. Şemsenin iki ucuna nokta ile bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formunda yapılmış, etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formda yapılmıştır. Köşebentlerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde bulut motifi ve hatayiler bulunmaktadır. Kapaklar sarmal zencerekli altın cetvel arasında yer alan bordürle çevrelenmiştir. Bordürler mülevven ve yazma tekniğiyle yapılmış, rumiler ve palmet motifleriyle süsleme bulunmaktadır. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formlu olup, gömme tekniğiyle bezenmiştir. Miklep şemsesinin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Miklep şemsesi yüzeyinde serbest halde dolanan bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent, zencerek ve bordür aynen uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, dikdörtgen uçları dilimli dört bölüme ayrılmış ve noktalarlayapılmış çiçek motifleriyle süslenmiştir.

İç kapakta bulunan oval ve dilimli şemselerin, köşebentlerin ve salbeklerin yüzeyi gümüş zerefşan tekniğinde süslenmiştir. İç kapak altın cetvelle çevrelenmiştir.

Dış kapaklarda zamanla deride yıpranmalar olmuştur. Miklep dış kapağa göre daha sağlam durumdadır. Sertap kısmında deride kopmalar bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında bu eserin el- Hac Muhammed b.Hac Ahmed el-Üsküdari tarafından 1166 / 1752-53 senesinde yazıldığı anlaşılmaktadır. Şemse ve köşebentlerin form ve süsleme kompozisyonu özellikleri eserin cildi ile uyuşmaktadır. Cilt incelediğimiz 369 demirbaş numaralı eserin cildiyle tasarım ve motifler bakımından aynıdır.

Eser Numarası: 48

Eser Adı: el-VASÎT FÎ TEFSÎRİ'L-KUR'ÂNİ'L-MECÎD

Demirbaş Numarası: 124

Fotoğraf Numarası: 120,121

Çizim Numarası: 48

Müellif: Vâhidî

Müstensih: el-Hac İbrahim b.Hac Muhammed b.Ahmed

Ketebe Tarihi: 24 Cemazeyilahir 1167 / 18 Nisan 1754

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Kahverengi Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 467 varaktır. Cilt 210 x 150 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında yeşil deri kullanılmıştır.

Cildin yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan şemseler oval dilimli formudur. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi saz üslubunda kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna altın noktalarla bağlanmış mülevven salbekler dilimli palmet şeklindedir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiş, salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Kapakların dört köşesine yapılan köşebentler iç ve dış bükey formu, kenarları dilimlidir. Mülevven köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve yapraklar bulunmaktadır. Kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki uçları uzatılmış şemse dilimli ve dairevi formu olup, mülevven tekniğinde bezenmiştir. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde oldukça iri yapılmış hatayi yer almaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tekrarlanmıştır.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, altın noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda, iç kapaklarda ve sayfalarda yıpranmalar ve lekelenmeler bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Cemazeyilahir ayının 24'ünde 1167 / 1754 senesinde el-Hac İbrahim b. Hac Muhammed b. Ahmed tarafından tamamlanan eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur. Eserin cildi Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi'nde bulunan 1772 tarihli Bedâyiu's-Sanâyi fi Tertibi'ş-Şerâyi¹²¹ isimli eserin şemse, salbek formu ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir. Tüm bu özellikler göz önüne alınarak cilt 18. yüzyıla tarihlendirilmektedir.

¹²¹ Yıldray Özbek, **a.g.e.**, s.212.

Eser Numarası: 49

Eser Adı: TEFSİRÜ İBNİ ABBÂS

Demirbaş Numarası: 40

Fotoğraf Numarası: 122-124

Çizim Numarası: 49

Müellif: -

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: Recep 1171 / Mart-Nisan 1758

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 383 varaktır. Cilt 202 x 117 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri, iç kapaklarda kahverengi deri kullanılmıştır.

Eserin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifi ve hatayiler bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna altın noktayla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formlu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. İç ve dış bükey formlu dilimli mülevven köşebentlerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde serbest halde dolanan bulut motifleri ve hatayiler yer almaktadır. Köşebentlerin uçlarına yarım rumiler yapılmıştır. Kapaklar sarmal zencerekli altın cetvel arasında yer alan bordürle çevrelenmiştir. Bordürler yazma ve mülevven tekniğiyle, rumi motifleriyle tezyin edilmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklep şemsesi dilimli ve dairevi formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Şemsenin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyinde hatayiler bulunmaktadır. Miklep sarmal zencerekli altın cetvel arasında yer alan bordürle çevrelenmiştir. Bordürün içerisi mülevven teknikte yapılmış rumilerle tezyin edilmiştir.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrenmiş olup, dikdörtgen biçimli uçları dilimli beş bölüme ayrılmış ve altın noktalarla süslenmiştir.

Kahverengi deri ile kaplanan iç kapağın ortasında bulunan oval dilimli şemsenin iki ucuna tığ çekilmiştir. Kapağın dört köşesine yapılan iç ve dış bükey dilimli köşebentler kapağa oranla oldukça iri yapılmıştır. Köşebentler ve şemse gümüş zerefşan tekniğinde süslenmiştir. İç kapak sarmal zencerekli altın cetvelle çevrenmiştir.

Dış kapaklarda yıpranmalar sırt ve sertap kısmında yıpranmalar görülmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe kaydına göre Recep 1171 / Mart-Nisan 1758 tarihinde yazılmıştır.

Eser Numarası: 50

Eser Adı: eş-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

Demirbaş Numarası: 369

Fotoğraf Numarası: 125,126

Çizim Numarası: 50

Müellif: Kadı İyâz

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 8 Muharrem 1172 / 11 Eylül 1758

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 219 varaktır. Cilt 200 x 125 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmıştır.

Eserin kahverengi deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, şemseler oval ve dilimlidir. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. $\frac{1}{4}$ simetrik olarak düzenlenen şemselerin yüzeyi yatay ve dikeyde düğümlenen bulut motifleri ve hatayilerle bezenmiştir. Salbeklerin uçlarına altın noktayla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formu olup içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Kapakların dört köşesine yapılan mülevven köşebentler iç ve dış büyük dilimli formudur. Etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiş köşebentlerin yüzeyinde serbest dolantı bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Köşebentlerin uçlarına rumiler yapılmıştır. Kenarları altın noktalarla süslenen kapakların etrafı sarmal zencereklerin arasına yerleştirilen bir bordürle çevrelenmiştir. Üç iplik rumilerle doldurulan yazma tekniğindeki bordürün köşelerinde ve kenar ortalarında birer palmet motifi yer almaktadır. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklepte kapaklarda bulunan tasarımımızın $\frac{1}{2}$ si uygulanmıştır. Uç kısmına ise dilimli daire formunda bir şemse yerleştirilmiştir. Mülevven tekniğindeki şemsenin

yüzeyi bulut ve hatayi motifleriyle bezenmiştir. Miklep şemsesinin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, dikdörtgen biçimli dört bölüme ayrılmış ve içerisi altın noktalar süslenmiştir.

Dış kapaklarda cetvel ve sarmal zencereklere, sırt ve sertap kısmında yıpranmalar bulunmaktadır. Miklep dış kapaklara göre daha sağlam durumdadır. İç kapaklarda ve sayfalarda yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Pazartesi günü 8 Muharrem 1172 / 11 Eylül 1758 senesinde yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur.

Eser Numarası: 51

Eser Adı: LÜBBÜ'L-USÛL

Demirbaş Numarası: 436

Fotoğraf Numarası: 127,129

Çizim Numarası: 51

Müellif: Muhammed b. Ali el-Karahisârî el- Hamîdî el-Hanefî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1176 / 1762-1763

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 241 varaktır. Cilt 220 x 135 ölçülerindedir. Cildin dış kapakları siyah deriyle, iç kapakları ise karton kâğıtla kaplanmıştır.

Eserin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan şemseler oval dilimli formudur. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Şemselerin iki ucuna altın noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Kapakların dört köşesinde bulunan mülevven köşebentler iç ve dış bükey formu dilimlidir. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Köşebentlerin yüzeyini dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Kenarları altın noktalarla süslenen köşebentlerin bir ucuna yarım rumiler eklenmiştir. Dış kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven tekniğiyle süslenen miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde

hatayı ve saz yaprakları bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tezyin edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

Dış kapaklarda ve sırt kısmında yıpranmalar bulunmaktadır. İç kapaklarda ve sayfalarda da yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın 1176 / 1762-1763 tarihinde yazıldığı geçmektedir. Eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyumludur. Cilt Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'ndaki 1182 / 1768-1769 tarihli Tercüme-i Ravzatü'l-Ahbab fi Siyeri'n-Nebi ve'l-Ashab¹²² isimli eserin cildinin şemsesinin formu ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir.

¹²² Betül Şahin, **a.g.t.**, s.163.

Eser Numarası: 52

Eser Adı: HÂŞİYE ALÂ ŞERHİ'L-AKÂİDİ'S-SÛFİYYE

Demirbaş Numarası: 730

Fotoğraf Numarası: 130, 131

Çizim Numarası: 52

Müellif: Mizâri

Müstensih: Attar el-Halebî

Ketebe Tarihi: 1177 / 1763-1764

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 135 varaktır. Cilt 207 x 143 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında yeşil deri kullanılmıştır.

Dış kapakların ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyini dolanan kıvrım dallar üzerinde saz yaprakları ve hatayiler bulunmaktadır. Şemselerin ucuna birer nokta ile bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapaklar iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarlarına altın noktalarla konulmuştur. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklelep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayi ve saz yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Miklepte dış kapaklardaki zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, altın noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda sırt ve sertap kısmında yıpranmalar görülmektedir.

Tarihlendirme: Ketebe tarihi 1177 / 1763-1764 olan eserin cildi ile ketebe tarihi uyumludur. Eser Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 18. yüzyıl tarihli Tefsîru'l- Kur'âni'l- Kerîm¹²³ isimli eserin dış kapağının tam ortasında bulunan şemsenin formu ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir.

¹²³ Betül Şahin, **a.g.t.**, s.136.

Eser Numarası: 53

Eser Adı: İNÂYETÜ'L-KÂDÎ VE KİFÂYETÜ'R-RÂDÎ

Demirbaş Numarası: 138

Fotoğraf Numarası: 132,133

Çizim Numarası: 53

Müellif: Ömer el-Hafâcî el-Mısrî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: Rabiulahir 1185 / Temmuz-Ağustos 1771

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 626 varaktır. Cit 310 x 240 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmıştır.

Cildin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan şemseler oval dilimli formludur. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde saz üslubunda kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Şemselerin iki ucuna altın noktalarla bağlanmış mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar ve noktalar konulmuştur. Salbeklerin içerisinde bir kökten çıkan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve yapraklar bulunmaktadır. Kapaklarda köşebent uygulamasına yer verilmeyip, köşelere ve kenar ortalara birer altın nokta yapılmıştır. Kapaklar altın cetveller arasında yer alan iki sıra sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse oval dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Miklep dış kapaklardaki zencerek aynen tekrar uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, uçları dilimli beş bölüme ayrılmış ve noktalarla süslenmiştir.

Dış kapaklarda zencerek ve cetveller ile şemselerin etrafında yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Rabiulahir 1185 / Temmuz-Ağustos 1771 tarihinde istinsah edilen eserin ketebe tarihi ile cilt özellikleri uyuşmaktadır. Dış kapakların ortasında bulunan şemselerin formu ve şemselerin yüzeyinde bulunan süsleme kompozisyonu, salbeklerin formu ve salbeklerin yüzeyinde bulunan süsleme ve sertap kısmında kullanılan altın noktalarla yapılan süsleme 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 54

Eser Adı: ŞERHU'L-MEVÂKIF

Demirbaş Numarası: 767

Fotoğraf Numarası: 134, 135

Çizim Numarası: 54

Müellif: Seyyid Şerîf Cürcânî

Müstensih: Muhammed Nazif

Ketebe Tarihi: Zilkade 1186 / Ocak-Şubat 1773

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Kahverengi Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 329 varaktır. Cilt 235 x 125 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında bordo deri kullanılmıştır.

Eserin bordo deri kullanılan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış, mülevvenlik kahverengi deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayi, rumi ve yapraklarla tezyin edilmiştir. Salbeklerin iki ucuna noktalarla bağlanan dilimli palmet formundaki mülevven salbeklerin içerisinde bitkisel süsleme bulunmaktadır. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklepte bulunan şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiştir. Hatayilerle bezenen miklep şemsesinin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Miklepte dış kapaklardaki zencerek uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

Dış kapaklarda, sırt ve sertap kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar görülmektedir. Miklep dış kapaklara göre daha sağlam durumdadır. İç kapakta ve sayfalarda lekelenmeler ve yıpranmalar bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın Zilkade ayının sonlarında 1186 / Ocak-Şubat 1773 tarihinde Muhammed Nazif tarafından yazıldığı geçmektedir. Cilt 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 55

Eser Adı: FEYZU'L-KADÎR SERHU'L-CÂMÎ'Î'S-SAGÎR

Demirbaş Numarası: 304

Fotoğraf Numarası: 136, 137

Çizim Numarası: 55

Müellif: Abdurra'ûf el-Münâvî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 24 Muharrem 1188 / 6 Nisan 1774

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 622 varaktır. Cilt 295 x 160 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri kullanılmıştır.

Cildin dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, şemseler oval formlu ve dilimlidir. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına eklenen mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar ve noktalar konulmuştur. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Köşebent uygulamasına yer verilmeyen dış kapakların köşelerine birer altın nokta yapılmıştır. Kapakların kenarları altın noktalarla süslenmiş olup, noktalara tığ çekilmiştir. Kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklepte bulunan mülevven tekniğinde süslenmiş şemse dairevi ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemse tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, dış kapaklardaki zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerekle çevrelenmiş olup, dikdörtgen biçimli uçları dilimli altı bölüme ayrılmış ve altın noktalarla yapılmış çiçekler motifleriyle süslenmiştir.

Cildin ön ve arka dış kapaklarında çok fazla deri kaybı görülmektedir.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında kitabın 24 Muharrem 1188 / 6 Nisan 1774 senesinde Çarşamba günü yazıldığı geçmektedir. Eser Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 1119/ 1707-1708 tarihli Şerhu Miftâhi'l-Ulûm¹²⁴ isimli eserin cildinin dış kapaklarında bulunan şemsenin formu ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir. Söz konusu benzerlik ve eserin ketebe tarihi göz önüne alındığında cildin 18. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

¹²⁴ Betül Şahin, **a.g.t.**, s.130.

Eser Numarası: 56

Eser Adı: eL-KİTÂB EL-MUHTASAR FÎ'L-FIKH

Demirbaş Numarası: 541

Fotoğraf Numarası: 138-140

Çizim Numarası: 56

Müellif: Kudûri

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: 1001 / 1592-1593

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 126 varaktır. Cilt 190 x 120 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında bordo deri, iç kapakta kahverengi deri kullanılmıştır.

Eserin dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler oval dilimli formlu olup, gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri merkezde baklava dilimi oluşturmuş, baklava diliminin içine ve şemsenin yüzeyine hatayiler yerleştirilmiştir. Şemsenin iki ucuna noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisinde hatayilerle yapılmış süsleme görülmektedir. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formludur. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Kapakların etrafı üç sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarları altın noktalarla süslenmiş ve noktaların ucuna tığ çekilmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklepte bulunan dairevi ve dilimli formlu şemse, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde düğümlü bulut motifi ve hatayiler bulunmaktadır. Miklepte dış kapaktaki köşebent ve zencerek aynen tezyin edilmiştir.

Sertap kısmı süslemesizdir.

İç kapağın ortasında bulunan şemse dikdörtgen dilimli formlu olup, şemsenin yanları bombeler yapmaktadır. Şemsenin yüzeyi zerefşan tekniğiyle süslenmiştir. Şemsenin iki ucuna tığ çekilmiştir. İç kapak sarmal zencerekli altın cetvelle cetvellenmiştir

Cildin dış kapaklarında yıpranma ve kurt yenikleri görülmektedir. Sertap kısmında deri yırtılmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfasında sadece kitabın 1001 senesinde yazıldığı geçmektedir. Eser Konya Mevlâna Müzesi müzelik eserler bölümünde bulunan Şaban 1119 / Ekim-Kasım 1707 tarihli Dîvân / Sarfa Dair Bir Kitab ¹²⁵ isimli eserin cildinin şemse ve köşebent formu ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir. Eserin cildinin şemse ve köşebent formu ve süsleme kompozisyonu bakımından 18. yüzyıl özelliği göstermektedir. Ketebe tarihi ile uyumayan cildin daha sonra yenilendiği anlaşılmaktadır.

¹²⁵ Hacer Kara, a.g.t., s.671.

Eser Numarası: 57

Eser Adı: el-HİZBÜ'L-A'ZAM VE'L-VİRDÜ'L-EFHAM Lİ-İNTİSÂHİBÎ VE İSNÂDİHÎ İLE'R-RASÛLİ'L-EKRAM

Demirbaş Numarası: 249

Fotoğraf Numarası: 141-143

Çizim Numarası: 57

Müellif: Ali el-Kâri

Müstensih: İsmail Yesarizâde

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Kahverengi Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 175 varaktır. Cilt 110 x 55 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları siyah deriden yapılmış olup, iç kapaklarda bordo deri kullanılmıştır.

Cildindış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli formlu mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik kahverengi deri ile sağlanmış. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Şemsenin iki ucuna nokta ile bağlanan salbekler dilimli palmet formunda yapılmış, salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayi motifi yerleştirilmiştir. Köşebentler iç ve dış bükey dilimli formlu olup, mülevven köşebentler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Köşebentlerin yüzeyinde bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Kapaklar üç sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş, kapakların kenarlarına altın noktalar konulmuştur. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklep şemsesi dairevi ve dilimli formda yapılmış olup, mülevven tekniğiyle süslenmiştir. Miklep yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla

bezenmiştir. Köşebentler dış kapaklarda bulunan köşebentler ile aynı şekilde tezyin edilmiştir. Miklep altın cetveller arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

Bordo deri ile kaplanan iç kapakların ortasında bulunan oval ve dilimli formlu şemse zerefşan tekniğiyle süslenmiştir. İç kapak altın cetvelle cetvellenmiştir.

Cildin dış kapağında ve iç kapağında yıpranmalar mevcuttur. Miklep dış kapağa göre daha sağlam durumdadır. Cildin sayfalarında da lekelenmeler ve yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Eserin ketebe sayfası bulunmamaktadır. Cilt form ve kompozisyon bakımından 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 58

Eser Adı: METÂLİ'U'L-MESERRÂT BÎ-CİLÂÎ DELÂİLİ'L-HAYRÂ

Demirbaş Numarası: 326

Fotoğraf Numarası: 144, 145

Çizim Numarası: 58

Müellif: Yusuf el-Fâsî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Kahverengi Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 205 varaktır. Cilt 280 x 200 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları yeşil deriden yapılmıştır.

Yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik kahverengi deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar konulmuştur. Şemselerin yüzeyin hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Şemselerin uçlarına altın noktalarla bağlanan salbekler dilimli palmet formunda yapılmış olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. İç ve dış bükey formlu dilimli mülevven köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Köşebentlerin içerisinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Köşebentlerin arasına cetvelle bitişik noktalar yapılmıştır. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven miklep şemsesi dairevi biçimli ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyi hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Miklep kısmında dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvelenmiş olup, dikdörtgen biçimli bölümlere ayrılmış ve altın noktalarla yapılmış çiçeklerle süslenmiştir. Sertap derisinde yıpranma çok fazla olduğu için dikdörtgen biçimli bölümlerin sayısı tam olarak anlaşılamamaktadır.

Dış kapaklarda ve sertap kısmında deride yıpranmalar görülmektedir. İç kapaklarda ve sayfalarda da lekelenmeler ve yıpranmalar bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin şemse ve köşebent formu ve süsleme özellikleri, dış kapakların etrafında bulunan kalın yapılmış sarmal zencerek 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 59

Eser Adı: eş-ŞEMÂİLÜ'N-NEBEVİYYE VE'L-HASÂİLÜ'L-MUSTAFAVİYYE

Demirbaş Numarası: 367

Fotoğraf Numarası: 146, 147

Çizim Numarası: 59

Müellif: Sevre es-Sülemî et-Tirmizî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 71 varaktır. Cilt 210 x 170 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları yeşil deriden yapılmıştır.

Dış kapaklarının ortasında bulunan oval ve dilimli formlu mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi düğümlü bulut motifleri, hatayi ve goncalarla tezyin edilmiştir. Düğümlü bulut motifleri merkezde baklava dilimi oluşturmuş ve baklava diliminin tam merkezine hatayi yerleştirilmiştir. Şemselerin uçlarına altın noktalarla bağlanan salbekler dilimli palmet formunda yapılmış olup, içerisinde hatayilerle yapılmış süsleme görülmektedir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Salbekler şemseye oranla oldukça iri yapılmıştır. Kapağın dört köşesine ve karşılıklı iki kenarına altın noktalar konulmuş, kapakların etrafı üç sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır.

Miklep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyi düğümlü bulut motifleriyle bezenmiştir. Miklebin köşelerine ve kenarlarına altın noktalar yapılmıştır. Miklep altın cetveller arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

Dış kapaklarda deride yıpranmalar bulunmaktadır. Sırt kısmı tamir derisi altında kalmıştır. Sertap kısmında yıpranmalar çok fazladır. Sertap kısmında deri kayıpları görülmektedir. İç kapaklarda ve sayfalarda lekelenmeler ve yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin şemse içindeki süsleme kompozisyonu 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 60

Eser Adı: ŞERHU'S-SİYERİ'L-KEBİR

Demirbaş Numarası: 495

Fotoğraf Numarası: 148-150

Çizim Numarası: 60

Müellif: Şemsüleimme es-Serahsi

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Bordo ve Siyah Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 318 varaktır. Cilt 275 x 140 mm ölçülerindedir. Cildin dış ve iç kapağında bordo deri kullanılmıştır.

Eserin mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle süslenmiş dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik siyah deri ile sağlanmış. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Şemselerin iki ucuna ortabağla bağlanan dilimli palmet formulu mülevven salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli olup, köşebentlerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Köşebentlerin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven miklep şemsesi dairevi ve dilimli formulu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyin hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tekrarlanmıştır.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, süslemesizdir.

Cildin iç kapağının ortasında bulunan oval dilimli şemse ve salbeklerin dilimleri noktalarla süslenmiştir. Şemse ve salbeklerin yüzeyi gümüşle zereşan tekniğinde bezenmiştir. İç kapak sarmal zencerekli altın cetvelle cetvelenmiş, kapağın dörtkenarına noktalar konulmuştur. Sertap kısmına altın noktalarla süslemeler yapılmış ve altın cetvelle çevrelenmiştir. İç kapakta miklep kısmına şemsesin yarısı yapılmıştır. Miklep sarmal zencerekli altın cetvelle cetvelenmiştir.

Cilt hafif yıpranmaların dışında sağlam durumdadır.

Tarihlendirme: Cilt ketebe sayfası bulunmamakla birlikte tasarım ve kompozisyon bakımından 18. yüzyıl özelliği taşımaktadır.

Eser Numarası: 61

Eser Ad: el-KİTÂB el-MUHTASAR FÎ'L-FIKH

Demirbaş Numarası: 540

Fotoğraf Numarası: 151, 152

Çizim Numarası: 61

Müellif: Kudûri

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 126 varaktır. Cilt 165 x 90 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında kahverengi deri kullanılmıştır.

Eserin kahverengi deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve alttan ayırma şemseler oval dilimli formlu olup, gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Şemselerin ucuna altın noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formludur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey formlu dilimli olup, etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlar çekilmiştir. Köşebentlere altın noktalar konulmuştur. Köşebentlerin yüzeyi serbest dolantı bulut motifleri ve hatayilerle tezyin edilmiştir. Kapaklar iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemse gömme tekniğiyle yapılmıştır. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tezyin edilmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

Dış kapaklarda hafif yıpranmalar dışında cilt sağlam durumdadır.

Tarihlendirme: Ketebesini bulunmayan eserin cildi Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'ndaki 18. yüzyıl tarihli Hâşiye alâ Şerhi'l- Mutavvel¹²⁶ isimli eserin dış kapaklarında bulunan şemsenin form ve süsleme kompozisyonu ile benzer özellikler göstermektedir. Bu benzerlik ve cildin form ve süsleme kompozisyonu, dış kapakların etrafında bulunan sarmal zencereğin oldukça kalın olmasına bakarak 18. yüzyıla tarihlendirebiliriz.

¹²⁶ Betül Şahin, **a.g.t.**, s.133.

Eser Numarası: 62

Eser Adı: ARÂ'İSÜ'L-KUR'ÂN

Demirbaş Numarası: 82

Fotoğraf Numarası: 153-155

Çizim Numarası: 62

Müellif: Mahmûd el-Vânî b. Ali el-Bistâmî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Arapça yazılmış olup, 768 varaktır. Cilt 295 x 160 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında ve iç kapaklarında siyah deri kullanılmıştır.

Siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan şemseler oval dilimli formlu olup, mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Şemselerin iki ucuna yapılan mülevven salbekler dilimli palmet formlu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Şemseler ve salbekler arasına iki adet altın nokta yapılmış ve noktalarla bitişik tığlar çekilmiştir. Dış kapaklarda köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların köşelerine ve kenarlarına altın noktalar konulmuştur. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Miklebin köşelerine birer altın nokta konulmuştur. Miklep altın cetveller arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş, sertaba bitişik kenarına altın noktalar yapılmıştır.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, sertabın köşeleri altın noktalarla süslenmiştir.

Siyah deri ile kaplanan iç kapakların ortasında bulunan yazma tekniğiyle yapılmış baklava dilimi formu şemse geometrik geçmeli olup, uçlarına çizgiler çekilmiş ve çizgilere bitişik altın noktalar yapılmıştır.

Dış kapaklarda sırt ve sertap kısmında deride kopmalar bulunmaktadır. İç kapaklarda ve sayfalarda da yıpranmalar ve yırtılmalar görülmektedir.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildi Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi'nde bulunan 1772 tarihli Bedâiyü's-Sanâyi fi Tertibi'ş-Şerâyi¹²⁷ isimli eserin cildi ile şemse, salbek formu ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir. Cildin form ve süsleme kompozisyonu da göz önüne alınarak cildin 18. yüzyıl özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

¹²⁷ Yıldray Özbek, **a.g.e.**, s.212.

Eser Numarası: 63

Eser Adı: el-CÂMÎ'US-SAHÎH

Demirbaş Numarası: 209

Fotoğraf Numarası: 156, 157

Çizim Numarası: 63

Müellif: Buhârî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 298 varaktır. Cilt 280 x 175 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları siyah deriyle kaplanmıştır.

Dış kapakların ortasındaki mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle süslenmiş şemseler oval dilimli formlu olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yapraklarıyla bezenmiştir. Şemselerin iki ucuna yapılmış dilimli palmet formlu mülevven salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim aralarına tığlar çekilmiştir. Salbeklerin içerisinde bir hatayi ve saz yaprakları bulunmaktadır. Salbeklerle şemseler arasına ve salbeklere altın noktalar konulmuştur. Dış kapakların köşelerine yapılan köşebentler iç ve dış bükey dilimli formludur. Köşebentlerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla hareketlendirilmiştir. Bir kökten çıkıp köşebentlerin yüzeyini dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, gonca ve saz yaprakları bulunmaktadır. Köşebentlerin uçlarına yarım rumiler yapılmıştır. Dış kapakların etrafı dört sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarları cetvele bitişik üçer altın nokta yer almaktadır. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven tekniğinde süslenmiş miklep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, şemsenin uçları uzatılmıştır. Miklep şemsesinin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin uzatılan iki ucuna ikişer altın nokta yapılmıştır. Miklep şemsesinin içerisinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler

bulunmaktadır. Miklepte dış kapaklardaki köşebent ve zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiş olup, süslemesizdir.

Dış kapaklarda bulunan hafif yıpranmalar dışında cilt sağlam durumdadır.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin dış kapaklarının tam ortasında bulunan şemse formu, şemse içerisinde kullanılan motiflerin oldukça iri yapılmış olması, salbek, köşebent ve sarmal zencerek formuyla cilt 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 64

Eser Adı: ŞERH-İ PEND-İ ATTÂR

Demirbaş Numarası: 651

Fotoğraf Numarası: 158-160

Çizim Numarası: 64

Müellif: İsmâ'il Hakkı Bursevî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Siyah ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine talik hattıyla Türkçe yazılmış olup, 495 varaktır. Cilt 200 x 140 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında siyah deri, iç kapakta kahverengi deri kullanılmıştır.

Eserin siyah deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi, saz yaprakları ve yaprak motifleri bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına noktalarla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla bezenmiştir. Salbeklerin içerisine bitkisel süsleme yapılmıştır. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların etrafı iki sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Kapakların kenarları cetvellere bitişik noktalarla süslenmiş ve noktaların ucuna tığ çekilmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Miklebin ucundaki şemse dairevi ve dilimli formlu olup, mülevven tekniğinde süslenmiş ve şemsenin uçları uzatılmıştır. Şemsenin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Şemsenin yüzeyinde çiçek demeti formunda rumilerle yapılmış süsleme bulunmaktadır. Rumilerin ortasından çıkan üç adet hatayi görülmektedir. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, dış kapaktaki zencerek aynen tekrar edilmiştir.

Sertabın etrafı altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sertap farklı büyüklükte dikdörtgen biçimli uçları dilimli beş bölüme ayrılmış ve altın noktalarla süslenmiştir.

Kahverengi deri ile kaplanan iç kapakların ortasında bulunan oval dilimli şemselerin içerisi zerefşan tekniğinde süslenmiştir. Şemsenin iki ucuna birer altın nokta ile bağlanan salbekler dilimli palmet formu olup, içerisi zerefşan tekniğinde bezenmiştir. İç kapaklar altın cetvel ile cetvellenmiştir

Dış kapak şemsesinin etrafındaki altın tahrirler ve tığlarda yıpranmalar görülmektedir. Sırt kısmında yıpranmalar mevcuttur. Sertap kısmı tamir edilmiştir.

Tarihlendirme: Eserin cildinin şemse ve köşebent formu ve süsleme kompozisyonu ve sertap kısmında kullanılan altın noktalar 18. yüzyıl özelliği göstermektedir.

Eser Numarası: 65

Eser Adı: KİTÂBU SÎBEVEYH

Demirbaş Numarası: 1327

Fotoğraf Numarası: 161-163

Çizim Numarası: 65

Müellif: Sîbeveyh

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 359 varaktır. Cilt 270 x 180 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında kahverengi deri kullanılmış, iç kapaklar ebrulu kâğıtla kaplanmıştır.

Dış kapaklarının ortasında bulunan mülevven ve üstten ayırma şemseler dikdörtgen formlu, kenarları bombeli ve dilimlidir. Mülevven şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri merkezde baklava dilimi oluşturmuş, baklava diliminin ortasında ve şemse yüzeylerinde hatayiler bulunmaktadır. Şemselerin uçlarına ortabağla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formlu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Ciltte köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapaklar altın cetveller arasında yer alan biri diğerlerinden daha kalın formda yapılmış üç sıra sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Cildin sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven miklep şemsesi dairevi ve dilimli formludur. Miklep şemsesinin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Miklep şemsesinin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri ve hatayiler bulunmaktadır. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmemiş, dış kapaklardaki zencerek miklepte aynen uygulanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

Eserin dış kapaklarında yıpranmalar ve kurt yenikleri mevcuttur. Sertap ve sırt kısmında yıpranmalar görülmektedir. İç kapaklarda kullanılan kâğıtta zamanla yırtılmalar olduğu için tamir edilmiştir.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin dış kapaklarının tam ortasında bulunan dikdörtgen, yanları bombeler yapmış şemseler ve kapakların etrafını çevreleyen üç sıra zencerekli altın cetvel, cildin 18. yüzyılda yapıldığını göstermektedir.

Eser Numarası: 66

Eser Adı: el-MÜSTAHİRACÜ'L-MÜFİDİ'L-EMİN

Demirbaş Numarası: 1435

Fotoğraf Numarası: 164, 165

Çizim Numarası: 66

Müellif: Ali b. Murad b. Nebi

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Kahverengi ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 241 varaktır. Cilt 214 x 137 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında kahverengi deri kullanılmıştır.

Dış kapaklarının ortasında bulunan dikdörtgen dilimli şemsenin yanları bombeler yapmaktadır. Mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmış olup, mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyinde düğümlü bulut motifleri merkezde baklava dilimi oluşturmuştur. Şemse yüzeyinde kıvrım dallar üzerinde hatayi ve goncalar bulunmaktadır. Şemse yüzeyinde bulunan motiflerin bir kısmı mülemma teknikle yapılmış olup, bir kısmı mülevven teknikle yapılmıştır. Şemselerin iki ucuna yapılan mülevven salbekler dilimli palmet formudur. Salbeklerin içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiştir. Dış kapaklarda köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların karşılıklı iki kenarına üç adet altın nokta yapılmış ve noktaların ucuna tığ çekilmiştir. Kapakların etrafı üç sıra altın cetvel arasında yer alan sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven tekniğiyle süslenmiş miklep şemsesi dairevi ve dilimli formudur. Miklep şemsesinin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları noktalarla ve tığlarla süslenmiştir. Şemse yüzeyinde düğümlü bulut motifleri, hatayi ve bitkisel süslemeler bulunmaktadır. Şemse yüzeyinde bulunan motiflerin bir kısmı mülemma teknikle

yapılmış olup, bir kısmı mülevven teknikle yapılmıştır. Miklepte dış kapaklardaki zencerek tekrarlanmıştır.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, altın noktalarla yapılmış çiçeklerle süslenmiştir.

Dış kapaklarda yıpranmalar ve kurt yenikleri bulunmaktadır. Sırt ve sertap kısmının uçları koyu kahverengi deri ile tamir görmüştür. Sırt kısmında kurt yenikleri ve yırtılmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildi aynı koleksiyonda bulunan ve çalışmamızda da incelemiş olduğumuz 1327 demirbaş numaralı (Fotoğraf No: 161) eserin cildi ile şemse, salbek formu ve süsleme kompozisyonu bakımından benzer özellikler göstermektedir. 1327 demirbaş numaralı eser ile bu eserin cilt özellikleri göz önüne alınarak cildin 18. yüzyılda yapıldığı anlaşılmaktadır.

Eser Numarası: 67

Eser Adı: el-CÂMÎ'U'S-SAHÎH

Demirbaş Numarası: 397

Fotoğraf Numarası: 166, 167

Çizim Numarası: 67

Müellif: Müslim en-Nîsâbûrî el-Kuşeyrî

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18-19. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 455 varaktır. Cilt 270 x 165 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapakları yeşil deriden yapılmış olup, iç kapaklarda bordo deri, yan kâğıdı olarak da ebrulu kâğıt kullanılmıştır.

Dış kapaklarının ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle süslenmiştir. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla bezenmiştir. Şemselerin yüzeyinde oldukça iri yapılmış düğümlü bulut motifleri merkezde baklava dilimi oluşturmuş ve içerisine hatayı yerleştirilmiştir. Şemsenin yüzeyi kıvrım dallar üzerinde hatayiler ve saz yapraklarıyla tezyin edilmiştir. Şemse yüzeyinde bulunan düğümlü bulut motifleri mülevven teknikle, bitkisel süslemeler ise mülemma teknikle yapılmıştır. Şemselerin iki ucuna ortabağla bağlanan dilimli palmet formundaki salbeklerin içerisi hatayilerle süslenmiş, etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim aralarına tığlar ve noktalar yapılmıştır. Mülevven köşebentler iç ve dış bükey dilimli formludur. Köşebentlerin etrafı iki sıra altınla tahrirlenmiş, dilim araları tığlarla ve noktalarla süslenmiş, köşebentlerin yüzeyinde ise serbest dolantı bulut motifleri, kıvrım dallar üzerinde hatayiler ve saz yaprakları yer almaktadır. Kapakların etrafı dört

sıra altın cetvel arasında yer alan oldukça kalın yapılmış sarmal zencerek ile çevrelenmiştir. Cildin sırt kısmı süslemesiz bırakılmıştır¹²⁸.

İç kapaklarda bulunan oval dilimli şemseler, palmet formu salbekler ve köşebentler zerefşan tekniğindedir.

Dış kapaklarda ve sırt kısmında deride yıpranmalar bulunmaktadır. İç kapaklarda ve sayfalarda da lekelenmeler ve yıpranmalar mevcuttur.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildine bakıldığında şemsenin dilim aralarında bulunan altın noktalar, şemse ve köşebentlerin yüzeyinde bulunan süsleme kompozisyonu ve dış kapakların etrafını çevreleyen oldukça kalın yapılmış sarmal zencerek geç dönem özelliği göstermektedir. Tüm bu özellikler dikkate alınarak eserin cildinin 18-19. yüzyılda yapıldığı söylenebilir.

¹²⁸ Kütüphaneden elde ettiğimiz fotoğraflar içinde arka dış kapak, sertap ve miklebin fotoğrafları yer almamaktadır.

Eser Numarası: 68

Eser Adı: es- SALAVÂTÜ'L-BEDRİYYE VE'D-DE'AVÂTÜ'L-ENVERİYYE

Demirbaş Numarası: 374

Fotoğraf Numarası: 168, 169

Çizim Numarası: 68

Müellif: -

Müstensih: -

Ketebe Tarihi: -

Cildin Tarihi: 18-19. yüzyıl

Yazıldığı Yer: -

Eserin Malzemesi: Yeşil ve Bordo Deri

Eserin Tanımı ve Cilt Özellikleri: Eser aharlı kâğıt üzerine nesih hattıyla Arapça yazılmış olup, 62 varaktır. Cilt 170 x 110 mm ölçülerindedir. Cildin dış kapaklarında yeşil deri kullanılmıştır.

Cildin yeşil deri ile kaplanan dış kapaklarının ortasında yer alan şemseler oval dilimli formlu olup, mülevven ve alttan ayırma şemseler gömme tekniğiyle yapılmıştır. Mülevvenlik bordo deri ile sağlanmıştır. Şemselerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla bezenmiştir. Şemsenin yanlarına üç adet altın nokta yapılmış, şemselerin yüzeyi ise düğümlü bulut motifleri ve hatayilerle tezyin edilmiştir. Şemselerin uçlarında çiçek şeklinde orta bağla bağlanan mülevven salbekler dilimli palmet formlu olup, içerisine hatayiler yerleştirilmiştir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlarla süslenmiştir. Dış kapaklarda köşebent uygulamasına yer verilmeyip, kapakların kenarlarının ortalarına üç adet altın nokta konulmuştur. Dış kapaklar iki sıra altın cetvel arasında yer alan iki sıra sarmal zencerek ile çevrenmiştir. Sırt kısmı süslemesizdir.

Mülevven tekniğindeki miklep şemsesi dairevi ve dilimli formlu olup, uçları uzatılmıştır. Şemse yüzeyi düğümlenmiş bulut motifleriyle bezenmiştir. Miklepte köşebent uygulamasına yer verilmemiştir. Miklep altın cetveller arasında yer alan iki sıra sarmal zencerek ile çevrenmiştir.

Sertabın etrafı altınla cetvellenmiş olup, süslemesizdir.

Dış kapaklarda sertap kısmında deride yıpranmalar ve yırtılmalar mevcuttur. Cildin iç kapaklarında ve sayfalarında da yıpranmalar bulunmaktadır.

Tarihlendirme: Ketebe sayfası bulunmayan eserin cildinin formu ve süsleme kompozisyonu, dış kapakların etrafında bulunan oldukça kalın yapılmış iki sıra sarmal zencerek geç dönem özelliği göstermektedir. Cildin şemse ve köşebent formu ve süsleme kompozisyonu göz önüne alındığında cildin 18-19. yüzyılda yapıldığı anlaşılmaktadır.

4. DEĞERLENDİRME

Çalışmamızda Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu'nda bulunan mülevven tekniğindeki ciltler incelenmiştir. Ele aldığımız örneklerden 1'si 16. yüzyıla, 2'si 16-17. yüzyıla, 14'ü 17. yüzyıla, 5'i 17-18. yüzyıla, 44'ü 18. yüzyıla, 2'si 18-19. yüzyıla ait olmak üzere toplam 68 adet cilt kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Bu araştırma kapsamında incelemiş olduğumuz ciltlerin başlıca özelliği mülevven tekniğinde yapılmış olmalarıdır. Ancak örneklerde mülevven tekniğiyle birlikte aynı zamanda alttan ayırma, üstten ayırma, mülemma ve yazma tekniklerinde kullanıldığı görülmektedir. İncelediğimiz ciltlerde süsleme kompozisyonu olarak saz üslubu, gonca ve saz yaprakları, serbest dolantı ve düğümlü bulut motifleri, rumi ve palmet motifleri tercih edilmiştir. Ciltlerin tarihleri belirlenirken eserlerin ketebe kayıtları ve üslup özellikleri dikkate alınmıştır. Başka çalışmalarda yer alan örneklerle kıyaslamalar yapılmıştır.

4.1. Malzeme ve Renk

Araştırmamız kapsamında incelemiş olduğumuz 68 adet eserin tümünün dış kapakları deri malzemeden yapılmıştır. Deri malzemede renk olarak genellikle siyah ve kahverenginin tonları, kırmızı, vişne, yeşil, mavi ve mor renkler kullanılmış¹²⁹, çalışmamızda incelemiş olduğumuz ciltlerin dış kapaklarında ise bordo, siyah, kahverengi ve yeşil renk derinin kullanıldığı görülmektedir. İç kapaklarda ise derinin yanı sıra ebrulu kâğıt ve kartonla kâğıtla kaplanan örneklerde mevcuttur. İç kapağı deri olan örneklerde bordo, kahverengi ve siyah deri kullanılmıştır.

Çalışmamızda incelediğimiz 16. yüzyıl ciltlerinden eser numarası 1 (Fotoğraf No:1) olan cildin dış kapakları bordo deri ile kaplanmıştır. 16-17 yüzyıl ciltlerinden eser numarası 2 (Fotoğraf No:4) olan cildin dış kapağı yeşil deriden, eser numarası 3 (Fotoğraf No: 7) olan cildin dış kapağı ise siyah deriden yapılmıştır. Eser 4, 5, 11, 15 ve 17 olan 17. yüzyıl ciltlerinin dış kapaklarında yeşil deri (Fotoğraf No: 9, 13, 29, 15, 17), eser numarası 6, 7, 8, 12 olan eserlerin dış kapaklarında bordo deri (Fotoğraf No: 16, 19, 21, 31), eser numarası 9, 10 olan ciltlerin dış kapağında siyah deri (Fotoğraf No: 23, 26) ve eser numarası 14, 16 olan ciltlerin dış kapaklarında kahverengi deri

¹²⁹ Hacer Kara, a.g.t., s.35.

(Fotoğraf No:35, 40) kullanılmıştır. 17-18. yüzyıl ciltlerinde eser numarası 18, 19 olan ciltlerin dış kapakları siyah deri (Fotoğraf No: 45, 48), eser numarası 21, 22 olan ciltlerin dış kapakları kahverengi deri (Fotoğraf No: 52, 55) ve eser numarası 20 olan cildin dış kapağı bordo deriyle (Fotoğraf No: 50) kaplanmıştır. 18. yüzyıla ait ciltlerden eser numarası 23, 24, 28, 34, 37, 45, 47, 54, 56 ve 60 olan ciltlerin dış kapaklarında bordo deri (Fotoğraf No: 58, 61, 73, 85, 93, 112, 117, 134, 138, 148), eser numarası 25, 31, 38, 41, 61, 65 ve 66 olan ciltlerin dış kapaklarında kahverengi deri (Fotoğraf No: 63, 78, 95, 102, 151, 161, 164), eser numarası 26, 28, 42, 43, 44, 48, 52, 58 ve 59 olan ciltlerin dış kapaklarında yeşil deri (Fotoğraf No: 65, 71, 105, 107, 109, 120, 130, 144, 146) eser numarası 27, 30, 32, 33, 35, 36, 39, 40, 46, 49, 50, 51, 53, 55, 57, 62, 63 ve 64 olan ciltlerin dış kapaklarında siyah deri (Fotoğraf No: 68, 75, 80, 82, 88, 90, 97, 99, 115, 122, 125, 127, 132, 136, 141, 153, 156 158), kullanılmıştır. 18-19. yüzyıla ait eser numarası 67 ve 68 (Fotoğraf No: 166, 168) olan ciltlerin dış kapaklarının ise yeşil deriyle kaplandığı görülmektedir.

İç kapaklarda bordo, siyah ve kahverengi deri kullanılmıştır. Çalışmamızda incelenen 17. yüzyıl ciltlerinden eser numarası 6 (Fotoğraf No:18) olan cildin iç kapağı ve 18. yüzyıl ciltlerinden eser numarası 36, 62 (Fotoğraf No: 92, 155) olan ciltlerin iç kapakları siyah deriden yapılmıştır. İç kapağı kahverengi deriden yapılan ciltlerin tümü 18. yüzyıl ciltlerindedir. 18. yüzyıla ait iç kapağı kahverengi deriden yapılan eser numarası 47, 56, 64 olan toplam 3 adet cilt bulunmaktadır (Fotoğraf No:119, 140, 160). İç kapağı bordo deriden yapılan 16-17. yüzyıla ait 1 örnek (Fotoğraf No:6) , 17. yüzyıl'a ait 1 örnek (Fotoğraf No: 28) , 17-18. yüzyıla ait 1 örnek (Fotoğraf No:47), 18. yüzyıla ait 5 örnek (Fotoğraf No:60, 87, 104, 119, 143, 150) görülmektedir. İç kapaklarda derinin yanı sıra kâğıtla ve ebrulu kâğıtla kaplanan örneklerde mevcuttur. 17. yüzyıl ciltlerinden 2 adet cildin iç kapağında (Fotoğraf No:12, 15), 18. yüzyıl ciltlerinden 1 adet cildin iç kapağında (Fotoğraf No:101), 18-19. yüzyıl ciltlerinden 1 adet cildin iç kapağında (Fotoğraf No:167) bordo deri kullanılmıştır.

Araştırmamızda incelediğimiz ciltlerin dış kapaklarında mülevvenlik kahverengi, siyah ve bordo deri ile sağlanmış olup, mülevven kısımlarda ağırlıklı olarak bordo derinin kullanıldığı gözlemlenmiştir. 17. yüzyıl ciltlerinden iki örnekte (Fotoğraf No: 9, 19), 18. yüzyıl ciltlerinden altı örnekte (Fotoğraf No: 61, 90, 120, 134, 141, 144) mülevvenlik kahverengi deriyle sağlanmıştır. 16. yüzyıl ciltlerinden 1

örnekte (Fotoğraf No: 1), 16-17. yüzyıl ciltlerinden 1 örnekte (Fotoğraf No:7), 17. yüzyıl ciltlerinden 6 örnekte (Fotoğraf No: 16, 29, 31, 33, 37, 40), 17-18. yüzyıl ciltlerinden 1 örnekte (Fotoğraf No: 50), 18. yüzyıl ciltlerinden 10 örnekte (Fotoğraf No: 58, 63, 73, 78, 85, 93, 112, 117, 138, 148,) mülevven kısımlarda siyah renk deri kullanıldığı görülmektedir. 16-17. yüzyıl ciltlerinden 1 örnekte (Fotoğraf No: 4), 17. yüzyıl ciltlerinden 7 örnekte (Fotoğraf No: 9, 13, 21, 23, 26, 35, 43), 17-18. yüzyıl ciltlerinden 4 örnekte (Fotoğraf No: 45, 48, 52, 55), 18. yüzyıl ciltlerinden 27 örnekte (Fotoğraf No: 65, 68, 75, 80, 82, 95, 97, 99, 102, 105, 107, 115, 122, 125, 127, 130, 132, 136, 146, 151, 153, 156, 161, 164), 18-19. yüzyıl ciltlerinden 2 örnekte (Fotoğraf No:166, 168) mülevvenliğin bordo deriyle sağlandığı gözlemlenmektedir.

4.2. Teknik

Çalışmamızda incelemiş olduğumuz 68 adet cildin tümü gömme tekniğiyle yapılmıştır. Hacer Kara mülevven tekniğinin “derinin kendi renginde bırakıldığı sade örnekler”, “alttan ayırma”, “üstten ayırma” ve “mülemma” olmak üzere dört farklı biçimde uygulanan örneklerinden bahsetmektedir¹³⁰. İsmet Binark deriden farklı renkte yapılan mülevven şemselerin alttan ayırma ve üstten ayırma tekniğiyle bezenebileceğinden bahsetmiş¹³¹ ve benzer şekilde Ahmet Saim Arıtan’da mülevven tekniğinin alttan ayırma ve üstten ayırma tarzları olduğundan bahsetmiştir¹³². Bizim çalışmamızda incelediğimiz ciltlerde ise mülevven tekniğinin alttan ayırma, üstten ayırma mülemma ve yazma teknikleriyle birlikte kullanıldığı görülmüş, yalnızca mülevven tekniğiyle yapılmış örneğe rastlanmamıştır. Çalışmamızda incelemiş olduğumuz 16. yüzyıla ait 1 cilt (Fotoğraf No: 1) mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle, 16-17. yüzyıla ait 1 cilt (Fotoğraf No: 7) mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle 1 cilt ise (Fotoğraf No: 4) mülevven ve üstten ayırma tekniğiyle, 17. yüzyıla ait 11 cilt mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle bezenmiş olup, 3 ciltte (Fotoğraf No: 13, 19, 40) mülevven, alttan ayırma ve yazma teknikleriyle bezenmiştir. 17-18. yüzyıla ait 5 cilt mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle yapılmıştır. 18. yüzyıl ciltlerinden 2 örnek (Fotoğraf No: 61, 161) mülevven ve üstten ayırma tekniğiyle, 5 örnek (Fotoğraf No: 68, 102, 117, 122, 125) mülevven, alttan ayırma ve yazma teknikleriyle, 2 cilt ise

¹³⁰ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.444.

¹³¹ İsmet Binark, **a.g.e.**, s.11.

¹³² Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.552.

(Fotoğraf No: 95, 115) mülevven, alttan ayırma ve mülemma teknikleriyle, 36 cilt ise mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle süslenmiş olup, 18-19. yüzyıla ait 2 örnekten bir örnek (Fotoğraf No: 168) mülevven ve alttan ayırma, bir örnek (Fotoğraf No: 166) mülevven, alttan ayırma ve mülemma teknikleriyle yapılmıştır.

Mülevven teknikle yapılan ciltlerin köşebent, salbek, bordür ve miklepleride genellikle dış kapaklarla aynı teknikte yapılmış olup, incelemiş olduğumuz 17. yüzyıl ciltlerinden 2 örneğin salbeği (Fotoğraf No: 13, 40) ve 1 örneğin bordürü (Fotoğraf No: 19), 18. yüzyıl ciltlerinden 1 örneğin salbeği (Fotoğraf No:68), 3 örneğin bordürü (Fotoğraf No: 117, 122, 125), 1 örneğin ise köşebentleri (Fotoğraf No: 102) yazma tekniğiyle yapılmıştır. 18.yüzyıla tarihlendirilen 1 örneğin (Fotoğraf No: 37) şemsesinde, 1 örneğin ise bordüründe (Fotoğraf No: 115), 18-19. yüzyıla tarihlendirilen 1 örneğin (Fotoğraf No: 166) şemsesinde mülevven tekniğinin yanısıra mülemma tekniğiyle de yapılmış süslemeler görülmektedir.

İncelemiş olduğumuz 17. yüzyıla ait bir örneğin (Fotoğraf No: 12), 17-18. yüzyıla ait 1 örneğin (Fotoğraf No: 60), 18. yüzyıla ait 8 örneğin (Fotoğraf No: 67, 104, 119, 124, 140, 143, 150, 160), 18-19. yüzyıla ait 1 örneğin (Fotoğraf No: 167) iç kapağında şemse ve köşebentlerin içerisi zerefşan tekniğiyle süslenmiştir. Çalışmamızda incelediğimiz 17-18. yüzyıla ait 1 örneğin (Fotoğraf No: 47), 18. yüzyıl'a ait 11 örneğin (Fotoğraf No: 60, 67, 87, 104, 119, 124, 140, 143, 150, 155, 160), 18-19. yüzyıla ait 1 örneğin (Fotoğraf No: 167) iç kapakları yazma tekniğiyle bezenmiştir. 16. yüzyıla ait eser numarası 1 (Fotoğraf No: 3) olan cildin iç kapağında çalışmamızda incelemiş olduğumuz diğer eserlerden farklı olarak dış kapak gibi mülevven ve alttan ayırma tekniği, 16-17. yüzyıla ait eser numarası 2 (Fotoğraf No: 6) olan cildin iç kapağı diğer ciltlerden farklı olarak katı tekniğiyle tezyin edilmiştir. 18. yüzyıl'a ait eser numarası 62 (Fotoğraf No: 155) olan cildin iç kapağında ise diğer ciltlerden farklı olarak baklava dilimli şemse içerisinde geometrik süsleme dikkat çekmektedir ancak bu süsleme mülevven tekniğinde değil yazma tekniğinde yapılmıştır.

İncelenen 68 adet ciltte mülevven tekniğinin uygulandığı kısımlarda, 16-17-18 ve 19. yüzyıllarda saz üslubu, hatayi, gonca, saz yaprakları, 17. yüzyıl'da ise bu motiflerin yanı sıra rumi, serbest dolantı ve düğümlü bulut motifleri sıkça karşımıza çıkmaktadır. İncelediğimiz eserlerde mülevven kısımlarda geometrik, figürlü ve

natüralist motifler yer almamaktadır. Bu süsleme özellikleri “Süsleme” başlığı altında detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Mülevven tekniğinin uygulandığı en erken tarihli cilt Raşit Efendi Kütüphanesi’ndeki 995 numaralı 1497 tarihli eser¹³³, en geç tarihli mülevven cilt ise 475 numaralı 1862 tarihli örnektir¹³⁴. Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi’nde bulunan 4703 envanter numaralı¹³⁵ 15. yüzyıla tarihlendirdiği cilt, mülevven tekniğine verilebilecek en erken tarihli örnekler arasındadır. Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi’ndeki en erken tarihli mülevven cildin sade bir örneği olan 05 Ba 765 envanter numaralı 1603 tarihli cildir¹³⁶. Konya Mevlâna Müzesi müzelik eserler bölümünde ise en erken tarihli mülevven cilt 1042 envanter numaralı 1561 tarihli Kur’an-ı Kerim¹³⁷, en geç tarihli mülevven cilt ise 1169 envanter numaralı 19. yüzyıla tarihlendirilen Dîbâce-i Tefsîr-i Şerîf isimli eser¹³⁸ olup, bizim incelemiş olduğumuz örneklerde ise en erken tarihli mülevven cilt 1165 demirbaş numaralı Mayıs-Haziran 1542 tarihli cilt (Fotoğraf No: 1), en geç tarihli cilt ise 374 demirbaş numaralı (Fotoğraf No:168) 18-19. yüzyıla tarihlendirdiğimiz cilt örneğidir. İncelenen kaynaklarda bulunan ciltlerin ve bizim incelediğimiz ciltlerin tarihi göz önüne alınarak mülevven tekniğinin Osmanlı dönemine özgü bir cilt tekniği olduğunu söylememiz mümkündür.

4.3. Mülevven Tekniğinin Ciltte Görüldüğü Yerler

4.3.1. Dış Kapak

4.3.1.1. Şemse

Araştırmamızda incelediğimiz 68 adet cildin tümü şemseli yapılmıştır. Çalışmamız kapsamında incelemiş olduğumuz ciltlerde genellikle oval dilimli şemseler, dikdörtgen dilimli ve yanları bombeler yapmış şemseler kullanılmıştır. 16. yüzyıl da dış kapaklarda şemse formu olarak oval şemseler karşımıza çıkmaktadır. Dikdörtgen formlu ciltler ise genellikle 17. yüzyıl ve sonrasında görülmektedir. İncelemiş olduğumuz ciltlerin iç kapaklarında oval dilimli ve dikdörtgen şemseler

¹³³ Yıldray Özbek, **a.g.e.**, s.72.

¹³⁴ Yıldray Özbek, **a.g.e.**, s.244.

¹³⁵ Ayşe Budak, **a.g.t.**, s.116.

¹³⁶ Gülçin Karaman, **a.g.t.**, s.264.

¹³⁷ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.141.

¹³⁸ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.421.

kullanılmıştır. Çalışmamız kapsamında incelemiş olduğumuz ciltlerin tamamının ön ve arka kapak şemseleri aynı süsleme kompozisyonunda ve aynı teknik ile bezenmiştir.

Araştırmamızda ele aldığımız ciltlerin şemselerinin tümü gömme tekniğinde bezenmiştir. Bu ciltlerden 62 tanesinin şemsesi mülevven ve alttan ayırma, 3 tanesinin şemsesi mülevven, alttan ayırma ve mülemma, 3 tanesinin şemsesi ise mülevven ve üstten ayırma tekniğinde bezenmiştir. İncelediğimiz ciltler arasında yalnızca mülevven tekniğinde bezenmiş örneklere rastlanılmamıştır. 18.yüzyıl ciltlerinden bir örneğin (Fotoğraf No: 95) ve 18-19.yüzyıl ciltlerinden bir örneğin (Fotoğraf No: 166) şemsesinde mülevven, alttan ayırma ve mülemma teknikleri bir arada kullanılmıştır. Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi'nde bulunan 475 numaralı 1862 tarihli eserin cildinin şemsesinde bizim bu iki örneğimizde olduğu gibi mülevven, alttan ayırma ve mülemma teknikleriyle yapılmıştır¹³⁹. 16. yüzyıla ait 1 örneğin (Fotoğraf No: 1), 16-17.yüzyıla ait 1 örneğin (Fotoğraf No: 7), 17.yüzyıla ait 14 örneğin tümünün (Fotoğraf No: 9, 13, 16, 19, 21, 23, 26, 29, 31, 33, 35, 37, 40, 43), 17-18.yüzyıla ait 5 örneğin tümünün (Fotoğraf No: 45, 48, 50, 52, 55), 18.yüzyıla ait 41 örneğin ve 18-19.yüzyıl ciltlerinden 2 örneğin (Fotoğraf No: 166, 168) şemseleri mülevven ve alttan ayırma tekniğinde süslenmiştir. 16-17. yüzyıl ciltlerinden 1 örneğin (Fotoğraf No: 4), 18. Yüzyıl ciltlerinden 2 örneğin (Fotoğraf No: 61, 161) şemseleri mülevven ve üstten ayırma tekniğinde bezenmiştir. Mülevven tekniğinin uygulandığı biçimlerden “derinin kendi renginde bırakıldığı sade örneklere”¹⁴⁰ incelediğimiz 68 cilt arasında rastlanılmamıştır.

Araştırmalarımız sonucunda mülevven tekniğinde bezenmiş şemselerde mülevvenliğin yoğun olarak bordo, kahverengi ve siyah deri ile sağlandığı görülmüştür. Farklı bir uygulama olarak Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 15.yüzyıla tarihlendirdiği 4703 envanter numaralı eserin mülevven tekniğiyle bezenmiş şemsesinde mülevvenlik kırmızı deri ile sağlanmıştır¹⁴¹. Buna benzer ikinci bir örnek ise Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesi'nde bulunan 62-3 demirbaş numaralı 1712 tarihli eserin cildinde mülevven şemsede

¹³⁹ Yıldırım Özbek, **a.g.e.**, s.244.

¹⁴⁰ Hacer Kara, **a.g.t.**, s.244.

¹⁴¹ Ayşe Budak, **a.g.t.**, s.116.

deriden farklı olarak kırmızı deri kullanılmıştır¹⁴². Yine benzer bir uygulama olarak Yusuf Ağa Kütüphanesi'nde bulunan 42 Yu 624 envanter numaralı 1656 tarihli eserin¹⁴³ ve 42 Yu 676 envanter numaralı 1702 tarihli eserin¹⁴⁴ cildinde bulunan mülevven şemselerinde deriden farklı olarak mülevvenlik kırmızı deri ile sağlanmıştır. Mülevven şemselerde kırmızı derinin kullanıldığı bu örnekler mülevven tekniğinin sade olarak uygulandığı örneklerdir. Bizim çalışmamızda incelediğimiz ciltlerde dış kapaklarda kahverengi, siyah, bordo ve yeşil deri kullanıldığı, mülevven şemselerde ise bordo, kahverengi ve siyah deri kullanıldığı gözlemlenmiştir. Çalışmamızda bulunan ciltler arasında mülevven tekniğindeki şemselerde en fazla bordo deri kullanıldığı görülmektedir.

Ele alınan ciltlerin mülevven şemselerinde hatayi, gonca, palmet, penç, saz yaprakları, kıvrım dallar, rumi ve bulut motifleri sıkça karşımıza çıkmaktadır. Mülevven, alttan ayırma ve mülemma tekniklerinin bir arada kullanıldığı 2 örneğin (Fotoğraf No: 95, 115) şemsesinde bitkisel motifler mülemma tekniğinde altınla boyanmış, "S" şeklinde kıvrımlar yapan bulut motifleri ve düğümlü bulut motifleri bordo renk deri ile yapılmıştır.

4.3.1.2. Salbek

İncelediğimiz 68 adet cildin tümünün ön ve arka kapağının tam ortasında şemse kullanılmıştır. Çalışmamızda ele alınan ciltlerin şemselerinde uçları salbekli olan ve salbeği olmayan örnekler mevcuttur. Çalışmamızda incelemiş olduğumuz 18. yüzyıl ciltlerinden 1 örneğin (Fotoğraf No: 82) şemselerinin uçları uzatılmış ve altın noktalarla süslenmiştir. 16-17. yüzyıl ciltlerinden 1 örnekte (Fotoğraf No: 4), 17. yüzyıl ciltlerinden 3 örnekte (Fotoğraf No: 16, 33, 43), 18. yüzyıl ciltlerinden 1 örnekte (Fotoğraf No: 88) salbek uygulamasına yer verilmemiştir.

Mülevven tekniğinde süslenen şemselerin uçlarına eklenen salbekler, genellikle şemse ile aynı teknikle yapılmış olmaları ile birlikte, şemselerden farklı teknikle yapılan salbekler de bulunmaktadır. 17.yüzyıl ciltlerinden 2 örneğin (Fotoğraf

¹⁴² Serap Akgül, **a.g.t.**, s.93.

¹⁴³ Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.60.

¹⁴⁴ Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.87.

No: 13, 40) ve 18.yüzyıl ciltlerinden 1 örneğin (Fotoğraf No: 68) salbeği mülevven tekniğinde süslenen şemselerden farklı olarak yazma tekniğinde bezenmişlerdir.

İncelediğimiz ciltlerin mülevven şemselerinde kullanılan deri ile salbeklerde kullanılan deriler aynı renktedir. Salbeklerde tıpkı şemselerde olduğu gibi bordo, kahverengi ve siyah deri kullanıldığı, bu renk deriler arasından ise bordo renkli derinin daha çok kullanıldığı gözlemlenmiştir. Salbeklerde kullanılan farklı renk uygulaması olarak, Yusuf Ağa Kütüphanesi'nde bulunan 42 Yu 624 numaralı ve 1656 tarihli eserin¹⁴⁵ ve 42 Yu 676 envanter numaralı 1702 tarihli eserin¹⁴⁶, Kütahya Vahidd Paşa Kütüphanesi'nde bulunan 62-3 demirbaş numaralı 1712 tarihli eserin¹⁴⁷ ve Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 4703 envanter numaralı 15. yüzyıla tarihlendirdiği eserin¹⁴⁸ cildinin salbekleri kırmızı deriden yapılmıştır.

Mülevven salbeklerde genellikle dilimli palmet formlu olup, salbeklerin içerisine genellikle hatayi motifleri yerleştirilmiştir. 17.yy ciltlerinden eser numarası 5 (Fotoğraf No:13) olan cildin salbeğinin yüzeyinde rumi ve palmetler yer almaktadır. Eser numarası 16 (Fotoğraf No: 40) olan cildin salbeği, rumilerle oluşturulmuş palmet formudur. 18.yy ciltlerinden eser numarası 27 ve 41 (Fotoğraf No: 68, 102) olan ciltlerin salbeğinin yüzeyi rumi ve palmetlerle bezenmiştir. Eser numarası 53 (Fotoğraf No: 132) olan cildinin salbeğinin yüzeyinde bir kökten çıkan kıvrım dallar üzerinde hatayi ve saz yaprakları, eser numarası 54 (Fotoğraf No: 134) olan cildin salbeğinin yüzeyinde bitkisel süsleme görülmektedir. Eser numarası 63 (Fotoğraf No: 156) olan cildin salbeğinin yüzeyinde ise hatayi motifi ve yapraklar bulunmaktadır.

4.3.1.3. Köşebent

Araştırmamızda bulunan ciltlerin kapaklarının köşelerinde ve genellikle şemsenin ¼'ü olarak yapılan köşebentler genellikle iç ve dış bükey formlu olup, kenarları dilimlidir. İncelenen ciltlerde köşebent olduğu gibi köşebent olmayan ciltlerde bulunmaktadır. Köşebenti olan ciltlerin köşebentleri şemse ile aynı tekniğe ve aynı süslemeye sahiptir. 18. yüzyıl ciltlerinden eser numarası 41 (Fotoğraf No: 102) olan ciltte farklı bir uygulama olarak köşebentleri şemselerden farklı olarak yazma

¹⁴⁵ Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.60.

¹⁴⁶ Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.87.

¹⁴⁷ Serap Akgül, **a.g.t.**, s.93.

¹⁴⁸ Ayşe Budak, **a.g.t.**, s.116.

teknikleriyle ve rumilerle yapılmıştır. Eser numarası 3, 4, 8, 9, 12, 14, 15, 30, 43, 52, 54, 64, 65, 66 ve 68 (Fotoğraf No: 7, 9, 21, 23, 31, 35, 37, 75, 107, 130, 134, 158, 161, 164, 168) olan ciltlerin köşebenti bulunmamaktadır. Eser numarası 10, 11, 17, 21, 32, 33, 44, 45, 53, 55, 59, 62 (Fotoğraf No: 26, 29, 43, 52, 80, 82, 109, 112, 132, 136, 146, 153) olan ciltlerin köşelerinde altın noktalarla yapılmış süsleme görülmektedir. Eser numarası 6 (Fotoğraf No: 16) olan cildin köşelerinde altın cetvelle üçgenler oluşturulmuştur. Eser numarası 1 (Fotoğraf No: 4) ve eser numarası 36 (Fotoğraf No: 90) olan ciltlerin köşelerinde altın cetvelle üçgenler oluşturulmuş ve altın noktalarla süslenmiştir. Eser numarası 16 ve 18 (Fotoğraf No: 40, 45) olan ciltlerin köşebentleri altın noktalarla ve tığlarla oluşturulmuştur.

İncelediğimiz ciltlerde mülevven köşebentlerde kullanılan deri şemselerde kullanılan deri ile aynı renktedir. Köşebentlerde tıpkı şemselerde olduğu gibi bordo, kahverengi ve siyah deri kullanılmış fakat yoğun olarak bordo derinin kullanıldığı görülmektedir. Farklı bir uygulama olarak eser numarası 38 ve 67 (Fotoğraf No: 95, 166) ciltlerin köşebentleri yüzeyinde bulunan bitkisel süslemeler mülemma tekniğinde altınla boyanmış, köşebentlerin yüzeyinde “S” şeklinde kıvrımlar yapan bulut motifleri ise bordo deri kullanılarak mülevven tekniğiyle süslenmiştir. Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi’nde bulunan 475 numaralı 1862 tarihli eserin cildinin köşebentinde bizim bu iki örneğimizde olduğu gibi mülevven, alttan ayırma ve mülemma teknikleriyle yapılmış, köşebentlerin yüzeyinde bulunan bitkisel motifler mülemma tekniğiyle, “S” şeklinde kıvrılan bulut motifleri ise mülevven tekniğinde bordo deriyle yapılmıştır¹⁴⁹. Mülevven köşebentlerin içerisinde kullanılan motifler, şemselerin içerisinde kullanılan motiflerle aynı şekilde tezyin edilmiştir. Mülevven köşebentlerin içerisinde hatayi, gonca, palmet, penç, saz üslubu, saz yaprakları, kıvrım dallar, rumi ve bulut motifleri sıkça karşımıza çıkmaktadır.

4.3.1.4. Bordür

İncelediğimiz ciltlerde 16-17. yüzyıla ait bir örnekte (Fotoğraf No: 7) 17. yüzyıl’a ait bir örnekte (Fotoğraf No: 19), 18. yüzyıla ait dört örnekte (Fotoğraf No:115, 117, 122, 125) bordür bulunmaktadır. Eser numarası 3 (Fotoğraf No: 7) mülevven tekniğinde süslenmiş bordürünün içerisinde hatayi ve gonca motifleri yer

¹⁴⁹ Yıldırım Özbek, **a.g.e.**, s.244.

almaktadır. Eser numarası 8 (Fotoğraf No: 21) olan cildin mülevven bordürü yazma tekniğinde yapılmış olup, bordür yüzeyi rumilerle tezyin edilmiştir. Eser numarası 50 olan cildin (Fotoğraf No: 125) bordürü mülevven ve yazma tekniğinde bezenmiş, bordürün içerisi üç iplik rumilerle doldurulmuştur. Eser numarası 46 (Fotoğraf No: 115) olan cildin bordürleri mülemma tekniğiyle yapılmış ve kartuşlara ayrılmıştır. Kartuşların araları altın noktalarla süslenmiş olup, kartuşların yüzeyinde dolanan kıvrım dallar üzerinde hatayi ve gonca motifleri yer almaktadır. Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan 1704 tarihli Kur'an-ı Kerîm¹⁵⁰ ve Süleymaniye Kütüphanesi Sultan Ahmed I Koleksiyonu'nda bulunan Sultan Ahmed I-12 demirbaş numaralı Kur'an-ı Kerim'in¹⁵¹ dış kapağında bulunan bordür eser numarası 48 (Fotoğraf No: 119) olan cildin bordürü ile benzer form ve süsleme özelliklerine sahiptir fakat bu üç eserin bordürü mülevven tekniğinde bezenmiştir. Eser numarası 47 (Fotoğraf No: 117) olan cildin bordürleri mülevven ve yazma tekniğinde bezenmiş, rumiler ve palmet motifleriyle bezenmiştir. Eser numarası 49 (Fotoğraf No: 122) olan cildin bordürleri mülevven ve yazma tekniğiyle yapılmış olup, bordürün yüzeyi rumilerle süslenmiştir. Benzer bir örnek olarak Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde bulunan 176 numaralı 1797 tarihli eserin¹⁵² dış kapaklarında bulunan bordür mülevven ve yazma tekniğinde yapılmış olup, bordürün yüzeyinde rumilerle yapılmış süsleme görülmektedir. Benzer bir diğer örnek olan Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi'nde bulunan 18. yüzyıl tarihli El-Keşşaf An-Hakaiki't-Tenzil¹⁵³ isimli eserin mülevven tekniğindeki bordürü rumilerle bezenmiştir.

Mülevven tekniğinde bezenmiş bordürü olan 2 örneğin dış kapakları siyah deri (Fotoğraf No:122, 125), 2 örneğin ise (Fotoğraf No: 19, 117) dış kapakları bordo renk deri ile kaplanmış olup, 2 örneğin bordüründe siyah deri (Fotoğraf No: 19, 117), 2 örneğin ise (Fotoğraf No: 122, 125) bordüründe bordo deri kullanılmıştır. Çalışmamızda farklı bir uygulama olarak eser numarası 7 (Fotoğraf No: 19) olan cildin

¹⁵⁰ Senay Şeyranlı, **a.g.t.**, s.82

¹⁵¹ Merve Akpınar, **Süleymaniye Kütüphanesi Sultan Ahmed I Koleksiyonundaki Kitabeli Ciltler**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020, s.54.

¹⁵² Neslihan Yazıcı, **Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde Bulunan Mihrişah Sultana Ait Vakfiyelerin Hat, Tezhip ve Cilt Sanatı Bakımından İncelenmesi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi, Erzurum, 2015, s.89.

¹⁵³ Ayşe Ergin, **a.g.t.**, s.226.

dış kapaklarında bordo deri, şemsesinde kahverengi deri ve bordüründe siyah deri olmak üzere üç farklı renkte derinin bir arada kullanıldığı tek örnektir.

4.3.2. İç Kapak

Araştırmamızda bulunan ciltlerden 9 örneğin iç kapağı (Fotoğraf No: 12, 104, 119, 124, 140, 143, 150, 160, 167) zerefşan tekniğinde süslenmiştir.

4.3.2.1. Şemse

Çalışmamızda incelemiş olduğumuz 68 adet ciltten yalnızca 16. yüzyıl ciltlerinden eser numarası 1 olan örneğin (Fotoğraf No: 3) iç kapağı diğer ciltlerden farklı olarak dış kapakla aynı teknikle yapılmıştır. Siyah deri kullanılan iç kapağın tam ortasında bulunan oval dilimli mülevven ve alttan ayırma şemse gömme tekniğiyle bezenmiş olup, mülevvenlik bordo deriyle sağlanmıştır. Yusuf Ağa Kütüphanesi'nde bulunan 42 Yu 629 envanter numaralı 1646 tarihli eserin¹⁵⁴ iç kapağının şemsesi tıpkı bizim incelediğimiz bu eserde olduğu gibi mülevven ve alttan ayırma tekniğinde süslenmiştir.

4.3.2.2. Salbek

16. yüzyıl ciltlerinden eser numarası 1 (Fotoğraf No: 3) olan örneğin iç kapak şemsenin iki ucuna eklenen dilimli palmet formundaki salbekler mülevven ve alttan ayırma tekniğiyle yapılmıştır. İç kapağı siyah deriyle kaplanan cildin salbeğinde mülevvenlik şemsede olduğu gibi bordo deriyle sağlanmıştır. Benzer şekilde Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nde bulunan H.S.54 envanter numaralı eserin¹⁵⁵ iç kapağındaki şemsenin ucunda bulunan salbek mülevven ve alttan ayırma tekniğinde bezenmiştir.

4.4. Süsleme

Cilt sanatında geometrik süsleme, bitkisel süsleme, geçme ve girift örgülü süsleme, yazılı süsleme¹⁵⁶, figürlü süsleme¹⁵⁷ ve nesneli süsleme karşımıza çıkmaktadır. Çalışmamızda incelediğimiz ciltlerde ise geometrik süsleme, bitkisel süsleme ve bulut motifi sıkça kullanılmıştır.

¹⁵⁴ Tuğba Yalçınkaya, **a.g.t.**, s.48.

¹⁵⁵ Ayla Güleç, **a.g.t.**, s.189.

¹⁵⁶ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.md.**, s.556.

¹⁵⁷ Ahmet Saim Arıtan, **a.g.m.**, s.133.

4.4.1. Geometrik Süsleme

Çalışmamızda incelediğimiz örneklerden yalnızca 18.yüzyıla tarihlendirdiğimiz eser numarası 62 olan (Çizim No: 62) cildin iç kapağında geometrik süsleme karşımıza çıkmaktadır. İç kapağın tam ortasında bulunan baklava dilimi formu geometrik geçmeli şemse yazma tekniğiyle yapılmıştır. Şemsenin uçları uzatılmış ve noktalarla bezenmiştir.

4.4.2. Bitkisel Süsleme

Çalışmamızda incelemiş olduğumuz ciltlerde şemse, salbek, köşebent, bordür, miklep şemsesi ve miklep köşebentlerinde bitkisel motifler sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bitkisel süslemede kıvrım dallar, saz yaprakları, penç, palmet, hatayi ve goncalar, iri yapılmış çiçekler ve yapraklar görülmektedir. İncelemiş olduğumuz 16-17-18 ve 19. yüzyıla tarihlenen ciltlerde bitkisel süslemede genellikle saz üslubu, hatayi, gonca, saz yaprakları ve kıvrım dallar görülmektedir.

Rumi, Palmet, Hatayi ve Saz Üslubu

Rumi motifi Şelçuklu döneminden 20. yüzyıllara kadar Türk süsleme sanatında sıkça kullanılmıştır. Rumi bazen kendi başına, bazende hatayi gibi motiflerle birlikte kullanılmıştır. Rumi motifinin zoomorfik ya da bitkisel kökenli olduğuna dair fikirler yer almaktadır¹⁵⁸. 17. yüzyıldan itibaren ciltlerde rumi motifi karşımıza çıkmaktadır. Eser numarası 2 (Çizim No:2) olan cildin dış kapağının tüm yüzeyi rumilerle bezenmiştir. Eser numarası 19,31, 40, 41, 46, 49, 50, 51, 63 (Çizim No: 19, 31, 40, 41, 46, 49, 50, 51, 63) olan ciltlerin köşebentlerinin uçları rumilerle bezenmiş, eser numarası 5 (Çizim No: 5) olan cildin salbeğinde rumi motifi görülmektedir. Eser numarası 16 (Çizim No: 16) olan cildin ise salbekleri rumilerle oluşturulmuştur. Eser numarası 8, 47, 49 ve 50 (Çizim No: 8, 47, 49, 50) olan ciltlerin dış kapaklarını çevreleyen bordürlerin yüzeyinde rumilerle yapılmış süsleme bulunmaktadır. 17. yüzyıla tarihlenen eser numarası 5 (Çizim No: 5) olan cildin salbeği rumi ve palmet motifleriyle tezyin edilmiştir. Palmet farklı formlarda kullanıma sahiptir. En basit şekliyle laleye benzeyen palmet, palmiye yapraklarına benzetilerek yapılmıştır. Palmet motifi Türk süsleme sanatında bazen tek başına, bazende lotus ve rumi motifleriyle

¹⁵⁸ H. Feriha Akpınarlı, Zeynep Balkanal, “16-18. Yüzyıllarda İstanbul’da Üretilen Kumaşlarda Bitkisel Bezemelerin İncelenmesi”, **Motif Akademi Halkbilimi Dergisi**, Sayı: 1, 2012, s.185.

beraber kullanılmıştır¹⁵⁹. İncelemiş olduğumuz ciltlerde 16-17-18 ve 19. yüzyıllarda ciltlerin salbekleri palmet formludur. Dilimli palmet formundaki salbeklerin içerisinde hatayiler sıkça karşımıza çıkmaktadır. Hatayi motifi Türk süsleme sanatında çokça kullanılan bir motiftir. Oarta Asya'dan gelen ve Çin sanatı etkisinde gelişen hatayi stilize bir motiftir¹⁶⁰. Çalışmamızda hatayi motifi 16-17-18 ve 19. yüzyıllarda karşımıza çıkmaktadır. Özellikle 16 ve 17. yüzyıl ciltlerinde hatayi motifi çok fazla kullanılmıştır. Ciltlerde şemse, salbek ve köşebentlerde karşımıza çıkan hatayi motifi, salbeklerde genellikle tek başına, şemse ve köşebentlerde ise gonca, penç ve saz üslubuyla birlikte sıkça görülmektedir.

Saz üslubu Osmanlı döneminin yaygın olarak kullanılan motiflerindedir. Bu motif 16. yüzyılın başlarından itibaren sıkça görülmeye başlamıştır¹⁶¹. Çalışmamızda incelediğimiz ciltlerde 16. yüzyıldan itibaren sıkça karşımıza çıkan saz üslubu şemse ve köşebentlerde yoğun olarak kullanılmıştır. Eser numarası 10, 11, 16, 27, 39 ve 53 olan (Çizim No: 10, 11, 16, 27, 39, 53) ciltlerin şemse ve köşebentlerinde saz üslubu hatayi ve goncalarla birlikte karşımıza çıkmaktadır.

4.4.3. Bulut

Bulut motifi Türk süsleme sanatına Çin kültüründen geçmiştir. Türk sanatına Osmanlı döneminde giren bulut motifinin, ejdarhadan doğma bir motif veya gökyüzündeki gerçek buluttan doğma olduğuna dair görüşler bulunmaktadır¹⁶². 17. yüzyıl itibariyle bulut motifi düğümlü ve serbest şekilde şemse ve köşebentlerde karşımıza çıkmaktadır. Çalışmamızda incelediğimiz eserlerin ciltlerinde bulut motifleri serbest dolantı ve düğümlü olarak şemse ve köşebentlerde bezeme unsuru olarak kullanılmıştır. Eser numarası 10, 19, 20, 29, 30, 38, 50 ve 61 olan ciltlerin (Çizim No: 10, 19, 20, 29, 30, 38, 50, 61) şemse ve köşebentlerinde serbest dolantı bulut motifleri görülmektedir. Eser numarası 5, 8, 9, 10, 12, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 33, 34, 47, 49, 55, 56, 57, 59, 63, 65, 66 ve 67 olan ciltlerin (Çizim No: 5, 8, 9, 10,

¹⁵⁹ H. Feriha Akpınarlı, Zeynep Balkanal, **a.g.m.**, s.188.

¹⁶⁰ H. Feriha Akpınarlı, Zeynep Balkanal, **a.g.m.**, s.189.

¹⁶¹ H. Feriha Akpınarlı, Zeynep Balkanal, **a.g.m.**, s.199.

¹⁶² Aziz Doğanay, "Bulut Motifi ve Osmanlı Sanatındaki İlk Örnekleri", **Divan**, Sayı:1, s.225.

12, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 33, 34, 47, 49, 55, 56, 57, 59, 63, 65, 66, 67) Şemse ve köşebentleri düğümlü bulut motifleriyle süslenmiştir.

5. SONUÇ

“Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu’nda Bulunan Mülevven Tekniğindeki Ciltler” isimli araştırmamızda mülevven tekniğiyle yapılan ciltler malzeme, teknik ve bezeme kompozisyonu bakımından detaylı bir şekilde incelenmiştir. İncelemiş olduğumuz her cilt yazıldığı dönemin cilt özelliklerini en güzel şekilde yansıtmaktadır. Ele aldığımız ciltlerin tamamının ketebe kayıtları, teknik, malzeme, form ve süsleme özelliklerinden Osmanlı dönemi ciltleri oldukları belirlenmiştir. Çalışmamızda yer alan 68 adet ciltten biri 16. yüzyıla, ikisi 16-17. yüzyıla, 14’ü 17. yüzyıl, beş’i 17-18. yüzyıla, 44’ü 18. yüzyıla ve ikisi 18-19. yüzyıla aittir.

Araştırmamızda ele aldığımız Hamidiye Koleksiyonu’ndaki mülevven ciltlerden en erken tarihli örneğimiz Mayıs-Haziran 1542 tarihli 1165 demirbaş numaralı cilttir, en geç tarihli mülevven tekniğinde yapılmış cilt ise 18-19. yüzyıla tarihlendirdiğimiz 374 demirbaş numaralı cilttir.

Bu çalışmada yer alan eserlerin tümünün dış kapaklarında deri kullanılmıştır. Bazı eserlerin iç kapaklarında da deri kullanılmıştır. Ciltlerin dış kapakları siyah, bordo, kahverengi ve yeşil deri ile kaplanırken, mülevven tekniğinin uygulandığı kısımlarda siyah, bordo ve kahverengi deri kullanılmıştır. Ciltlerin bir kısmının özellikle sertap ve sırt kısımları siyah, bordo ve kahverengi deri kullanılarak tamir edilmiştir.

Tezimiz kapsamında incelediğimiz 68 adet cildin şemse, salbek, köşebent ve bordürlerinin gömme tekniğiyle yapıldığı belirlenmiştir. Teknik olarak ele alınan bütün ciltlerde mülevven tekniği yer almakla birlikte aynı zamanda alttan ayırma, üstten ayırma, mülemma ve yazma teknikleride kullanılmıştır. İncelediğimiz ciltlerden iç kapağında deri kullanılan ciltlerin bir kısmında şemse ve köşebentlerin içerisi zerefşan tekniğiyle bezenmiştir.

İncelemiş olduğumuz ciltlerin dış kapaklarının her ikisinde aynı bezeme kompozisyonuna sahiptir. Dış kapaklarda oval ve dikdörtgen formlu, kenarları dilimli şemseler görülmektedir. Eser numarası 3 olan cildin dış kapaklarının tam ortasında oval ve dilimli şemse kullanılmış ve dış kapakların yüzeyi tamamen süslenmiştir. Miklepler uçlarındaki şemseler dışında dış kapaklarla aynı şekilde tezyin edilmiş,

yalnızca eser numarası 22 olan cildin dış kapağının şemse uçlarına eklenen salbek, miklepte şemse olarak kullanılmıştır.

Ciltlerde geometrik süsleme yalnızca eser numarası 62 olan cildin iç kapağında karşımıza çıkmaktadır. Bitkisel süslemede hatayi, gonca, saz yaprakları, penç, palmet ve rumiler görülmektedir. 16. yüzyıl ciltlerinde bitkisel süsleme yaygın olarak kullanılırken, 17-18. yüzyıldan itibaren bulut motifi de ciltlerde görülmektedir. Dış kapaklarda düğümlü ve serbest halde yapılan bulut motiflerine bolca yer verilmiştir.

Çalışmamızda incelemiş olduğumuz ciltlerde mülevven tekniğine Osmanlı döneminin 1500'li yıllarından önce rastlamamış olmamız ve incelemelerimiz sonucunda Selçuklu ve Beylikler döneminde bu tekniğin ciltlerin süslemesinde karşımıza çıkmamış olması mülevven tekniğinin Osmanlı dönemine özgü bir teknik olduğunu ortaya koymaktadır.

Cilt sanatında Osmanlı döneminde çok zengin tekniklerle karşılaşmak mümkündür. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hamiye Koleksiyonu'nda bulunan bazı örnekler üzerinde mülevven tekniğinin farklı biçimlerini ortaya çıkarmaya çalıştığımız bu araştırmayla, teknik hususunda yapılacak ayrıntılı çalışmalara bir katkı sağlamak istedik. Cilt hususunda bu tür çalışmaların devam etmesi en büyük temennimizdir.

BİBLİYOGRAFYA

AKGÜL, Serap, **Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesi'nde Bulunan 18. Yüzyıla Ait Cilt Sanatı Örnekleri**, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2019.

AKPINAR, Merve, **Süleymaniye Kütüphanesi Sultan Ahmed I Koleksiyonundaki Kitabeli Ciltler**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020.

AKPINARLI H. Feriha, BALKANAL Zeynep, “16-18. Yüzyıllarda İstanbul'da Üretilen Kumaşlarda Bitkisel Bezemelerin İncelenmesi”, **Motif Akademi Halkbilimi Dergisi**, Sayı: 1, 2012, s.179-209.

ALPARSLAN, Ebru, “Türk Cilt Sanatının Tarihsel Gelişimi ve Müzelerden Örnekler”, **Uluslararası Ahmet Yesevi'den Günümüze İnsanlığa Yön Veren Türk Büyükleri Sempozyum Bildirileri**, Romanya, 2008, s.181-186.

ARITAN, Ahmet Saim , “Türk Deri İşlemeciliği Bağlamında Türk Cilt Sanatı”, **Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi**, Ankara, 2007, s.121-141.

ARITAN, Ahmet Saim, “Anadolu Selçuklu Cilt Sanatı”, **Türkler**, Cilt:7, Ankara, 2002, s.181-197.

ARITAN, Ahmet Saim, “Batı Dünyasının Türk Cilt Tarihine Bakışı ve Türk Cilt San'atı'nın Tarih İçindeki Gelişimi”, **İstem**, Yıl:8, Sayı:15, 2010, s. 169-192.

ARITAN, Ahmet Saim, “Ciltçilik”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt:7, İstanbul, 1993, s.545-562.

BALKANAL, Zeynep, “Bilgi ve Sanatı Kaplayan Sanat: Ciltçilik”, **Türkler**, Cilt:12, Ankara, 2002, s.546-547.

BEKTAŞOĞLU, Mustafa, “**Türk İslâm Sanatı**”, Ankara, 2009.

BİNARK, İsmet, “**Eski Kitapçılık Sanatlarımız**”, Ankara, 1975.

BUDAK, Ayşe, **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. Yüzyıl Kitap Kapakları**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2009.

ÇAĞMAN, Filiz, “Kati”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, 2002, s.32-35.

ÇAKMAK, Yasin, **Bursa İnebey Kütüphanesi'nde Bulunan Ulu Cami Koleksiyonuna Ait Yazma Eserlerin Şemse Cilt Kapakları**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.

ÇİĞ, Kemal, “**Türk Kitap Kapakları**”, Ankara, 1953.

ÇİĞ, Kemal, “Türk Kitap Kapakları”, **Türkiyemiz**, Yıl: 3, Sayı:9, İstanbul, 1973, s.6-10.

DEVELİOĞLU, Ferit, “Mülevven”, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Ankara, 1997.

DOĞAN, Kadriye, **Ankara Etnografya Müzesi’nde Bulunan Bazı Cild Örnekleri**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008.

DOĞANAY AZİZ, “Bulut Motifi ve Osmanlı Sanatındaki İlk Örnekleri”, **Divan**, Sayı:1, s.225-234.

ERGİN, Ayşe, **Rodos Fethi Paşa Vakfı Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi’ndeki XVII. ve XVIII. Yüzyıl Ciltleri**, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2019.

ERKAN, Meral, **Osmanlı Dönemi El Yazması Deri Cilt Kitap Süsleme Örnekleri (Ankara Milli Kütüphane, Türk Tarih Kurumu ve Etnografya Müzesi)**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1994.

ERÜNSAL E. İsmail, “Hamidiye Kütüphanesi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt:15, İstanbul, 1997, s. 469.

ESİNER ÖZEN, Mine, **Türk Cilt Sanatı**, Ankara, 1998.

GÜLEÇ, Ayla, **Topkapı Sarayı Kütüphanesindeki Seçilmiş Klasik Şemse Cilt Kapakları**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.

<http://www.suleymaniye.yek.gov.tr/> , 17.04.2021.

KANAR, Mehmet, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, 2011.

KARA, Hacer, **Konya Mevlana Müzesi Müzelik Eserler Bölümünde Bulunan Osmanlı Dönemi Ciltleri**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Konya, 2015.

KARA, Hacer-ERGİN, Ayşe, “Cilt Sanatında Kullanılan Madeni Kalıplar”, **Tarihin Peşinde-Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Yıl: 2019, Sayı: 22, s.123-169.

KARAKOÇ, Ayşen, **Beyazıt Devlet Kütüphanesi’nde Bulunan Şemseli Yazma Kur’an Ciltleri**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2010.

KARAMAN, Gülçin, **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. Ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

KAYA, Nevzat, “Süleymaniye Kütüphanesi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt:38, İstanbul, 2010, s. 121-123.

KÜÇÜK, Mehmet, **Tire Necip Paşa Kütüphanesindeki, Necip Paşa Vakfına Ait El Yazma Eserlerin Yekşah ve Zilbahar Cilt Özelliklerine Göre Kataloglanması**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2008.

MARAŞLI, Savaş, “18-19. Yüzyıl Cilt Sanatı: Yeni Formlar Yeni Konular”, **Osmanlı Sanatında Değişim ve Dönüşüm**, Konya, 2019, s.241-272.

MARAŞLI, Savaş, “Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde Bulunan 15. Yüzyıl Osmanlı Ciltlerinde Anadolu Selçuklu Cilt Geleneği Etkisi”, **İstem**, Yıl:5, Sayı:9, 2007, s.221-236.

MESARA, Gülbün, “Türk Sanatında İnce Kâğıt Oymacılığı (Katı)”, **Türkler**, Cilt:12, Ankara, 2002, s.512-518.

ORAL, Fatma Zehra, **Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Yazmaları'ndaki Bazı Kat'lı Cildler**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008.

ÖZBEK, Yıldırım, **Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesindeki Kitap Kapakları**, Kayseri, 2005.

POLAT, Zuhâl, **Süleymaniye Kütüphanesinde Bulunan Birkaç El Yazması Kur'an-ı Kerim'in Kitap Sanatları Bakımından İncelenmesi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2015.

SÖZEN, Metin, TANYELİ Uğur, **Sanat Kavram ve Terimler Sözlüğü**, İstanbul, 2011.

ŞEYRANLI, Senay, **Süleymaniye Kütüphanesi'nde Bulunan XVIII. Yüzyıl ve XIX. Yüzyıllara Ait 5 Adet Kur'an-ı Kerim'in Kitap Sanatları Bakımından İncelenmesi**, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2017.

TANINDI, Zeren, “Türk Cild Sanatı (Kitap Kapakları)”, **Başlangıcından Bugüne Türk Sanatı**, Ankara, 1993,s.422-430.

YALÇINKAYA, Tuğba, **Yusuf Ağa Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Deri Ciltleri**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

YAZICI, Neslihan, Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde Bulunan Mihrişah Sultana Ait Vakfiyelerin Hat, Tezhip ve Cilt Sanatı Bakımından İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2015.

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

- Fotoğraf No 1: 628 demirbaş numaralı Envâru'l-Kulûb Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 2: 628 demirbaş numaralı Envâru'l-Kulûb Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 3: 628 demirbaş numaralı Envâru'l-Kulûb Ön İç Kapak
- Fotoğraf No 4: 704 demirbaş numaralı Mefâtîhu'l-İcâz Fî Şerhi Gülşen-İ Râz Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 5: 704 demirbaş numaralı Mefâtîhu'l-İcâz Fî Şerhi Gülşen-İ Râz Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 6: 704 demirbaş numaralı Mefâtîhu'l-İcâz Fî Şerhi Gülşen-İ Râz Ön İç Kapak
- Fotoğraf No 7: 656 demirbaş numaralı Şerhu'l-Hikemi'l-Atâiyye Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 8: 656 demirbaş numaralı Şerhu'l-Hikemi'l-Atâiyye Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 9: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 10: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 11: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî Ön İç Kapak
- Fotoğraf No 12: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî Arka İç Kapak ve İç Miklep
- Fotoğraf No 13: 579 demirbaş numaralı El-Hidâye Fî Şerhi'l-Bidâye Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 14: 579 demirbaş numaralı El-Hidâye Fî Şerhi'l-Bidâye Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 15: 579 demirbaş numaralı El-Hidâye Fî Şerhi'l-Bidâye Ön İç Kapak
- Fotoğraf No 16: 563 demirbaş numaralı Mülteka'l-Ebhur Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 17: 563 demirbaş numaralı Mülteka'l-Ebhur Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 18: 563 demirbaş numaralı Mülteka'l-Ebhur Ön İç Kapak
- Fotoğraf No 19: 482 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 20: 482 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 21: 542 demirbaş numaralı Câmi'ü'r-Rumûz Şerhu'n-Nükâye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 22: 542 demirbaş numaralı Câmi'ü'r-Rumûz Şerhu'n-Nükâye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 23: 69 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 24: 69 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 25: 69 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Ön İç Kapak

Fotoğraf No 26: 472 demirbaş numaralı El-Hâvî Li-Mesâili'l-Münye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 27: 472 demirbaş numaralı El-Hâvî Li-Mesâili'l-Münye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 28: 472 demirbaş numaralı El-Hâvî Li-Mesâili'l-Münye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 29: 777 demirbaş numaralı Makâsîdü't-Tâlibîn Fî Usûli'd-Dîn Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 30: 777 demirbaş numaralı Makâsîdü't-Tâlibîn Fî Usûli'd-Dîn Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 31: 560 demirbaş numaralı Mahsenü'l-Fıkh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 32: 560 demirbaş numaralı Mahsenü'l-Fıkh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 33: 364 demirbaş numaralı Şir'atü'l-İslâm İlâ Dâri's-Selâm Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 34: 364 demirbaş numaralı Şir'atü'l-İslâm İlâ Dâri's-Selâm Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 35: 496 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 36: 496 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 37: 1162 demirbaş numaralı Şerh-i Lugât-ı Târîh-i Vassâf Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 38: 1162 demirbaş numaralı Şerh-i Lugât-ı Târîh-i Vassâf Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 39: 1162 demirbaş numaralı Şerh-i Lugât-ı Târîh-i Vassâf Ön İç Kapak

Fotoğraf No 40: 1302 demirbaş numaralı Hallü Me'âkîdü'l-Kavâ'id Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 41: 1302 demirbaş numaralı Hallü Me'âkîdü'l-Kavâ'id Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 42: 1302 demirbaş numaralı Hallü Me'âkîdü'l-Kavâ'id Ön İç Kapak

Fotoğraf No 43: 400 demirbaş numaralı Mesâbîhu's-Sünne Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 44: 400 demirbaş numaralı Mesâbîhu's-Sünne Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 45: 485 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm
Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 46: 485 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm
Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 47: 485 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm
Ön İç Kapak
Fotoğraf No 48: 375 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 49: 375 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 50: 536 demirbaş numaralı Şerhu'l-Vikâye Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 51: 536 demirbaş numaralı Şerhu'l-Vikâye Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 52: 711 demirbaş numaralı Nakdü'l-Hâtır Fî Tefsirî Sûreti'l-Kehf Ön Dış
Kapak
Fotoğraf No 53: 711 demirbaş numaralı Nakdü'l-Hâtır Fî Tefsirî Sûreti'l-Kehf Arka
Dış Kapak
Fotoğraf No 54: 711 demirbaş numaralı Nakdü'l-Hâtır Fî Tefsirî Sûreti'l-Kehf Ön İç
Kapak Miklep
Fotoğraf No 55: 254 demirbaş numaralı es-Sünen Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 56: 254 demirbaş numaralı es-Sünen Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 57: 254 demirbaş numaralı es-Sünen Ön İç Kapak
Fotoğraf No 58: 747 demirbaş numaralı Neylü'r-Reşâd Fî Emri'l-Cihâd Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 59: 747 demirbaş numaralı Neylü'r-Reşâd Fî Emri'l-Cihâd Arka Dış
Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 60: 747 demirbaş numaralı Neylü'r-Reşâd Fî Emri'l-Cihâd Ön İç Kapak
Fotoğraf No 61: 468 demirbaş numaralı Gunyetü'l-Mütemellî Fî Şerhi Münyeti'l-
Musallî Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 62: 468 demirbaş numaralı Gunyetü'l-Mütemellî Fî Şerhi Münyeti'l-
Musallî Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 63: 1398 demirbaş numaralı Sihâhu'l-Luga Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 64: 1398 demirbaş numaralı Sihâhu'l-Luga Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 65: 230 demirbaş numaralı Sihat Âbâd Terceme-İ Hadîs-İ Erba'în Ön
Dış Kapak

Fotoğraf No 66: 230 demirbaş numaralı Sıhhat Âbâd Terceme-İ Hadîs-İ Erba'ın Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 67: 230 demirbaş numaralı Sıhhat Âbâd Terceme-İ Hadîs-İ Erba'ın Ön İç Kapak ve İç Miklep

Fotoğraf No 68: 1063 demirbaş numaralı Tezkiratü's-Şu'arâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 69: 1063 demirbaş numaralı Tezkiratü's-Şu'arâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 70: 1063 demirbaş numaralı Tezkiratü's-Şu'arâ Ön İç Kapak

Fotoğraf No 71: 278 demirbaş numaralı Umdetü'l-Kârî Fî Şerhi Sahîhi'l- Buhârî Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 72: 278 demirbaş numaralı Umdetü'l-Kârî Fî Şerhi Sahîhi'l- Buhârî Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 73: 1068 demirbaş numaralı Tercüme-İ Celâl Ve Cemâl Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 74: 1068 demirbaş numaralı Tercüme-İ Celâl Ve Cemâl Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 75: 583 demirbaş numaralı Behcetü'l-Fetâvâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 76: 583 demirbaş numaralı Behcetü'l-Fetâvâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 77: 583 demirbaş numaralı Behcetü'l-Fetâvâ Ön İç Kapak

Fotoğraf No 78: 282 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 79: 282 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 80: 634 demirbaş numaralı Tekmile-i Tarîkat Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 81: 634 demirbaş numaralı Tekmile-i Tarîkat Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 82: 1255 demirbaş numaralı er-Risâletü'l-Velediyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 83: 1255 demirbaş numaralı er-Risâletü'l-Velediyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 84: 1255 demirbaş numaralı er-Risâletü'l-Velediyye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 85: 68 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 86: 68 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 87: 68 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Ön İç Kapak ve İç Miklep

- Fotoğraf No 88: 1187 demirbaş numaralı Mecmû'atü'l-Kasâid Ön Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 89: 1187 demirbaş numaralı Mecmû'atü'l-Kasâid Arka Dış Kapak
- Fotoğraf No 90: 1165 demirbaş numaralı el-Makâlâtü'l-Cevheriyye Ale'l-Makâmâtî'l-Harîriyye Ön Dış kapak
- Fotoğraf No 91: 1165 demirbaş numaralı el-Makâlâtü'l-Cevheriyye Ale'l-Makâmâtî'l-Harîriyye Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 92: 1165 demirbaş numaralı el-Makâlâtü'l-Cevheriyye Ale'l-Makâmâtî'l-Harîriyye Ön İç Kapak
- Fotoğraf No 93: 370 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 94: 370 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 95: 284 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 96: 284 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 97: 123 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Mecîd Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 98: 123 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Mecîd Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 99: 378 demirbaş numaralı Fethu'l-Müte'âl Fî Medhi'n-Ni'âl Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 100: 378 demirbaş numaralı Fethu'l-Müte'âl Fî Medhi'n-Ni'âl Arka Dış Kapak ve Miklep
- Fotoğraf No 101: 378 demirbaş numaralı Fethu'l-Müte'âl Fî Medhi'n-Ni'âl Ön İç Kapak
- Fotoğraf No 102: 1060 demirbaş numaralı Tahmîsü Kasîdeti'd-Dimyâtiyye Ön Dış Kapak
- Fotoğraf No 103: 1060 demirbaş numaralı Tahmîsü Kasîdeti'd-Dimyâtiyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 104: 1060 demirbaş numaralı Tahmîsü Kasîdeti'd-Dimyâtiyye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 105: 258 demirbaş numaralı es-Sünenü'l-Kübrâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 106: 258 demirbaş numaralı es-Sünenü'l-Kübrâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 107: 709 demirbaş numaralı En-Nefehâtü'l-Îlâhiyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 108: 709 demirbaş numaralı En-Nefehâtü'l-Îlâhiyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 109: 334 demirbaş numaralı Şerhu's-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 110: 334 demirbaş numaralı Şerhu's-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 111: 334 demirbaş numaralı Şerhu's-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Ön İç Kapak

Fotoğraf No 112: 780 demirbaş numaralı Menâhicü'l-Usûli'd-Dîniyye İlâ Mevâkıfî'l-Makâsıdı'l-Aniyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 113: 780 demirbaş numaralı Menâhicü'l-Usûli'd-Dîniyye İlâ Mevâkıfî'l-Makâsıdı'l-Aniyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 114: 780 demirbaş numaralı Menâhicü'l-Usûli'd-Dîniyye İlâ Mevâkıfî'l-Makâsıdı'l-Aniyye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 115: 116 demirbaş numaralı Me'âlimü't-Tenzîl Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 116: 116 demirbaş numaralı Me'âlimü't-Tenzîl Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 117: 377 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 118: 377 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 119: 377 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön İç Kapak

Fotoğraf No 120: 124 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Mecîd Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 121: 124 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Mecîd Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 122: 40 demirbaş numaralı Tefsîru İbni Abbâs Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 123: 40 demirbaş numaralı Tefsîru İbni Abbâs Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 124: 40 demirbaş numaralı Tefsîru İbni Abbâs Ön İç Kapak
Fotoğraf No 125: 369 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 126: 369 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 127: 436 demirbaş numaralı Lübbü'l-Usûl Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 128: 436 demirbaş numaralı Lübbü'l-Usûl Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 129: 436 demirbaş numaralı Lübbü'l-Usûl Ön İç Kapak
Fotoğraf No 130: 730 demirbaş numaralı Hâşiye Alâ Şerhi'l-Akâidi's-Sûfiyye Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 131: 730 demirbaş numaralı Hâşiye Alâ Şerhi'l-Akâidi's-Sûfiyye Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 132: 138 demirbaş numaralı İnâyetü'l-Kâdi Ve Kifâyetü'r-Râdi Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 133: 138 demirbaş numaralı İnâyetü'l-Kâdi Ve Kifâyetü'r-Râdi Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 134: 767 demirbaş numaralı Şerhu'l-Mevâkîf Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 135: 767 demirbaş numaralı Şerhu'l-Mevâkîf Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 136: 304 demirbaş numaralı Feyzu'l-Kadîr Serhu'l-Câmi'i's-Sağîr Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 137: 304 demirbaş numaralı Feyzu'l-Kadîr Serhu'l-Câmi'i's-Sağîr Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 138: 541 demirbaş numaralı el-Kitâb El-Muhtasar Fî'l-Fıkh Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 139: 541 demirbaş numaralı el-Kitâb El-Muhtasar Fî'l-Fıkh Arka Dış Kapak ve Miklep
Fotoğraf No 140: 541 demirbaş numaralı el-Kitâb El-Muhtasar Fî'l-Fıkh Ön İç Kapak
Fotoğraf No 141: 249 demirbaş numaralı el-Hizbü'l-A'zam Ve'l-Virdü'l-Efham Li-İntisâhibî Ve İsnâdihî İle'r-Rasûli'l-Ekram Ön Dış Kapak
Fotoğraf No 142: 249 demirbaş numaralı el-Hizbü'l-A'zam Ve'l-Virdü'l-Efham Li-İntisâhibî Ve İsnâdihî İle'r-Rasûli'l-Ekram Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 143: 249 demirbaş numaralı el-Hizbü'l-A'zam Ve'l-Virdü'l-Efham Li-İntisâhibî Ve İsnâdihî İle'r-Rasûli'l-Ekram Ön İç Kapak

Fotoğraf No 144: 326 demirbaş numaralı Metâli'u'l-Meserrât Bi-Cilâi Delâili'l-Hayrâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 145: 326 demirbaş numaralı Metâli'u'l-Meserrât Bi-Cilâi Delâili'l-Hayrâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 146: 367 demirbaş numaralı eş-Şemâilü'n-Nebeviyye Ve'l-Hasâilü'l-Mustafaviyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 147: 367 demirbaş numaralı eş-Şemâilü'n-Nebeviyye Ve'l-Hasâilü'l-Mustafaviyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 148: 495 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 149: 495 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 150: 495 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Arka İç Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 151: 540 demirbaş numaralı el-Kitâb el-Muhtasar Fî'l-Fıkh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 152: 540 demirbaş numaralı el-Kitâb el-Muhtasar Fî'l-Fıkh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 153: 82 demirbaş numaralı Arâ'isü'l-Kur'ân Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 154: 82 demirbaş numaralı Arâ'isü'l-Kur'ân Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 155: 82 demirbaş numaralı Arâ'isü'l-Kur'ân Ön İç Kapak

Fotoğraf No 156: 209 demirbaş numaralı el-Câmi'us-Sahîh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 157: 209 demirbaş numaralı el-Câmi'us-Sahîh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 158: 651 demirbaş numaralı Şerh-i Pend-i Attâr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 159: 651 demirbaş numaralı Şerh-i Pend-i Attâr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 160: 651 demirbaş numaralı Şerh-i Pend-i Attâr Ön İç Kapak

Fotoğraf No 161: 1327 demirbaş numaralı Kitâbu Sîbeveyh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 162: 1327 demirbaş numaralı Kitâbu Sîbeveyh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 163: 1327 demirbaş numaralı Kitâbu Sîbeveyh Ön İç Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 164: 1435 demirbaş numaralı el-Müstahracü'l-Müfidi'l-Emîn Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 165: 1435 demirbaş numaralı el-Müstahracü'l-Müfidi'l-Emîn Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 166: 397 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 167: 397 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön İç Kapak

Fotoğraf No 168: 374 demirbaş numaralı es- Salavâtü'l-Bedriyye Ve'd-De'avâtü'l-Enveriyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 169: 374 demirbaş numaralı es- Salavâtü'l-Bedriyye Ve'd-De'avâtü'l-Enveriyye Arka Dış Kapak ve Miklep

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf No 1: 628 demirbaş numaralı Envâru'l-Kulûb Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 2: 628 demirbaş numaralı Envâru'l-Kulûb Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 3: 628 demirbaş numaralı Envâru'l-Kulûb Ön İç Kapak

Fotoğraf No 4: 704 demirbaş numaralı Mefâtihu'l-İcâz Fî Şerhi Gülşen-İ Râz
Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 5: 704 demirbaş numaralı Mefâtihu'l-İcâz Fî Şerhi Gülşen-İ Râz
Arka Dış Kapak ve Miklep

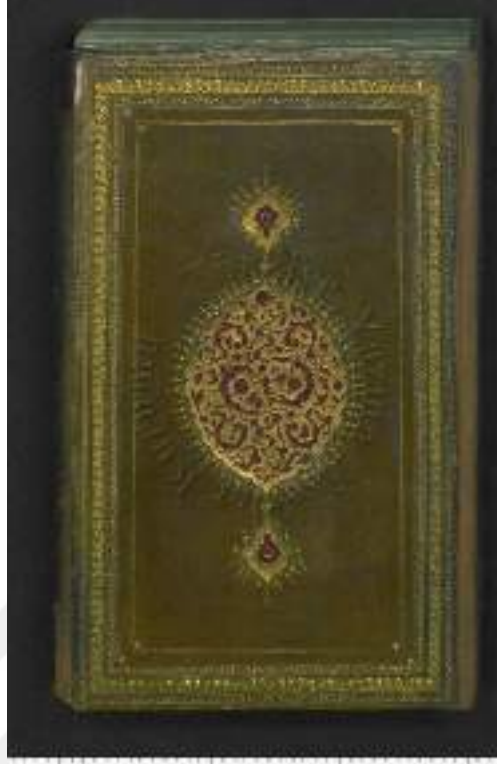
Fotoğraf No 6: 704 demirbaş numaralı Mefâtihu'l-İcâz Fî Şerhi Gülşen-İ Râz
Ön İç Kapak

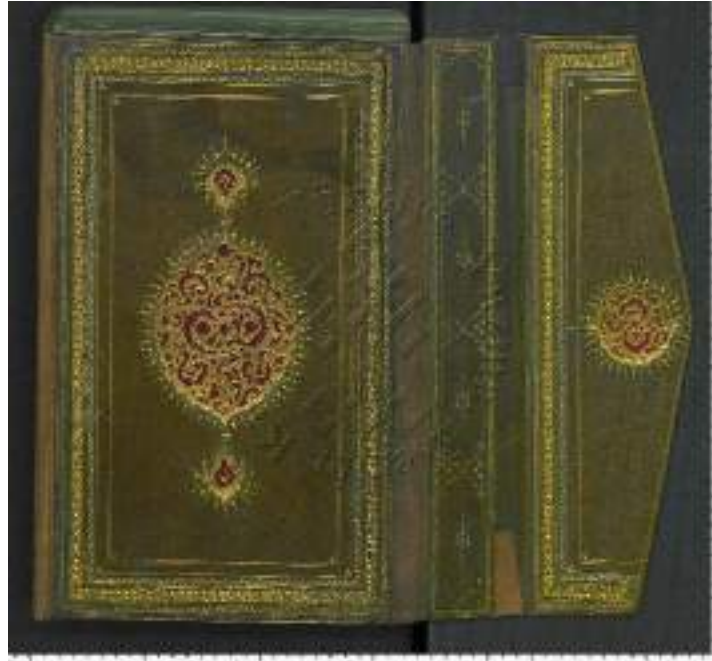
Fotoğraf No 7: 656 demirbaş numaralı Şerhu'l-Hikemi'l-Atâiyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 8: 656 demirbaş numaralı Şerhu'l-Hikemi'l-Atâiyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 9: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 10: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 11: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî Ön İç Kapak

Fotoğraf No 12: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî Arka İç Kapak ve İç Miklep

Fotoğraf No 13: 579 demirbaş numaralı El-Hidâye Fî Şerhi'l-Bidâye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 14: 579 demirbaş numaralı El-Hidâye Fî Şerhi'l-Bidâye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 15: 579 demirbaş numaralı El-Hidâye Fî Şerhi'l-Bidâye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 16: 563 demirbaş numaralı Mülteka'l-Ebhur Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 17: 563 demirbaş numaralı Mülteka'l-Ebhur Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 18: 563 demirbaş numaralı Mülteka'l-Ebhur Ön İç Kapak

Fotoğraf No 19: 482 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 20: 482 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm Arka Dış Kapak ve Miklep

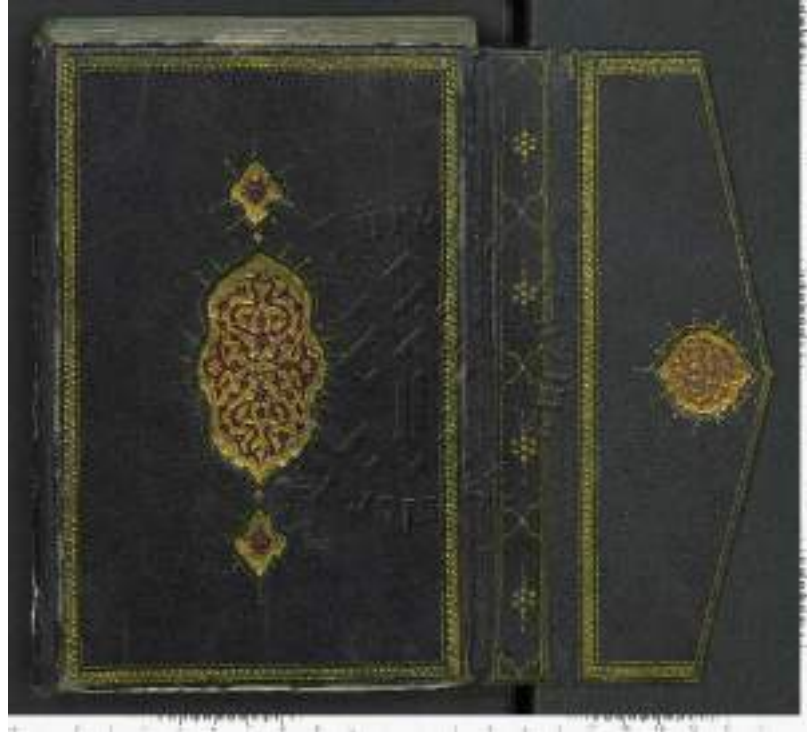
Fotoğraf No 21: 542 demirbaş numaralı Câmi'ü'r-Rumûz Şerhu'n-Nükâye
Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 22: 542 demirbaş numaralı Câmi'ü'r-Rumûz Şerhu'n-Nükâye
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 23: 69 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 24: 69 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 25: 69 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Ön İç Kapak

Fotoğraf No 26: 472 demirbaş numaralı El-Hâvî Li-Mesâili'l-Münye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 27:472 demirbaş numaralı El-Hâvî Li-Mesâili'l-Münye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 28: 472 demirbaş numaralı El-Hâvî Li-Mesâili'l-Münye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 29: 777 demirbaş numaralı Makâsîdü't-Tâlibîn Fî Usûli'd-Dîn
Ön Dış Kapak

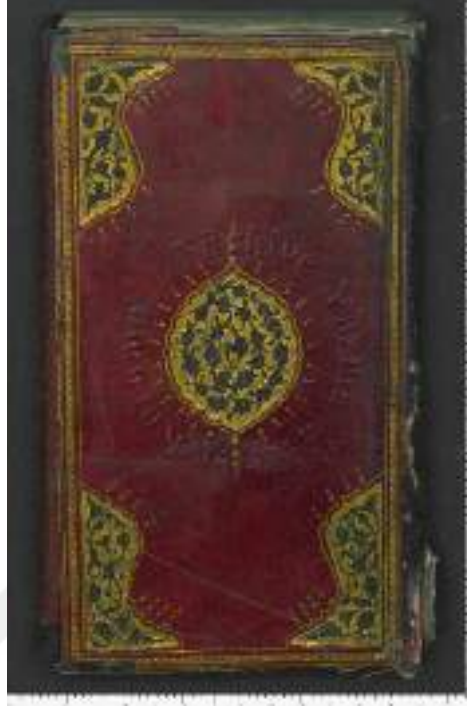
Fotoğraf No 30: 777 demirbaş numaralı Makâsîdü't-Tâlibîn Fî Usûli'd-Dîn
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 31: 560 demirbaş numaralı Mahsenü'l-Fıkh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 32: 560 demirbaş numaralı Mahsenü'l-Fıkh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 33: 364 demirbaş numaralı Şir'atü'l-İslâm İlâ Dâri's-Selâm Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 34: 364 demirbaş numaralı Şir'atü'l-İslâm İlâ Dâri's-Selâm Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 35: 496 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 36: 496 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 37: 1162 demirbaş numaralı Şerh-i Lugât-ı Târîh-i Vassâf Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 38: 1162 demirbaş numaralı Şerh-i Lugât-ı Târîh-i Vassâf Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 39: 1162 demirbaş numaralı Şerh-i Lugât-ı Târih-i Vassâf Ön İç Kapak

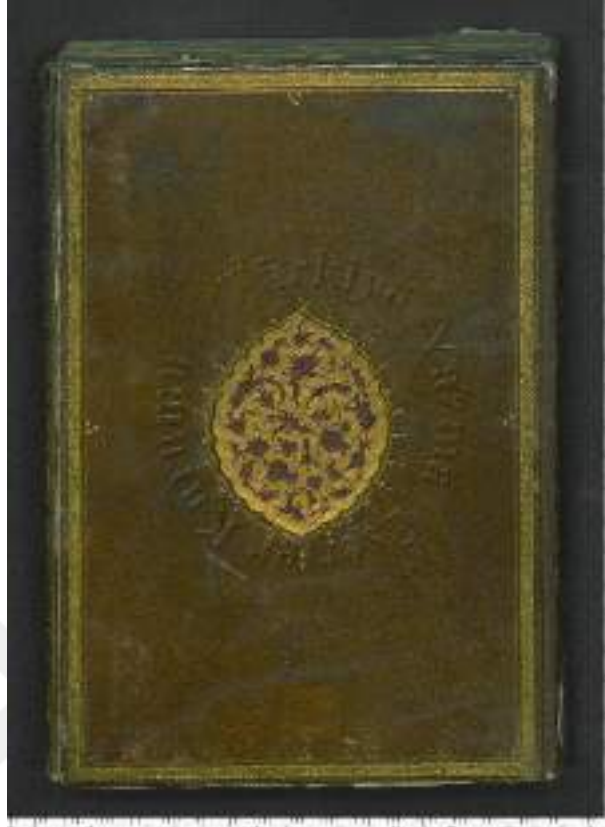
Fotoğraf No 40: 1302 demirbaş numaralı Hallü Me'âkidü'l-Kavâ'id Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 41: 1302 demirbaş numaralı Hallü Me'âkîdü'l-Kavâ'id Arka Dış Kapak ve Miklep

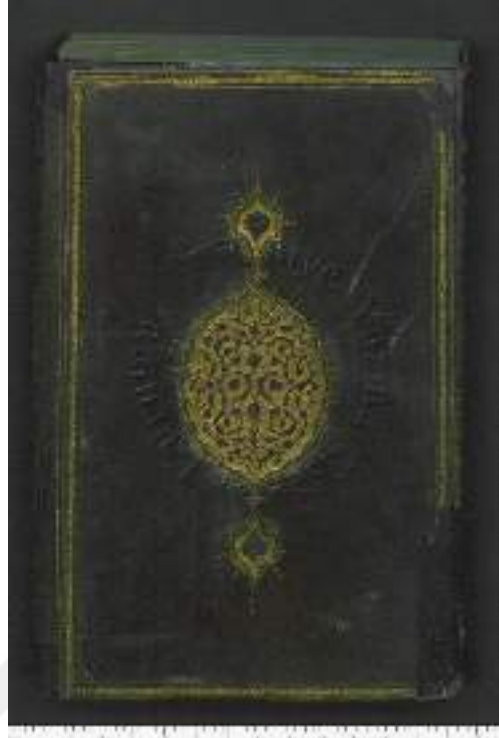
Fotoğraf No 42: 1302 demirbaş numaralı Hallü Me'âkîdü'l-Kavâ'id Ön İç Kapak

Fotoğraf No 43: 400 demirbaş numaralı Mesâbîhu's-Sünne Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 44: 400 demirbaş numaralı Mesâbîhu's-Sünne Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 45: 485 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 46: 485 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 47: 485 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm Ön İç Kapak

Fotoğraf No 48: 375 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 49: 375 demirbaş numaralı el-Câmi’u’s-Sahîh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 50: 536 demirbaş numaralı Şerhu’l-Vikâye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 51: 536 demirbaş numaralı Şerhu'l-Vikâye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 52: 711 demirbaş numaralı Nakdü'l-Hâtır Fî Tefsirî Sûreti'l-Kehf Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 53: 711 demirbaş numaralı Nakdü'l-Hâtır Fî Tefsirî Sûreti'l-Kehf Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 54: 711 demirbaş numaralı Nakdü'l-Hâtır Fî Tefsirî Sûreti'l-Kehf Ön İç Kapak

Fotoğraf No 55: 254 demirbaş numaralı es-Sünen Ön Dış Kapak

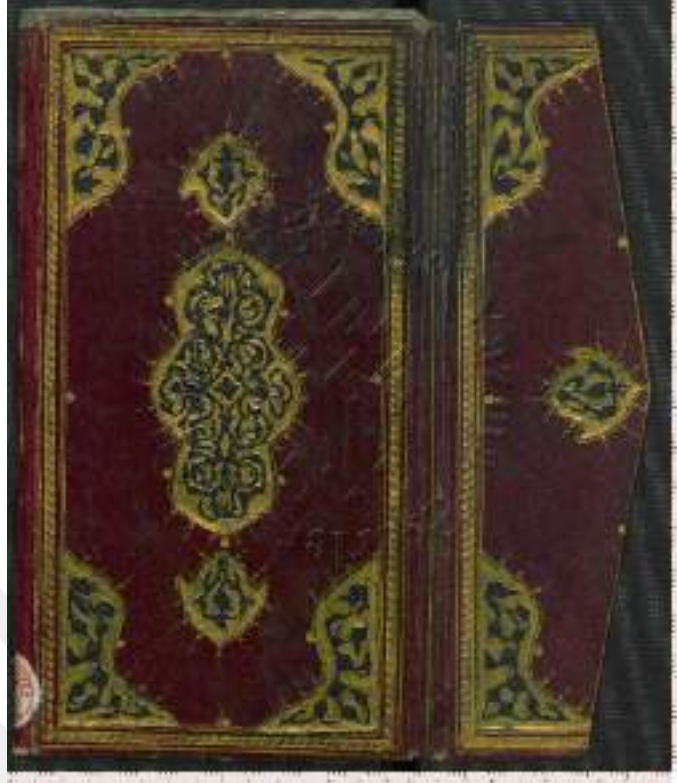
Fotoğraf No 56: 254 demirbaş numaralı es-Sünen Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 57: 254 demirbaş numaralı es-Sünen Ön İç Kapak

Fotoğraf No 58: 747 demirbaş numaralı Neylü'r-Reşâd Fî Emri'l-Cihâd Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 59: 747 demirbaş numaralı Neylü'r-Reşâd Fî Emri'l-Cihâd
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 60: 747 demirbaş numaralı Neylü'r-Reşâd Fî Emri'l-Cihâd Ön
İç Kapak

Fotoğraf No 61: 468 demirbaş numaralı Gınyetü'l-Mütemellî Fî Şerhi Münyeti'l-Musallî Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 62: 468 demirbaş numaralı Gınyetü'l-Mütemellî Fî Şerhi Münyeti'l-Musallî Arka Dış Kapak ve Miklep

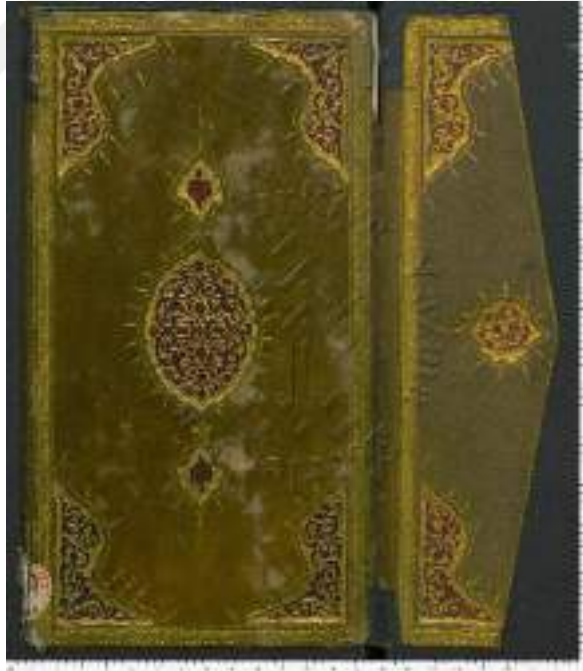
Fotoğraf No 63: 1398 demirbaş numaralı Sihâhu'l-Luga Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 64: 1398 demirbaş numaralı Sihâhu'l-Luga Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 65: 230 demirbaş numaralı Sıhhat Âbâd Terceme-İ Hadîs-İ Erba'ın Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 66: 230 demirbaş numaralı Sıhhat Âbâd Terceme-İ Hadîs-İ Erba'ın Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 67: 230 demirbaş numaralı Sıhhat Âbâd Terceme-İ Hadîs-İ Erba'în Ön İç Kapak ve İç Miklep

Fotoğraf No 68: 1063 demirbaş numaralı Tezkiratü'ş-Şu'arâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 69: 1063 demirbaş numaralı Tezkiratü'ş-Şu'arâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 70: 1063 demirbaş numaralı Tezkiratü'ş-Şu'arâ Ön İç Kapak

Fotoğraf No 71: 278 demirbaş numaralı Umdetü'l-Kârî Fî Şerhi Sahîhi'l-Buhârî Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 72: 278 demirbaş numaralı Umdetü'l-Kârî Fî Şerhi Sahîhi'l-Buhârî Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 73: 1068 demirbaş numaralı Tercüme-İ Celâl Ve Cemâl Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 74: 1068 demirbaş numaralı Tercüme-İ Celâl Ve Cemâl Arka Dış Kapak ve Miklep

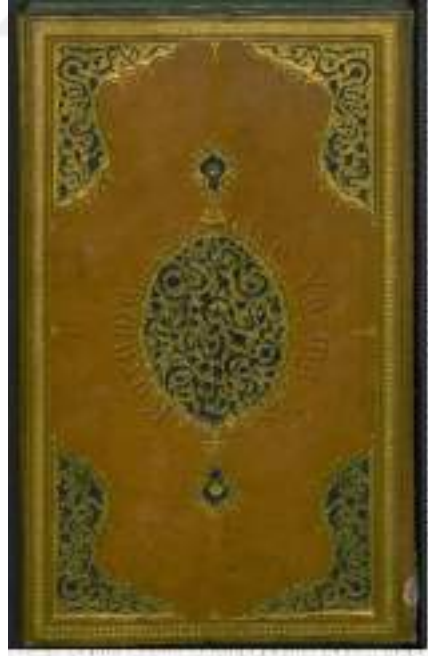
Fotoğraf No 75: 583 demirbaş numaralı Behcetü'l-Fetâvâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 76: 583 demirbaş numaralı Behcetü'l-Fetâvâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 77: 583 demirbaş numaralı Behcetü'l-Fetâvâ Ön İç Kapak

Fotoğraf No 78: 282 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî
Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 79: 282 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 80: 634 demirbaş numaralı Tekmile-i Tarîkat Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 81: 634 demirbaş numaralı Tekmile-i Tarîkat Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 82: 1255 demirbaş numaralı er-Risâletü'l-Velediyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 83: 1255 demirbaş numaralı er-Risâletü'l-Velediyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 84: 1255 demirbaş numaralı er-Risâletü'l-Velediyye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 85: 68 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 86: 68 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 87: 68 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr Ön İç Kapak ve İç Miklep

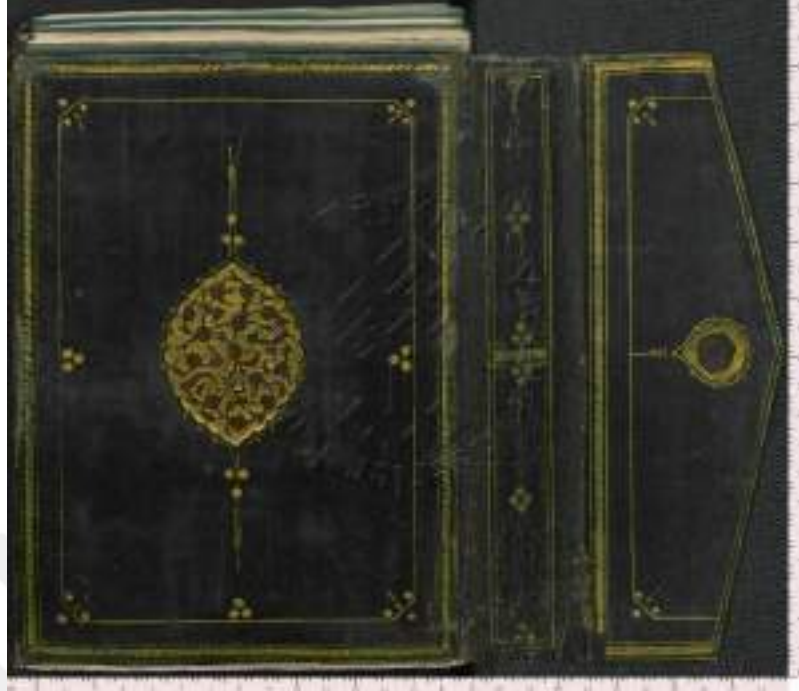
Fotoğraf No 88: 1187 demirbaş numaralı Mecnû'atü'l-Kasâid Ön Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 89: 1187 demirbaş numaralı Mecmû'atü'l-Kasâid Arka Dış Kapak

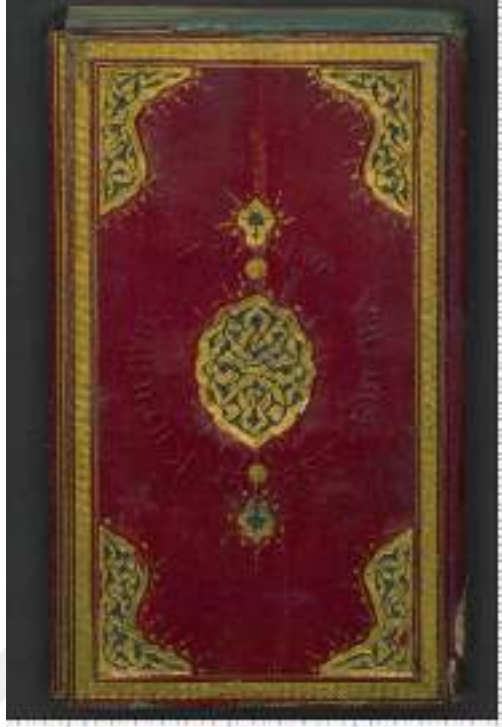
Fotoğraf No 90: 1165 demirbaş numaralı el-Makâlâtü'l-Cevheriyye Ale'l-Makâmâti'l-Harîriyye Ön Dış kapak

Fotoğraf No 91: 1165 demirbaş numaralı el-Makâlâtü'l-Cevheriyye Ale'l-Makâmâti'l-Harîriyye Arka Dış Kapak ve Miklep

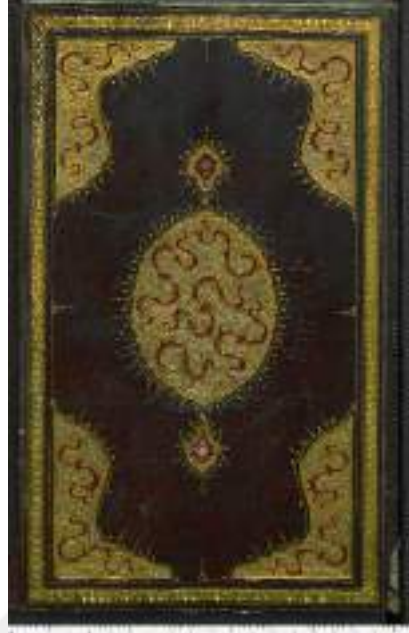
Fotoğraf No 92: 1165 demirbaş numaralı el-Makâlâtü'l-Cevheriyye Ale'l-Makâmâti'l-Harîriyye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 93: 370 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ
Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 94: 370 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 95: 284 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî
Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 96: 284 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî
Arka Dış Kapak Ve Miklep

Fotoğraf No 97: 123 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Mecîd
Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 98: 123 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Mecîd
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 99: 378 demirbaş numaralı Fethu'l-Müte'âl Fî Medhi'n-Ni'âl
Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 100: 378 demirbaş numaralı Fethu'l-Müte'âl Fî Medhi'n-Ni'âl
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 101: 378 demirbaş numaralı Fethu'l-Müte'âl Fî Medhi'n-Ni'âl
Ön İç Kapak

Fotoğraf No 102: 1060 demirbaş numaralı Tahmîsü Kasîdeti'd-Dimyâtiyye
Ön Dış Kapak

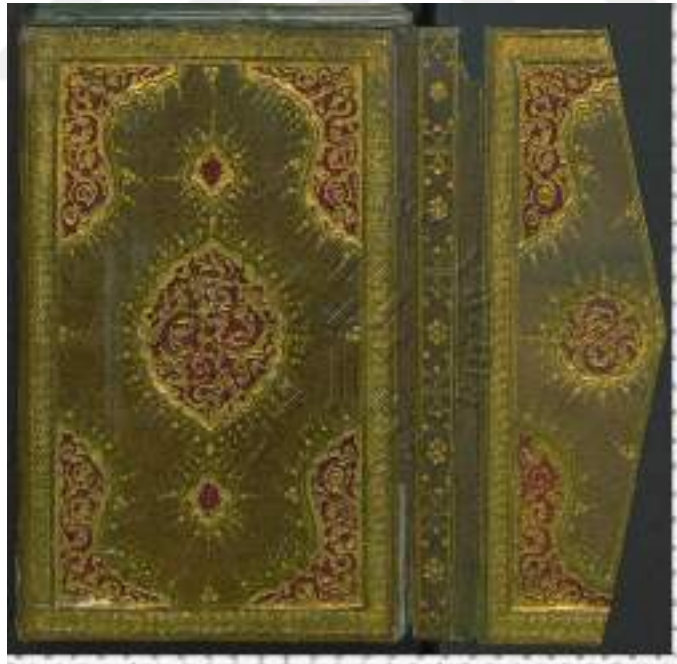
Fotoğraf No 103: 1060 demirbaş numaralı Tahmîsü Kasîdeti'd-Dimyâtiyye
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 104: 1060 demirbaş numaralı Tahmîsü Kasîdeti'd-Dimyâtiyye
Ön İç Kapak

Fotoğraf No 105: 258 demirbaş numaralı es-Sünenü'l-Kübrâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 106: 258 demirbaş numaralı es-Sünenü'l-Kübrâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 107: 709 demirbaş numaralı En-Nefehâtü'l-Îlâhiyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 108: 709 demirbaş numaralı En-Nefehâtü'l-Îlâhiyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 109: 334 demirbaş numaralı Şerhu'ş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 110: 334 demirbaş numaralı Şerhu'ş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 111: 334 demirbaş numaralı Şerhu'ş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Ön İç Kapak

Fotoğraf No 112: 780 demirbaş numaralı Menâhicü'l-Usûli'd-Dîniyye Îlâ Mevâkîfi'l-Makâsidi'l-Aniyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 113: 780 demirbaş numaralı Menâhicü'l-Usûli'd-Dîniyye İlâ Mevâkîfî'l-Makâsîdi'l-Aniyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 114: 780 demirbaş numaralı Menâhicü'l-Usûli'd-Dîniyye İlâ Mevâkîfî'l-Makâsîdi'l-Aniyye Ön İç Kapak

Fotoğraf No 115: 116 demirbaş numaralı Me'âlimü't-Tenzîl Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 116: 116 demirbaş numaralı Me'âlimü't-Tenzîl Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 117: 377 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 118: 377 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 119: 377 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön İç Kapak

Fotoğraf No 120: 124 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Mecîd Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 121: 124 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Mecîd Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 122: 40 demirbaş numaralı Tefsîru İbni Abbâs Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 123: 40 demirbaş numaralı Tefsîru İbni Abbâs Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 124: 40 demirbaş numaralı Tefsîru İbni Abbâs Ön İç Kapak

Fotoğraf No 125: 369 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 126: 369 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 127: 436 demirbaş numaralı Lübbü'l-Usûl Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 128: 436 demirbaş numaralı Lübbü'l-Usûl Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 129: 436 demirbaş numaralı Lübbü'l-Usûl Ön İç Kapak

Fotoğraf No 130: 730 demirbaş numaralı Hâşiye Alâ Şerhi'l-Akâidi's-Sûfiyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 131: 730 demirbaş numaralı Hâşiye Alâ Şerhi'l-Akâidi's-Sûfiyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 132: 138 demirbaş numaralı İnâyetü'l-Kâdi Ve Kifâyetü'r-Râdi Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 133: 138 demirbaş numaralı İnâyetü'l-Kâdî Ve Kifâyetü'r-Râdî Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 134: 767 demirbaş numaralı Şerhu'l-Mevâkif Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 135: 767 demirbaş numaralı Şerhu'l-Mevâkıf Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 136: 304 demirbaş numaralı Feyzu'l-Kadîr Serhu'l-Câmi'i's-Sağîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 137: 304 demirbaş numaralı Feyzu'l-Kadîr Serhu'l-Câmi'i's-
Sağîr Arka Dış Kapak ve Miklep

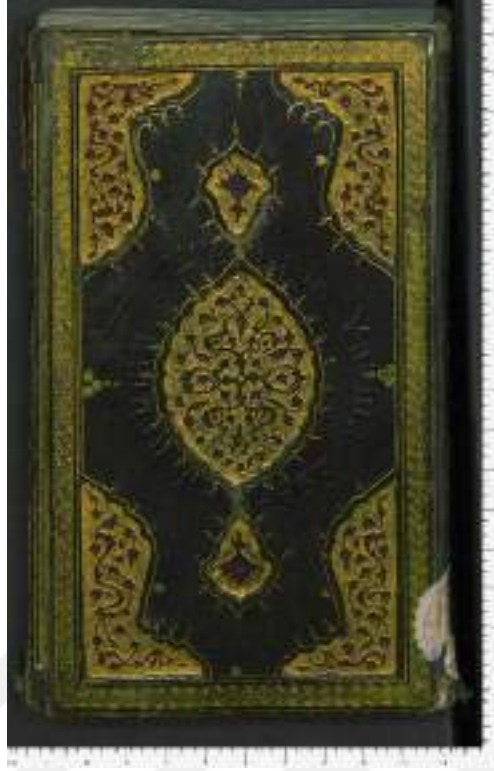
Fotoğraf No 138: 541 demirbaş numaralı el-Kitâb El-Muhtasar Fî'l-Fıkh Ön
Dış Kapak

Fotoğraf No 139: 541 demirbaş numaralı el-Kitâb El-Muhtasar Fî'l-Fıkh
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 140: 541 demirbaş numaralı el-Kitâb El-Muhtasar Fî'l-Fıkh Ön
İç Kapak

Fotoğraf No 141: 249 demirbaş numaralı el-Hizbü'l-A'zam Ve'l-Virdü'l-Efham Li-İntisâhibî Ve İsnâdihî İle'r-Rasûli'l-Ekram Ön Dış Kapak

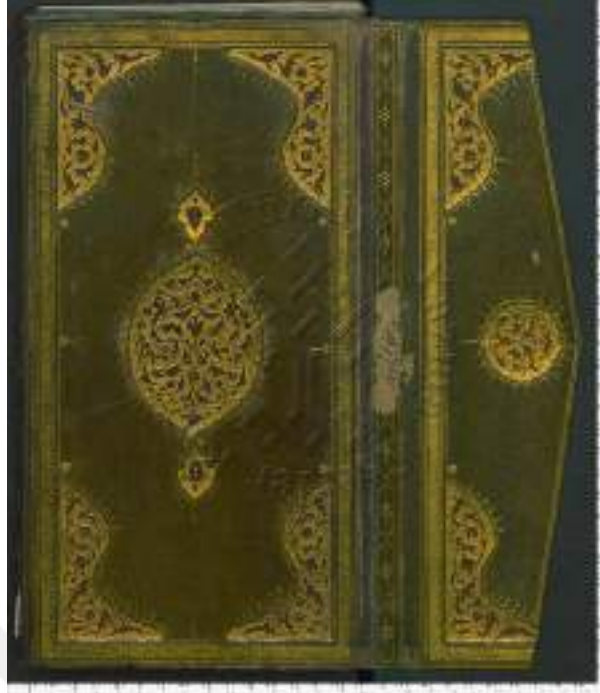
Fotoğraf No 142: 249 demirbaş numaralı el-Hizbü'l-A'zam Ve'l-Virdü'l-Efham Li-İntisâhibî Ve İsnâdihî İle'r-Rasûli'l-Ekram Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 143: 249 demirbaş numaralı el-Hizbü'l-A'zam Ve'l-Virdü'l-Efham Li-İntisâhibî Ve İsnâdihî İle'r-Rasûli'l-Ekram Ön İç Kapak

Fotoğraf No 144: 326 demirbaş numaralı Metâli'u'l-Meserrât Bi-Cilâi Delâili'l-Hayrâ Ön Dış Kapak

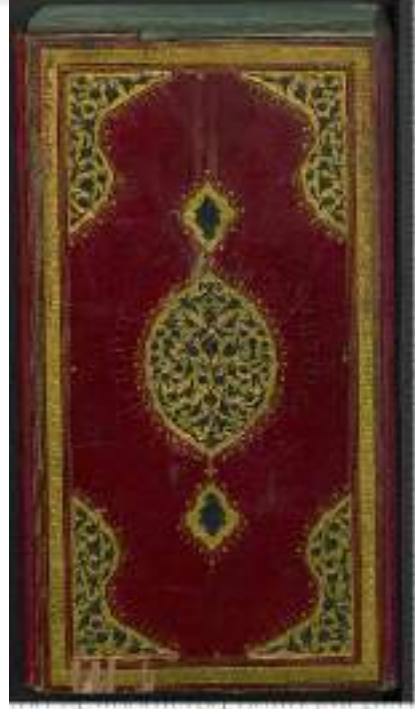
Fotoğraf No 145: 326 demirbaş numaralı Metâli’u’l-Meserrât Bi-Cilâi Delâili’l-Hayrâ Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 146: 367 demirbaş numaralı eş-Şemâilü’n-Nebeviyye Ve’l-Hasâilü’l-Mustafaviyye Ön Dış Kapak

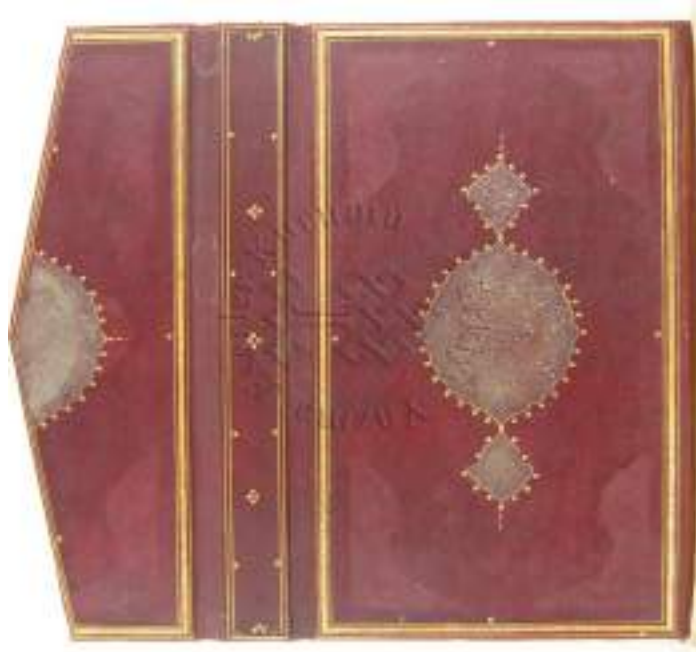
Fotoğraf No 147: 367 demirbaş numaralı eş-Şemâilü'n-Nebeviyye Ve'l-Hasâilü'l-Mustafaviyye Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 148: 495 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 149: 495 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 150: 495 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr Arka İç Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 151: 540 demirbaş numaralı el-Kitâb el-Muhtasar Fî'l-Fıkh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 152: 540 demirbaş numaralı el-Kitâb el-Muhtasar Fî'l-Fıkh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 153: 82 demirbaş numaralı Arâ'isü'l-Kur'ân Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 154: 82 demirbaş numaralı Arâ'isü'l-Kur'ân Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 155: 82 demirbaş numaralı Arâ'isü'l-Kur'ân Ön İç Kapak

Fotoğraf No 156: 209 demirbaş numaralı el-Câmi'us-Sahîh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 157: 209 demirbaş numaralı el-Câmi'us-Sahîh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 158: 651 demirbaş numaralı Şerh-i Pend-i Attâr Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 159: 651 demirbaş numaralı Şerh-i Pend-i Attâr Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 160: 651 demirbaş numaralı Şerh-i Pend-i Attâr Ön İç Kapak

Fotoğraf No 161: 1327 demirbaş numaralı Kitâbu Sîbeveyh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 162: 1327 demirbaş numaralı Kitâbu Sîbeveyh Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 163: 1327 demirbaş numaralı Kitâbu Sibeveyh Ön İç Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 164: 1435 demirbaş numaralı el-Müstahracü'l-Müfidi'l-Emîn Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 165: 1435 demirbaş numaralı el-Müstahracü'l-Müfidi'l-Emîn
Arka Dış Kapak ve Miklep

Fotoğraf No 166: 397 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 167: 397 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh Ön İç Kapak

Fotoğraf No 168: 374 demirbaş numaralı es- Salavâtü'l-Bedriyye Ve'd-De'avâtü'l-Enveriyye Ön Dış Kapak

Fotoğraf No 169: 374 demirbaş numaralı es- Salavâtü'l-Bedriyye Ve'd-De'avâtü'l-Enveriyye Arka Dış Kapak ve Miklep

ÇİZİMLER LİSTESİ

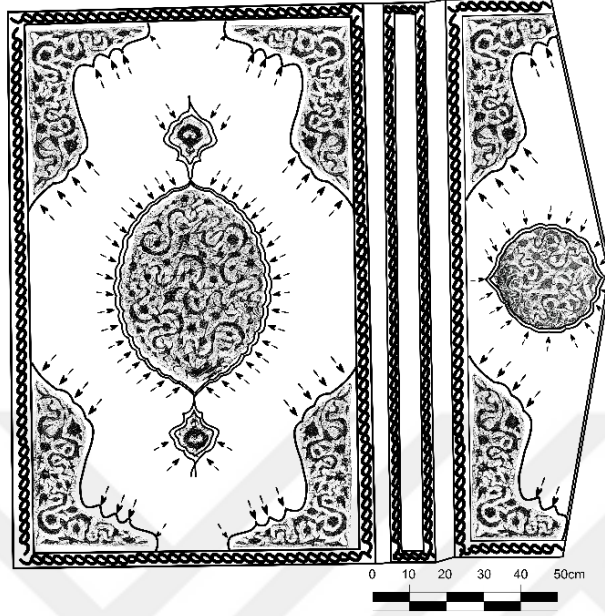
- Çizim No 1: 628 demirbaş numaralı Envâru'l-Kulûb
- Çizim No 2: 704 demirbaş numaralı Mefâtihu'l-İcâz Fî Şerhi Gülşen-İ Râz
- Çizim No 3: 656 demirbaş numaralı Şerhu'l-Hikemi'l-Atâiyye
- Çizim No 4: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî
- Çizim No 5: 579 demirbaş numaralı El-Hidâye Fî Şerhi'l-Bidâye
- Çizim No 6: 563 demirbaş numaralı Mülteka'l-Ebhur
- Çizim No 7: 472 demirbaş numaralı El-Hâvî Li-Mesâili'l-Münye
- Çizim No 8: 482 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm
- Çizim No 9: 542 demirbaş numaralı Câmi'u'r-Rumûz Şerhu'n-Nükâye
- Çizim No 10: 69 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr
- Çizim No 11: 777 demirbaş numaralı Makâsidü't-Tâlibîn Fî Usûli'd-Dîn
- Çizim No 12: 560 demirbaş numaralı Mahsenü'l-Fıkh
- Çizim No 13: 364 demirbaş numaralı Şir'atü'l-İslâm İlâ Dâri's-Selâm
- Çizim No 14: 496 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr
- Çizim No 15: 1162 demirbaş numaralı Şerh-i Lugât-ı Târîh-i Vassâf
- Çizim No 16: 1302 demirbaş numaralı Hallü Me'âkîdü'l-Kavâ'id
- Çizim No 17: 400 demirbaş numaralı Mesâbîhu's-Sünne
- Çizim No 18: 485 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm
- Çizim No 19: 375 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh
- Çizim No 20: 536 demirbaş numaralı Şerhu'l-Vikâye
- Çizim No 21: 711 demirbaş numaralı Nakdü'l-Hâtır Fî Tefsirî Sûreti'l-Kehf
- Çizim No 22: 747 demirbaş numaralı Neylü'r-Reşâd Fî Emri'l-Cihâd
- Çizim No 23: 254 demirbaş numaralı es-Sünen
- Çizim No 24: 468 demirbaş numaralı Gunyetü'l-Mütemellî Fî Şerhi Münyeti'l-Musallî
- Çizim No 25: 1398 demirbaş numaralı Sihâhu'l-Luga
- Çizim No 26: 230 demirbaş numaralı Sihhat Âbâd Terceme-İ Hadîs-İ Erba'în
- Çizim No 27: 1063 demirbaş numaralı Tezkiratü's-Şu'arâ
- Çizim No 28: 278 demirbaş numaralı Umdetü'l-Kârî Fî Şerhi Sahîhi'l-Buhârî
- Çizim No 29: 1068 demirbaş numaralı Tercüme-İ Celâl Ve Cemâl
- Çizim No 30: 583 demirbaş numaralı Behcetü'l-Fetâvâ
- Çizim No 31: 282 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî

- Çizim No 32: 634 demirbaş numaralı Tekmile-i Tarîkat
- Çizim No 33: 1255 demirbaş numaralı er-Risâletü'l-Velediyye
- Çizim No 34: 68 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr
- Çizim No 35: 1187 demirbaş numaralı Mecmû'atü'l-Kasâid
- Çizim No 36: 1165 demirbaş numaralı el-Makâlâtü'l-Cevheriyye Ale'l-Makâmâtî'l-Harîriyye
- Çizim No 37: 370 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ
- Çizim No 38: 284 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî
- Çizim No 39: 123 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Mecîd
- Çizim No 40: 378 demirbaş numaralı Fethu'l-Müte'âl Fî Medhi'n-Ni'âl
- Çizim No 41: 1060 demirbaş numaralı Tahmîsü Kasîdeti'd-Dimyâtiyye
- Çizim No 42: 258 demirbaş numaralı es-Sünenü'l-Kübrâ
- Çizim No 43: 709 demirbaş numaralı En-Nefehâtü'l-Îlâhiyye
- Çizim No 44: 334 demirbaş numaralı Şerhu's-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ
- Çizim No 45: 780 demirbaş numaralı Menâhicü'l-Usûli'd-Dîniyye İlâ Mevâkıfî'l-Makâsîdi'l-Aniyye
- Çizim No 46: 116 demirbaş numaralı Me'âlimü't-Tenzîl
- Çizim No 47: 377 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh
- Çizim No 48: 124 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Mecîd
- Çizim No 49: 40 demirbaş numaralı Tefsîru İbni Abbâs
- Çizim No 50: 369 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ
- Çizim No 51: 436 demirbaş numaralı Lübbü'l-Usûl
- Çizim No 52: 730 demirbaş numaralı Hâşiye Alâ Şerhi'l-Akâidi's-Sûfiyye
- Çizim No 53: 138 demirbaş numaralı İnâyetü'l-Kâdî Ve Kifâyetü'r-Râdî
- Çizim No 54: 767 demirbaş numaralı Şerhu'l-Mevâkıf
- Çizim No 55: 304 demirbaş numaralı Feyzu'l-Kadîr Serhu'l-Câmi'i's-Sağîr
- Çizim No 56: 541 demirbaş numaralı el-Kitâb El-Muhtasar Fî'l-Fıkh
- Çizim No 57: 249 demirbaş numaralı el-Hizbü'l-A'zam Ve'l-Virdü'l-Efham Li-İntisâhibî Ve İsnâdihî İle'r-Rasûli'l-Ekram
- Çizim No 58: 326 demirbaş numaralı Metâli'u'l-Meserrât Bi-Cilâi Delâili'l-Hayrâ
- Çizim No 59: 367 demirbaş numaralı eş-Şemâilü'n-Nebeviyye Ve'l-Hasâilü'l-Mustafaviyye

- Çizim No 60: 495 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr
- Çizim No 61: 540 demirbaş numaralı el-Kitâb el-Muhtasar Fî'l-Fıkh
- Çizim No 62: 82 demirbaş numaralı Arâ'isü'l-Kur'ân
- Çizim No 63: 209 demirbaş numaralı el-Câmi'us-Sahîh
- Çizim No 64: 651 demirbaş numaralı Şerh-i Pend-i Attâr
- Çizim No 65: 1327 demirbaş numaralı Kitâbu Sîbeveyh
- Çizim No 66: 1435 demirbaş numaralı el-Müstahracü'l-Müfidi'l-Emîn
- Çizim No 67: 397 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh
- Çizim No 68: 374 demirbaş numaralı es- Salavâtü'l-Bedriyye Ve'd-De'avâtü'l-Enveriyye

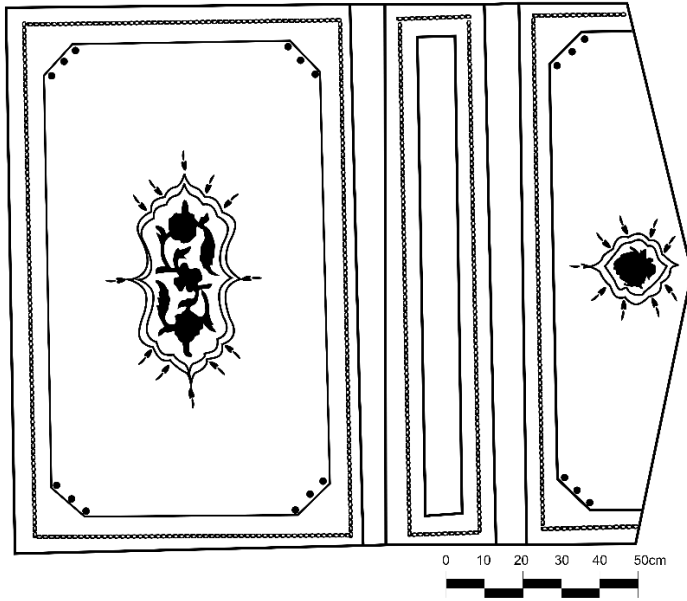

ÇİZİMLER

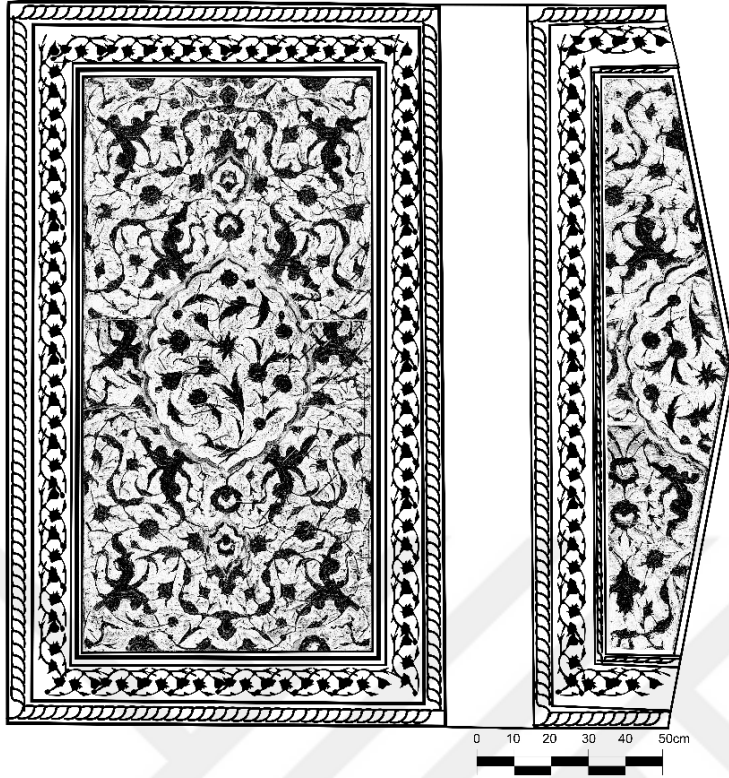
H.BUĞDAYCI

Çizim No 1: 628 demirbaş numaralı Envâru'l-Kulûb

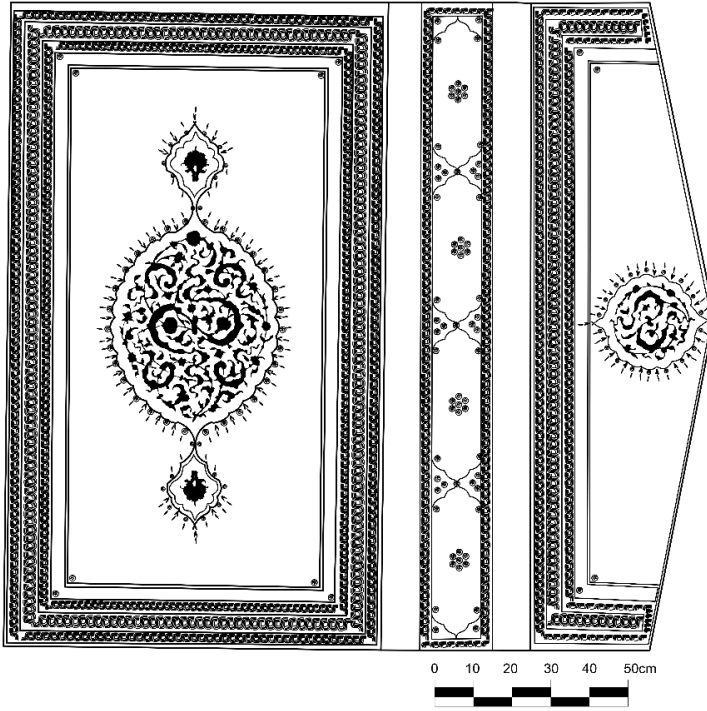
H.BUĞDAYCI

Çizim No 2: 704 demirbaş numaralı Mefâtihu'l-İcâz Fî Şerhi Gülşen-İ Râz

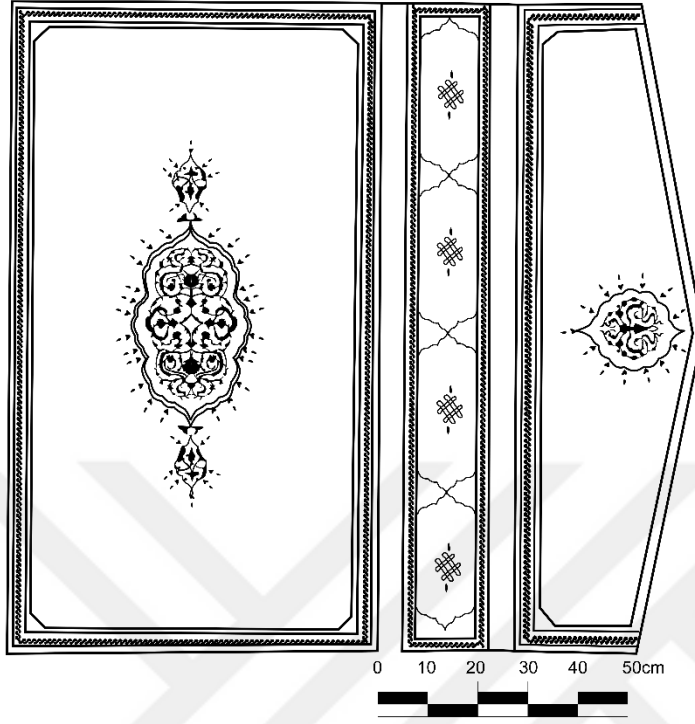
H.BUĞDAYCI

Çizim No 3: 656 demirbaş numaralı Şerhu'l-Hikemi'l-Atâiyye

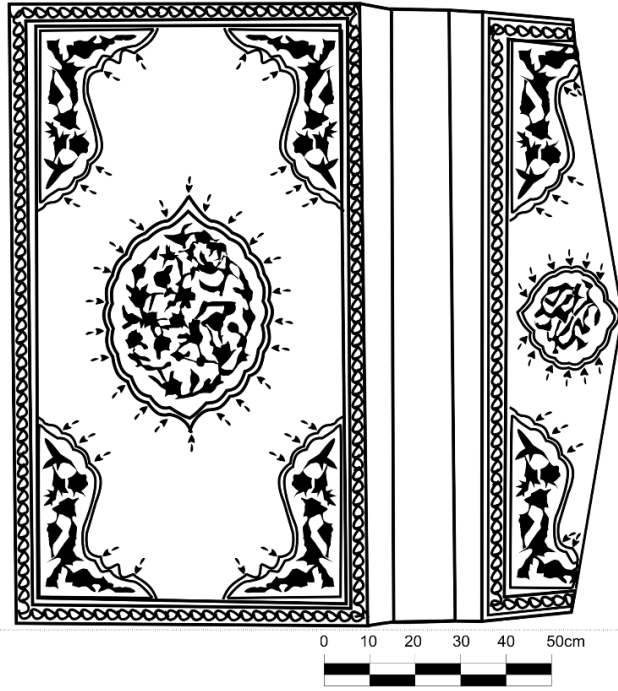
H.BUĞDAYCI

Çizim No 4: 108 demirbaş numaralı Gâyetü'l-Emânî Fî Tefsîri'l-Kelâmî'r-Rabbânî

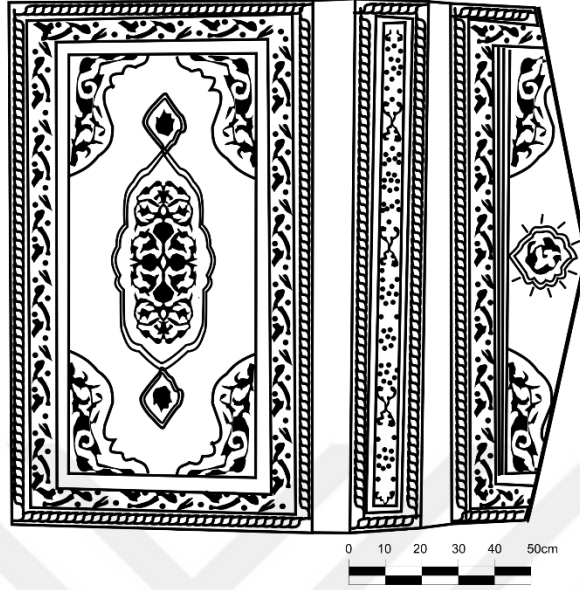
H.BUĞDAYCI

Çizim No 5: 579 demirbaş numaralı El-Hidâye Fî Şerhi'l-Bidâye

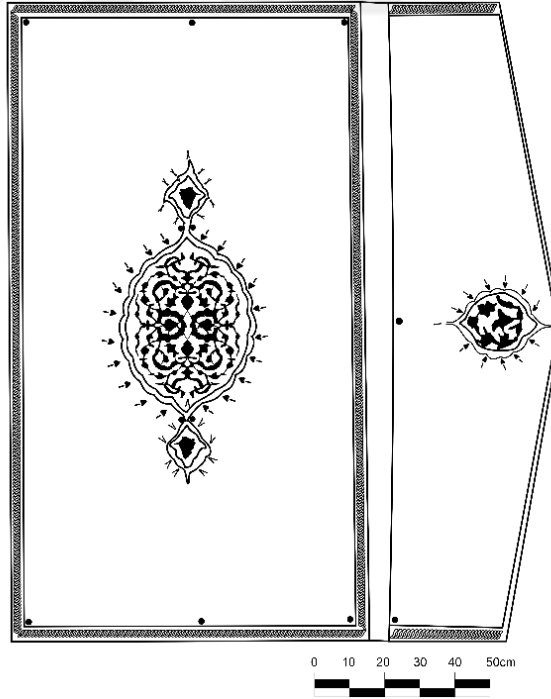
H.BUĞDAYCI

Çizim No 6: 563 demirbaş numaralı Mülteka'l-Ebhur

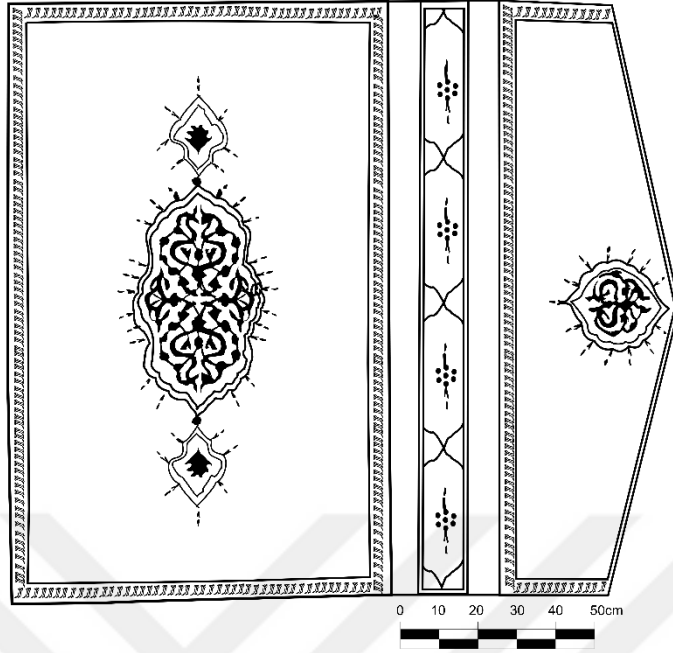
H.BUĞDAYCI

Çizim No 7: 482 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm

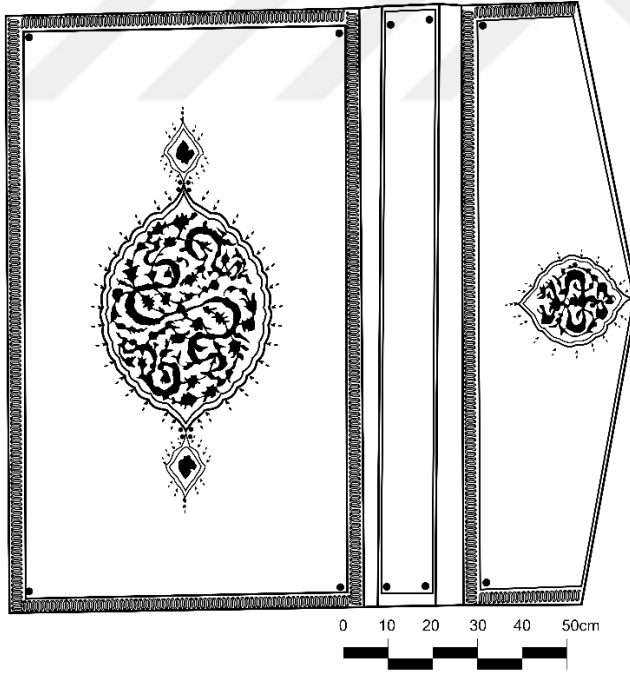
H.BUĞDAYCI

Çizim No 8: 542 demirbaş numaralı Câmi'u'r-Rumûz Şerhu'n-Nükâye

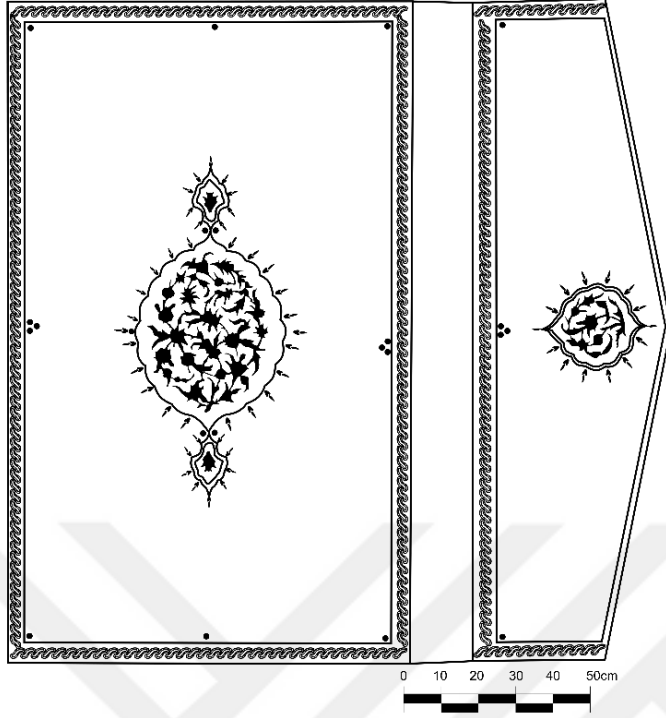
H.BUĞDAYCI

Çizim No 9: 69 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr

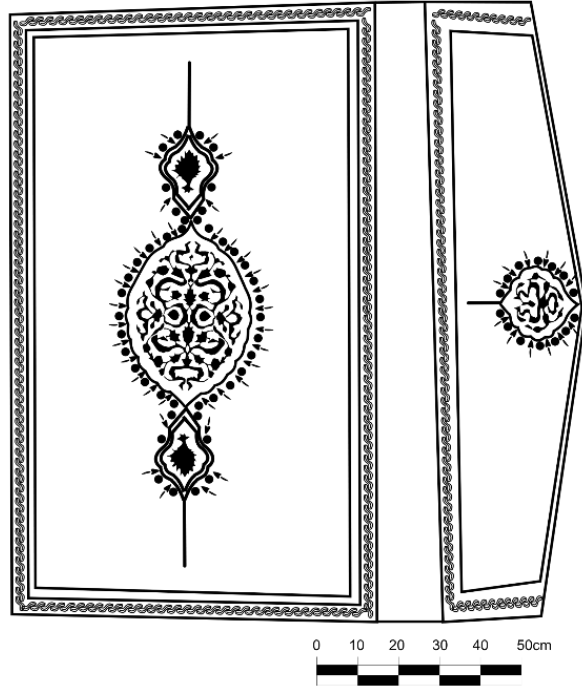
H.BUĞDAYCI

Çizim No 10: 472 demirbaş numaralı El-Hâvî Li-Mesâilî'l-Münye

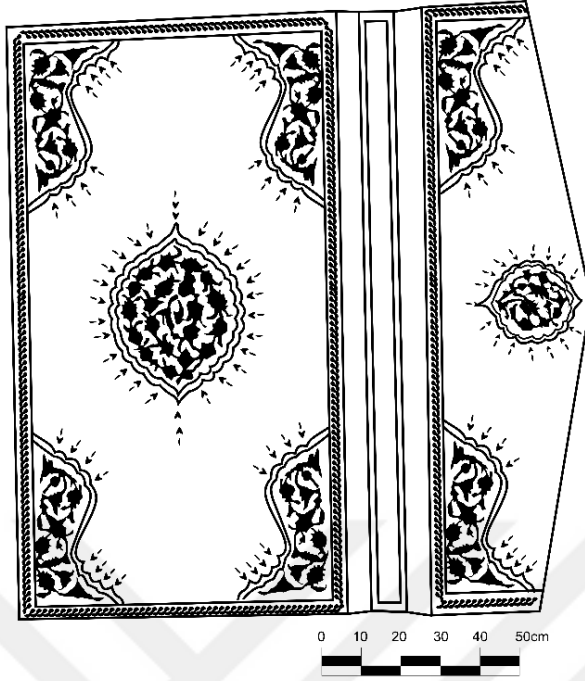
H.BUĞDAYCI

Çizim No 11: 777 demirbaş numaralı Makâsîdû't-Tâlibîn Fî Usûli'd-Dîn

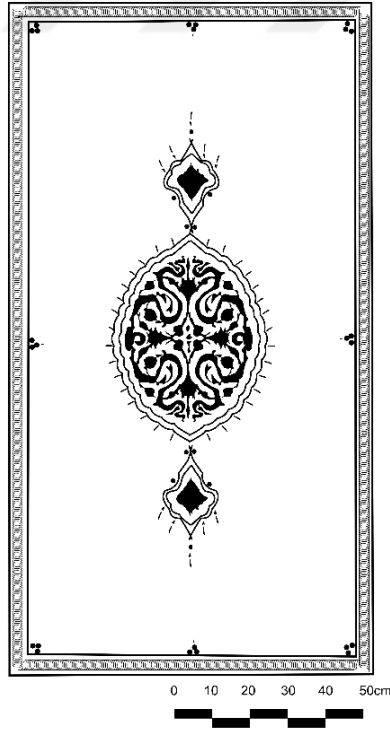
H.BUĞDAYCI

Çizim No 12: 560 demirbaş numaralı Mahsenü'l-Fıkh

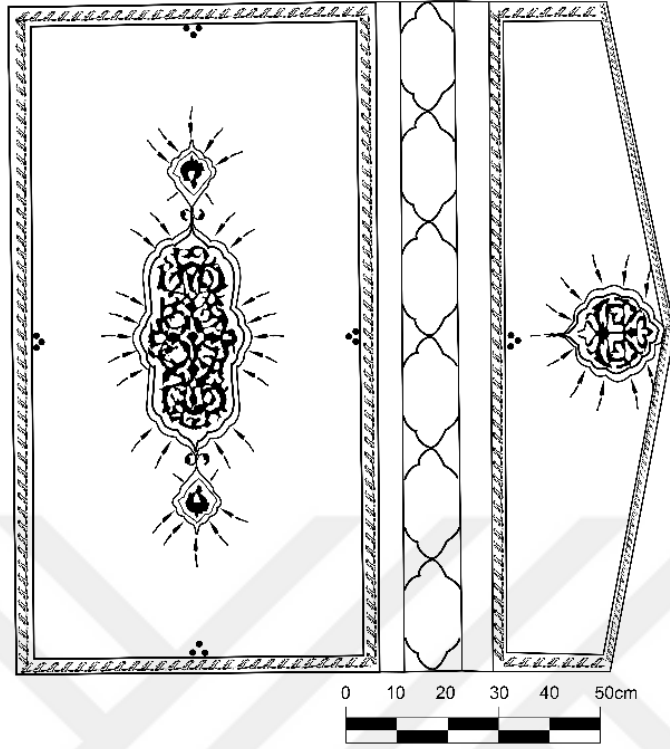
H.BUĞDAYCI

Çizim No 13: 364 demirbaş numaralı Şir'atü'l-İslâm İlâ Dâri's-Selâm

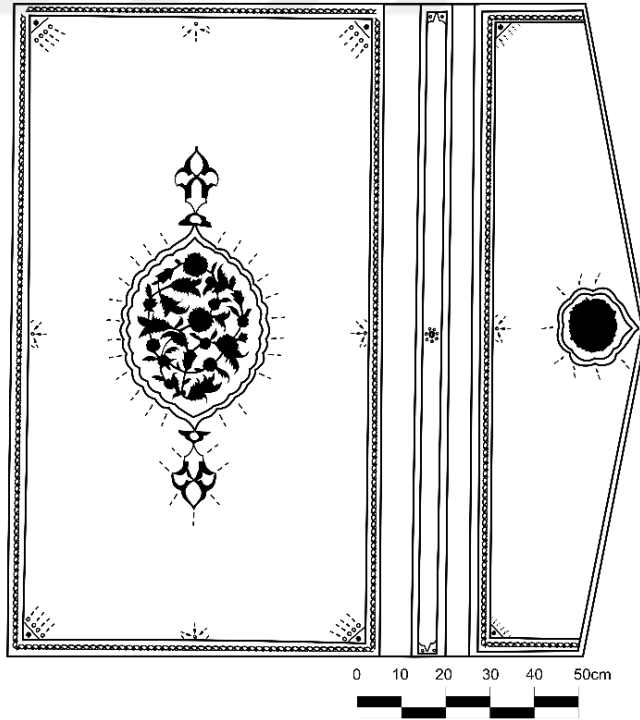
H.BUĞDAYCI

Çizim No 14: 496 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr

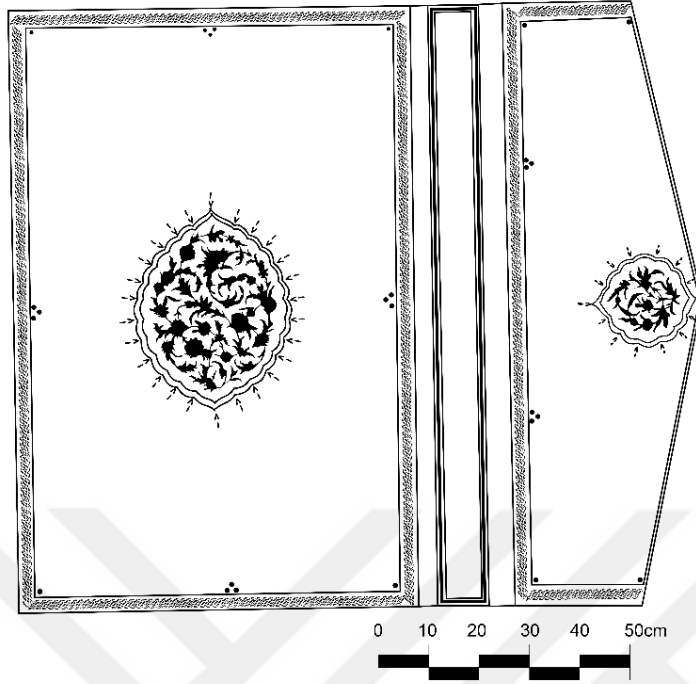
H.BUĞDAYCI

Çizim No 15: 1162 demirbaş numaralı Şerh-i Lugât-ı Târîh-i Vassâf

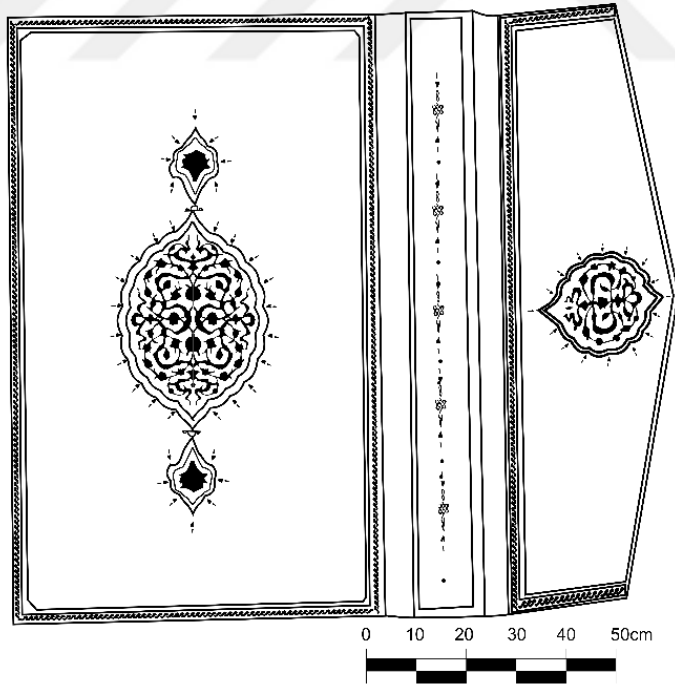
H.BUĞDAYCI

Çizim No 16: 1302 demirbaş numaralı Hallü Me'âkidü'l-Kavâ'id

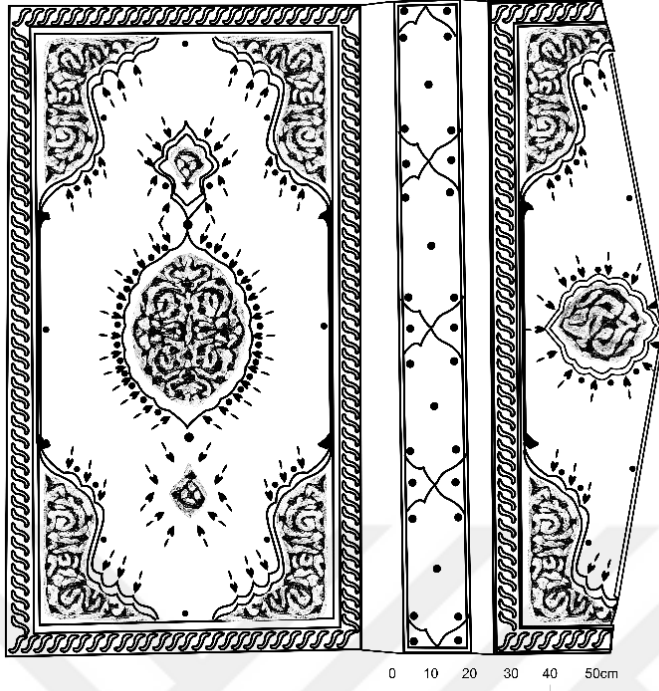
H.BUĞDAYCI

Çizim No 17: 400 demirbaş numaralı Mesâbîhu's-Sünne

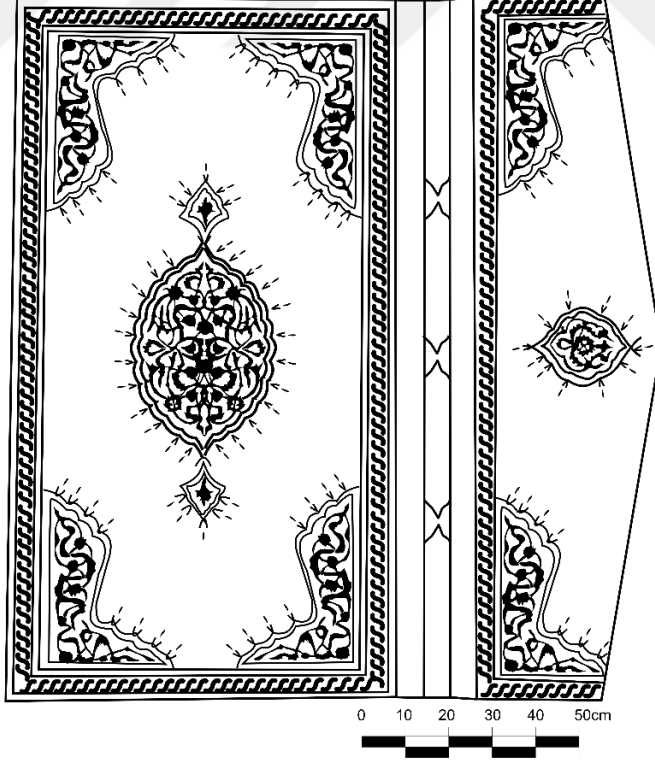
H.BUĞDAYCI

Çizim No 18: 485 demirbaş numaralı Düreru'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm

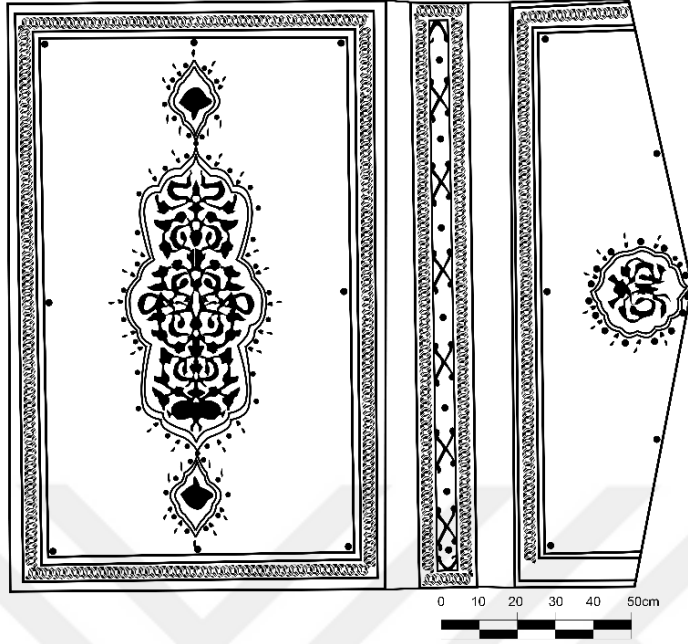
H.BUĞDAYCI

Çizim No 19: 375 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh

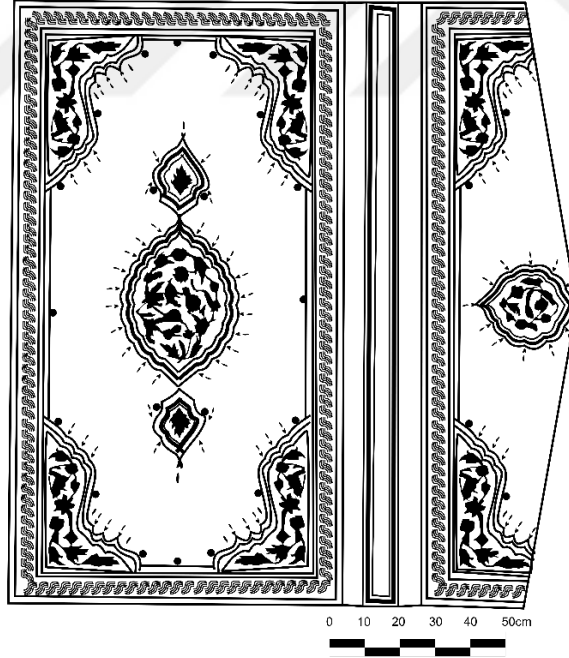
H.BUĞDAYCI

Çizim No 20: 536 demirbaş numaralı Şerhu'l-Vikâye

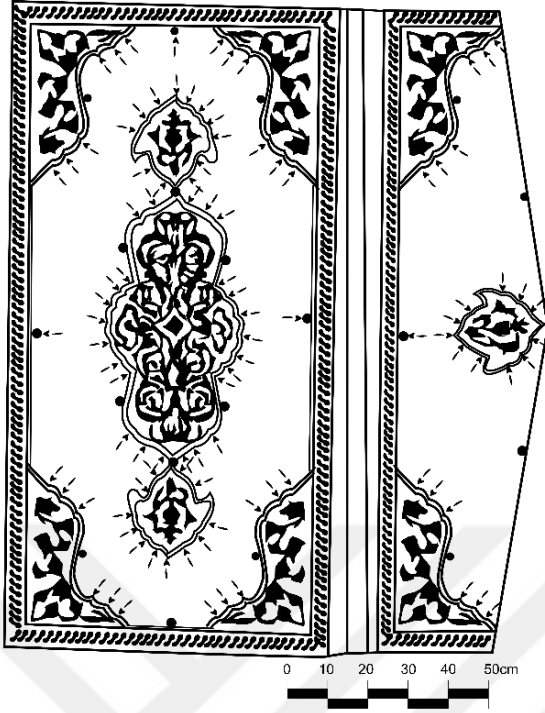
H.BUĞDAYCI

Çizim No 21: 711 demirbaş numaralı Nakdü'l-Hâtır Fî Tefsirî Sûreti'l-Kehf

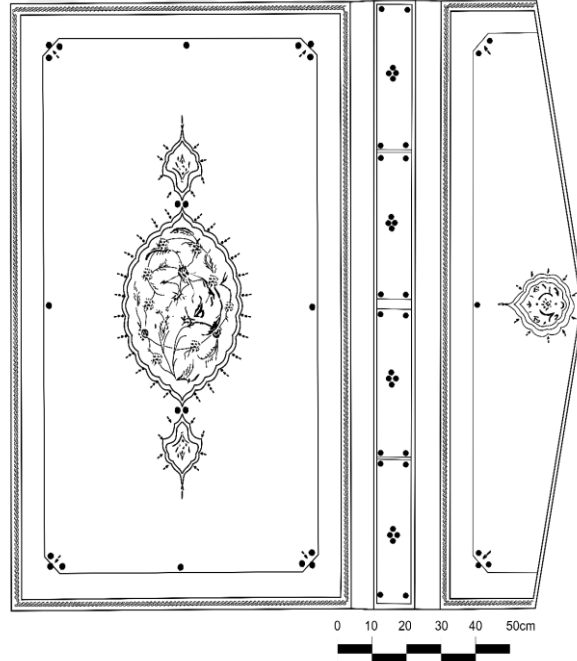
H.BUĞDAYCI

Çizim No 22: 254 demirbaş numaralı es-Sünen

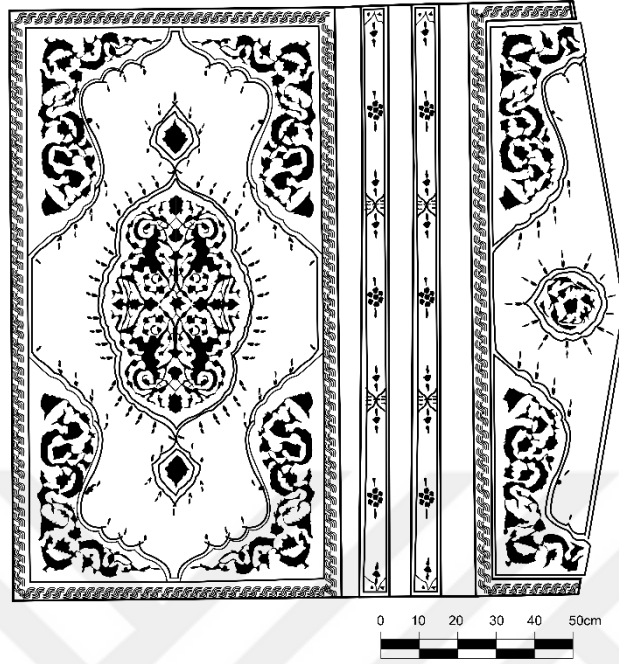
H.BUĞDAYCI

Çizim No 23: 747 demirbaş numaralı Neylü'r-Reşâd Fî Emri'l-Cihâd

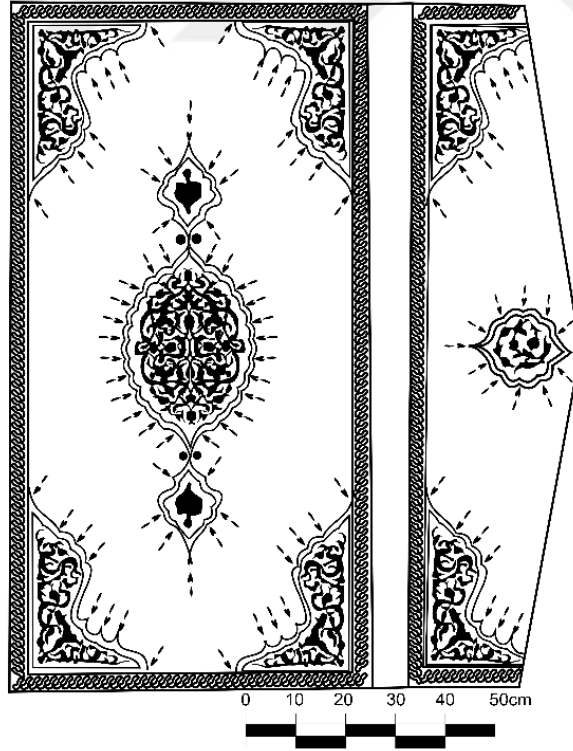
H.BUĞDAYCI

Çizim No 24: 468 demirbaş numaralı Gunyetü'l-Mütemellî Fî Şerhi Münyeti'l-Musallî

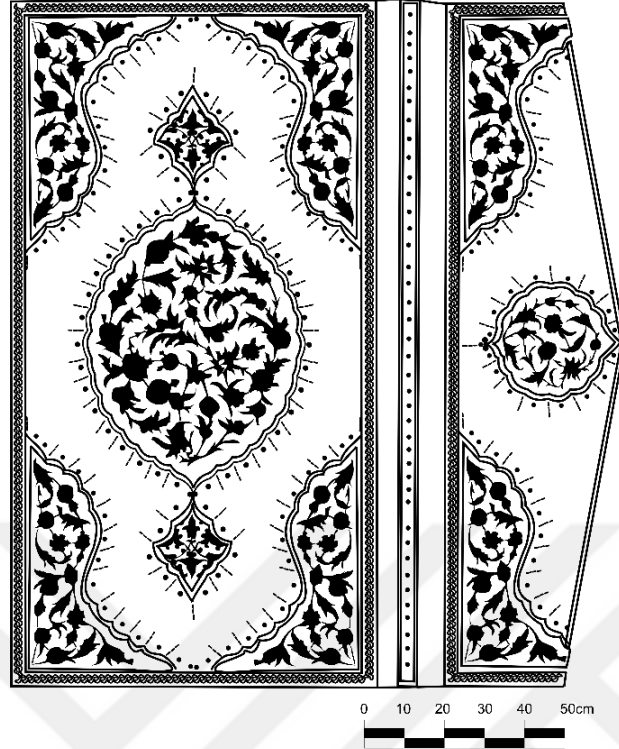
H.BUĞDAYCI

Çizim No 25: 1398 demirbaş numaralı Sihâhu'l-Luga

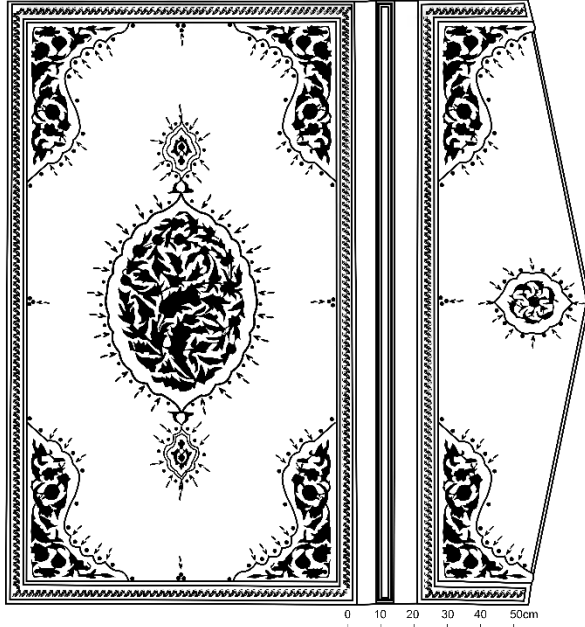
H.BUĞDAYCI

Çizim No 26: 230 demirbaş numaralı Sihhat Âbâd Terceme-İ Hadîs-İ Erba'în

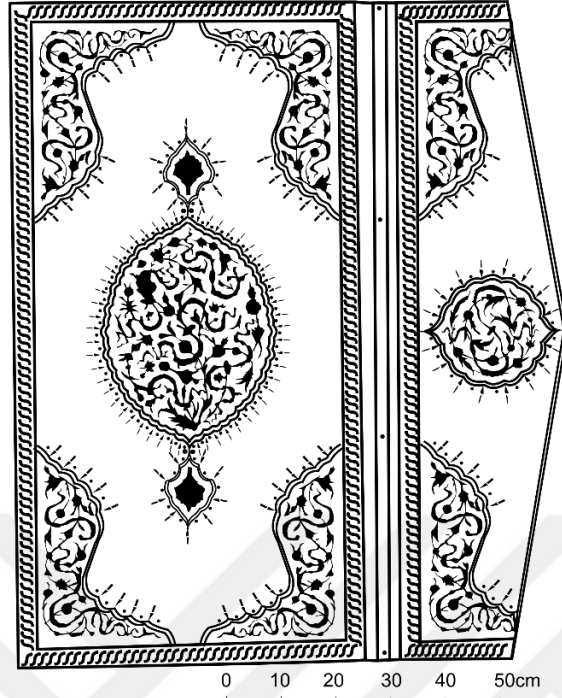
H.BUĞDAYCI

Çizim No 27: 1063 demirbaş numaralı Tezkiratü's-Şu'arâ

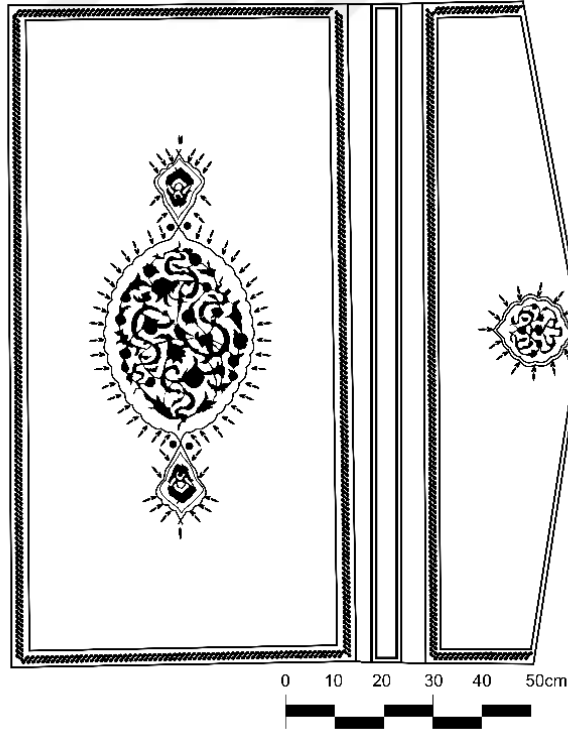
H.BUĞDAYCI

Çizim No 28: 278 demirbaş numaralı Umdetü'l-Kârî Fî Şerhi Sahîhi'l- Buhârî

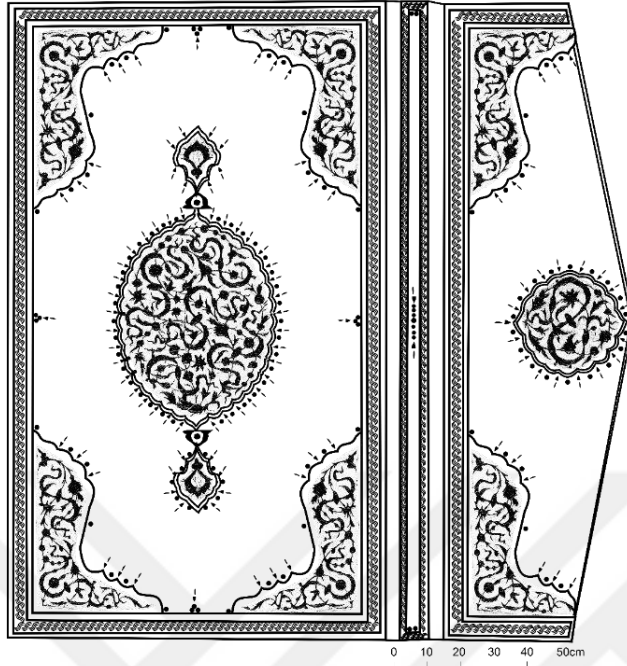
H.BUĞDAYCI

Çizim No 29: 1068 demirbaş numaralı Tercüme-İ Celâl Ve Cemâl

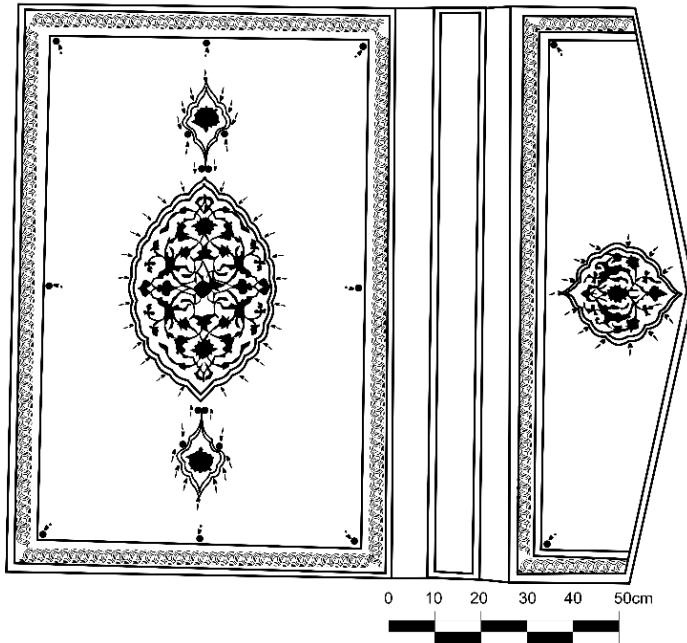
H.BUĞDAYCI

Çizim No 30: 583 demirbaş numaralı Behcetü'l-Fetâvâ

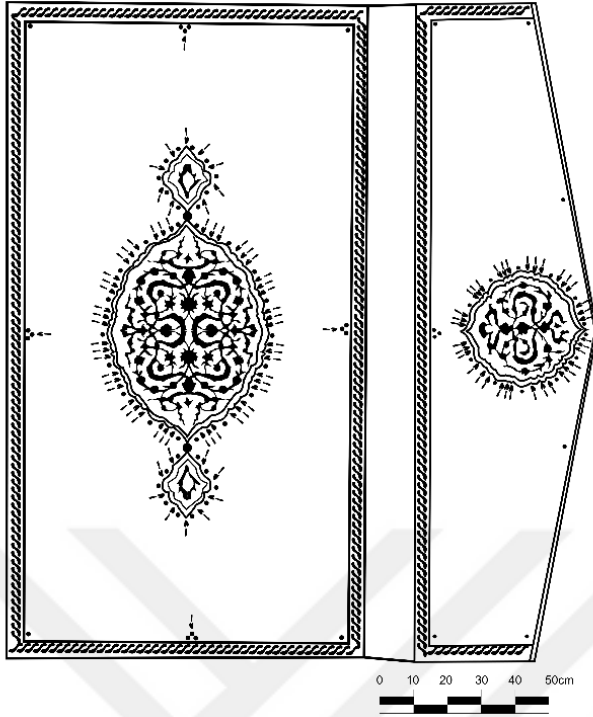
H.BUĞDAYCI

Çizim No 31: 282 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî

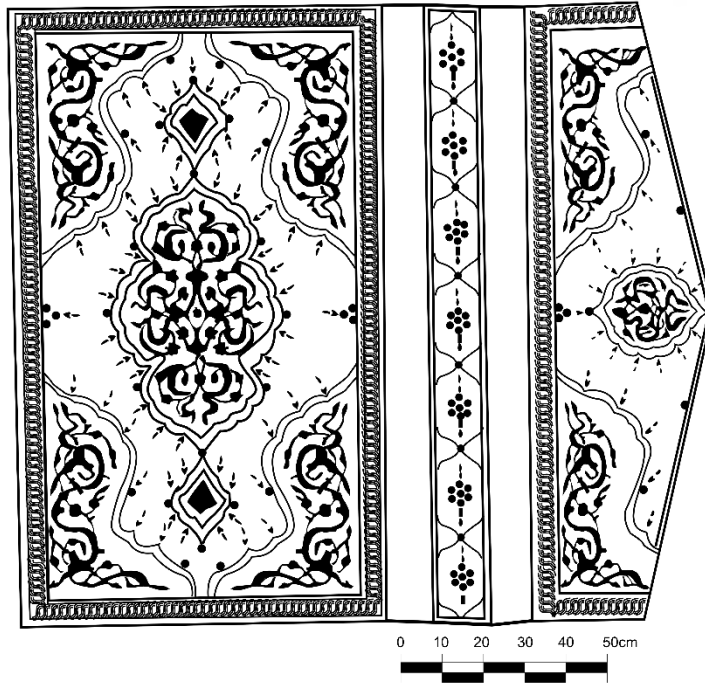
H.BUĞDAYCI

Çizim No 32: 634 demirbaş numaralı Tekmile-i Tarîkat

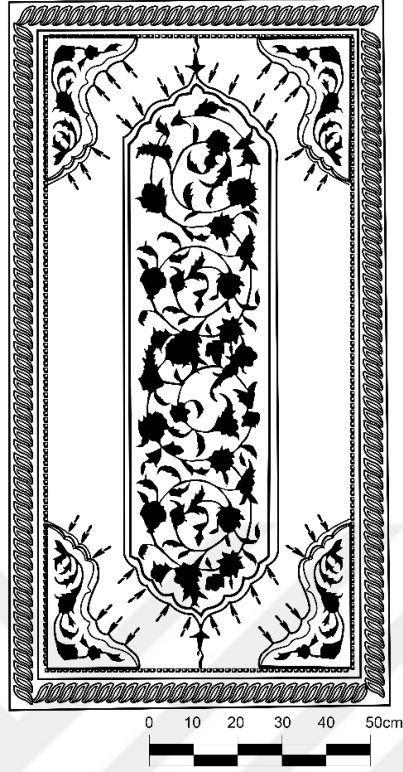
H.BUĞDAYCI

Çizim No 33: 1255 demirbaş numaralı er-Risâletü'l-Velediyye

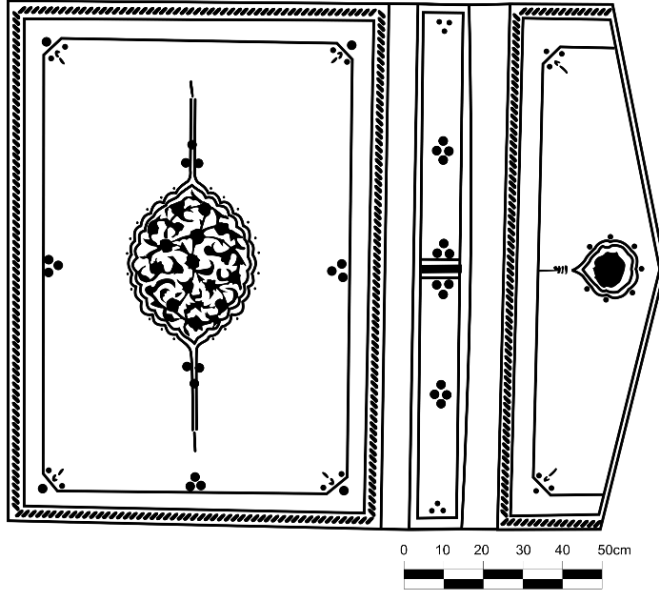
H.BUĞDAYCI

Çizim No 34: 68 demirbaş numaralı Lübbü't-Tefâsîr

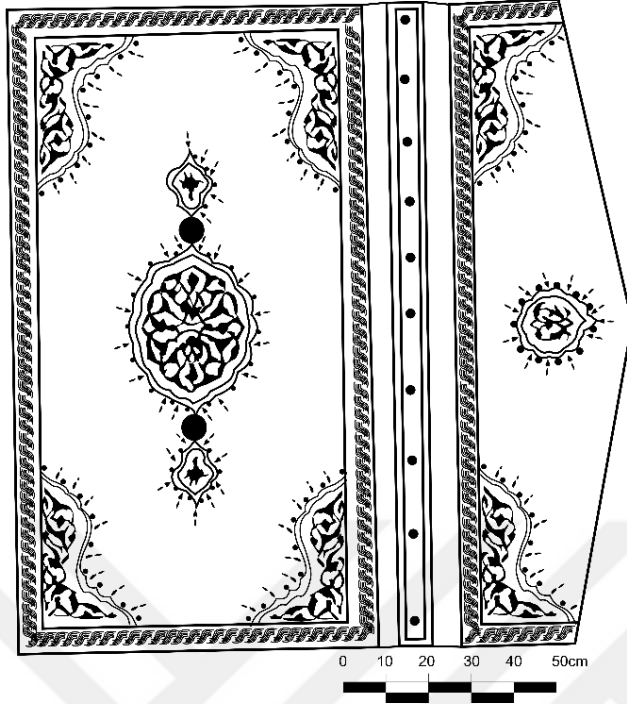
H.BUĞDAYCI

Çizim No 35: 1187 demirbaş numaralı Mecmû'atü'l-Kasâid

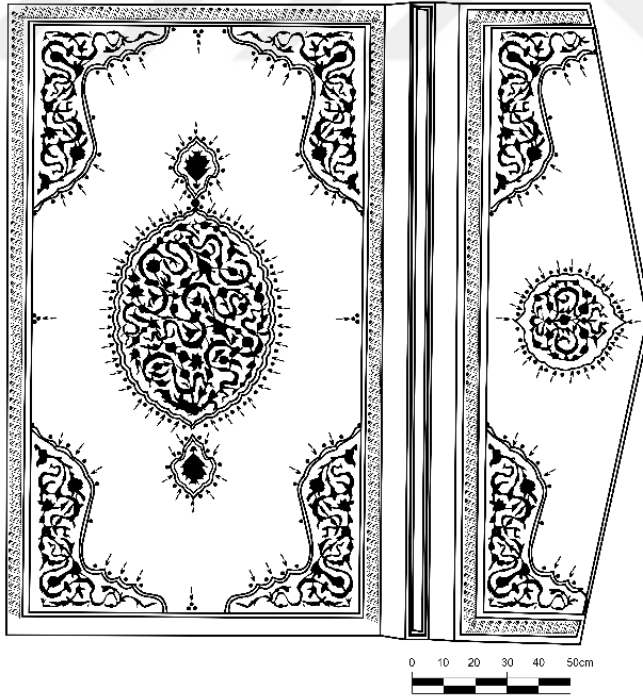
H.BUĞDAYCI

Çizim No 36: 1165 demirbaş numaralı el-Makâlâtü'l-Cevheriyye Ale'l-Makâmâti'l-Harîriyye

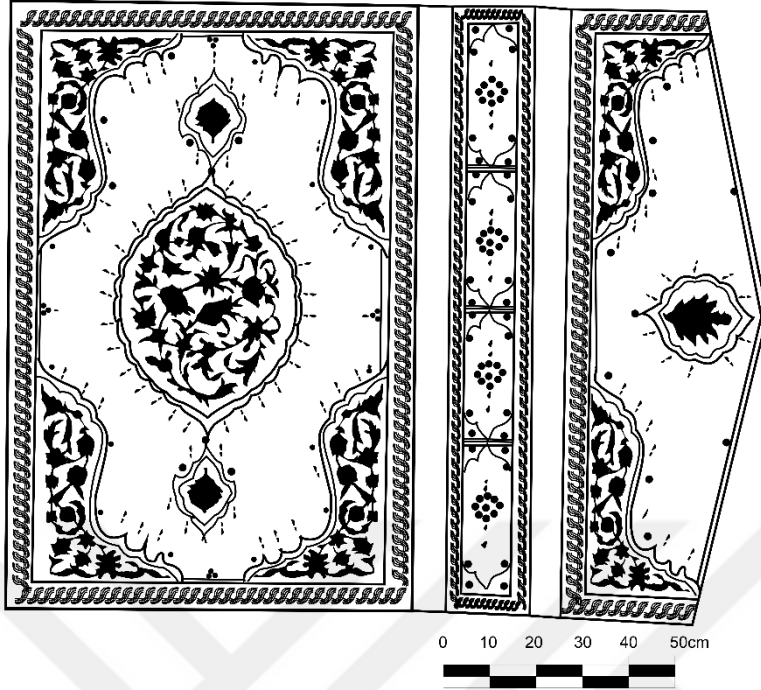
H.BUĞDAYCI

Çizim No 37: 370 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rifî Hukûki'l-Mustafâ

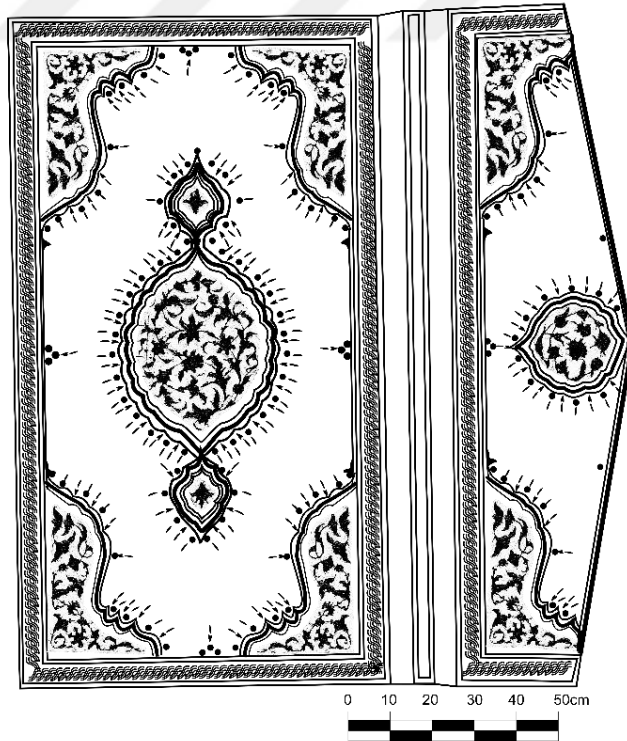
H.BUĞDAYCI

Çizim No 38: 284 demirbaş numaralı Necâhu'l-Kârî Li-Sahîhi'l-Buhârî

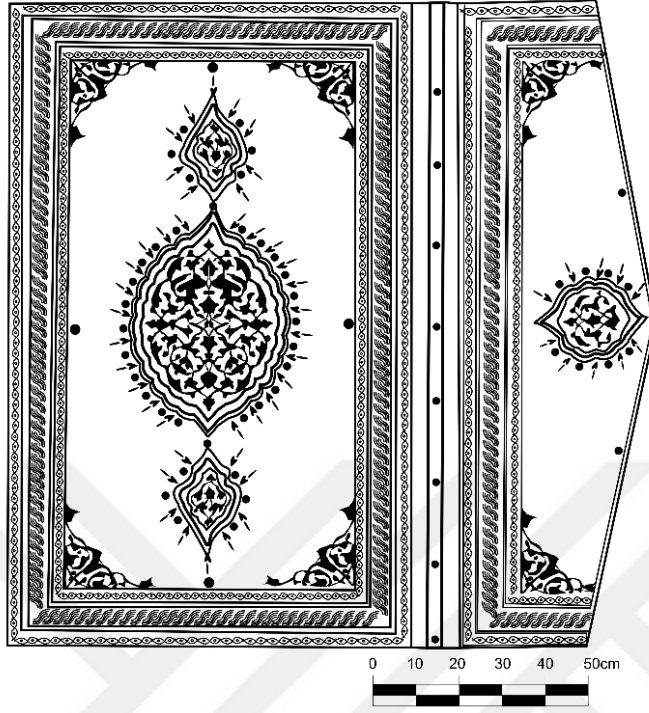
H.BUĞDAYCI

Çizim No 39: 123 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Mecîd

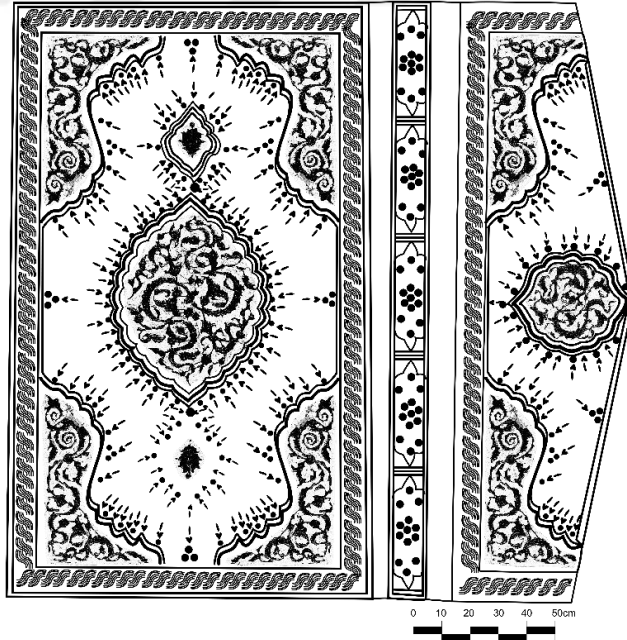
H.BUĞDAYCI

Çizim No 40: 378 demirbaş numaralı Fethu'l-Müte'al Fî Medhi'n-Ni'al

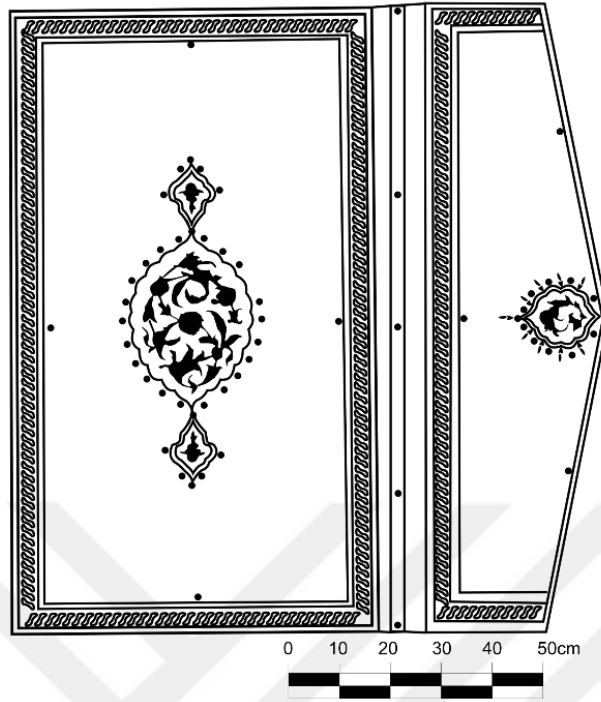
H.BUĞDAYCI

Çizim No 41: 1060 demirbaş numaralı Tahmîsü Kasîdeti'd-Dimyâtiyye

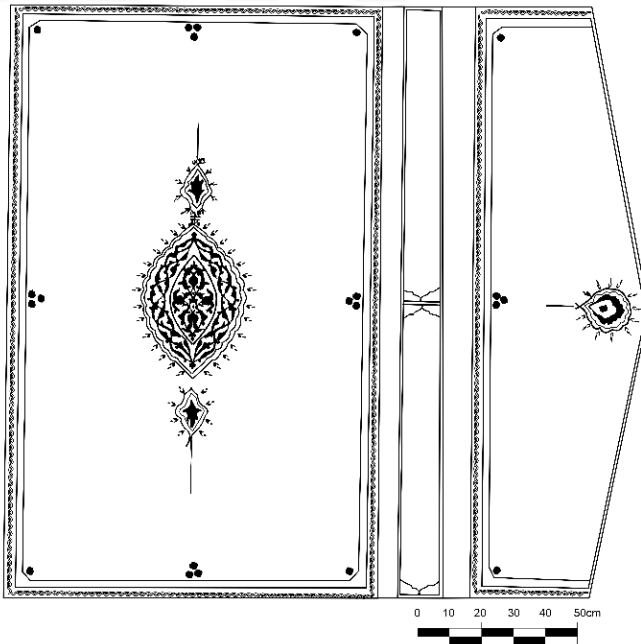
H.BUĞDAYCI

Çizim No 42: 258 demirbaş numaralı es-Sünenü'l-Kübrâ

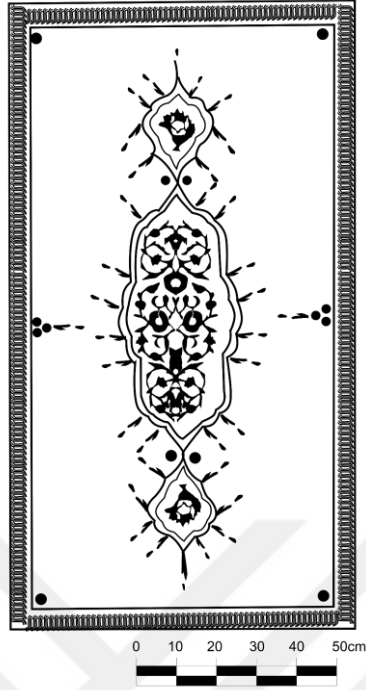
H.BUĞDAYCI

Çizim No 43: 709 demirbaş numaralı En-Nefhâtü'l-İlâhiyye

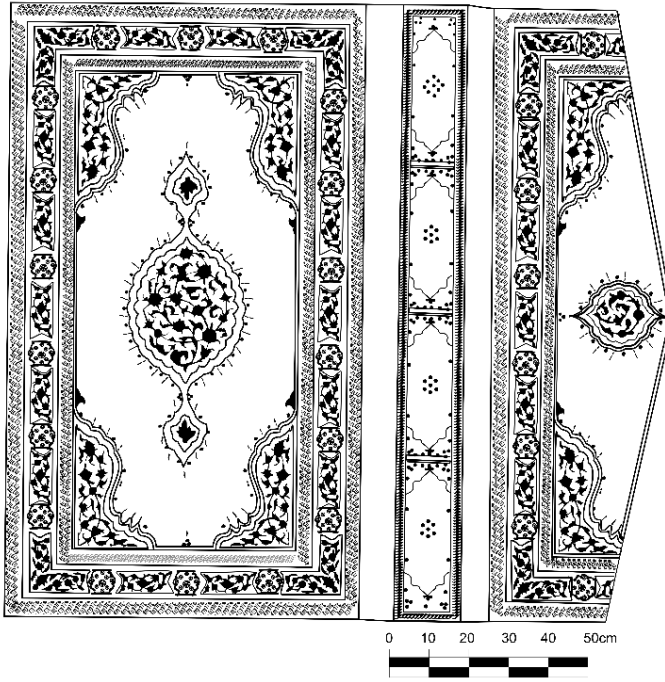
H.BUĞDAYCI

Çizim No 44: 334 demirbaş numaralı Şerhu's-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ

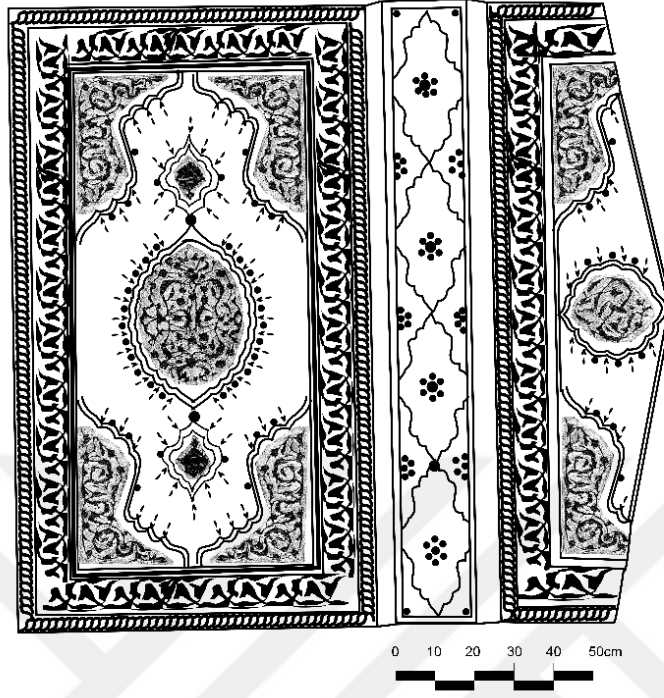
H.BUĞDAYCI

Çizim No 45: 780 demirbaş numaralı Menâhicü'l-Usûli'd-Dîniyye İlâ Mevâkıf'l-Makâsıdı'l-Aniyye

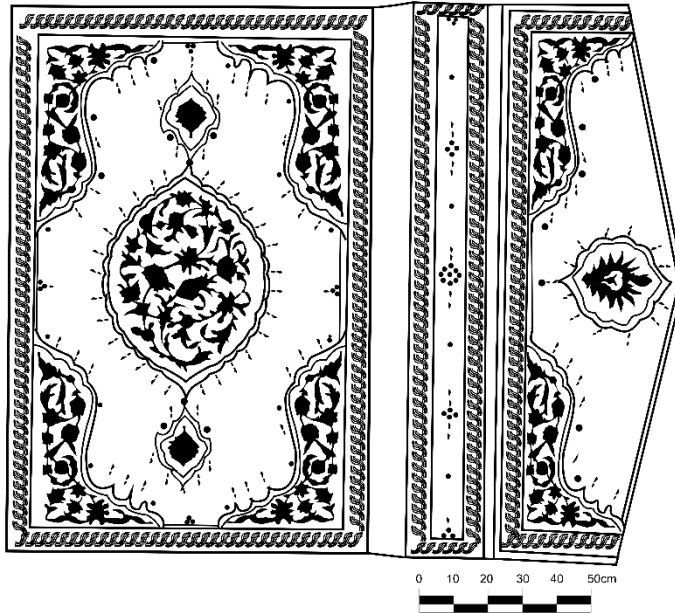
H.BUĞDAYCI

Çizim No 46: 116 demirbaş numaralı Me'âlimü't-Tenzîl

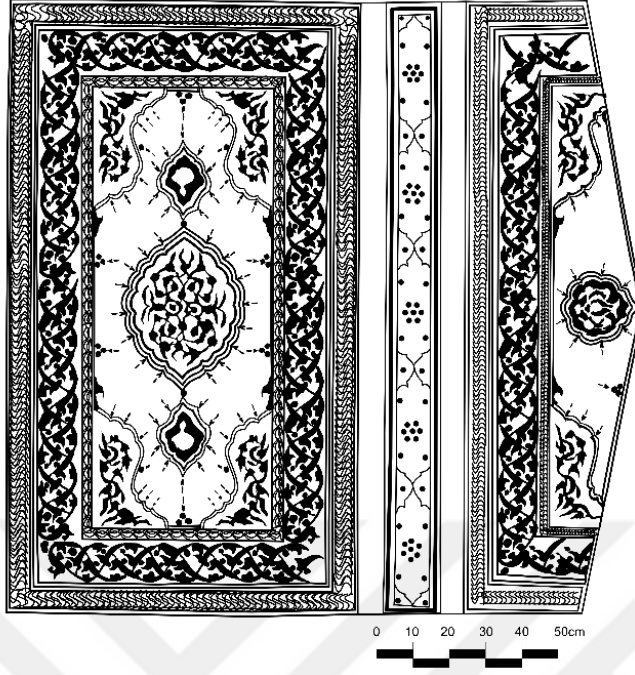
H.BUĞDAYCI

Çizim No 47: 377 demirbaş numaralı el-Câmi' u' s-Sahîh

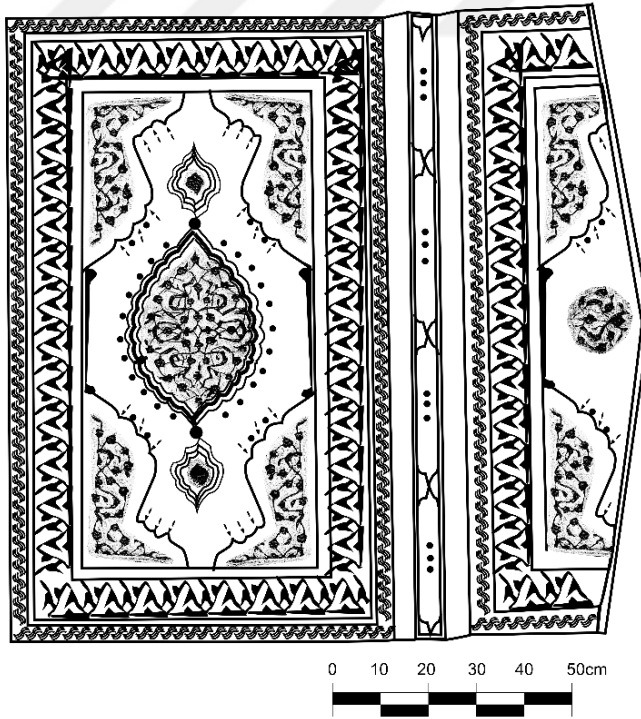
H.BUĞDAYCI

Çizim No 48: 124 demirbaş numaralı el-Vasît Fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Mecîd

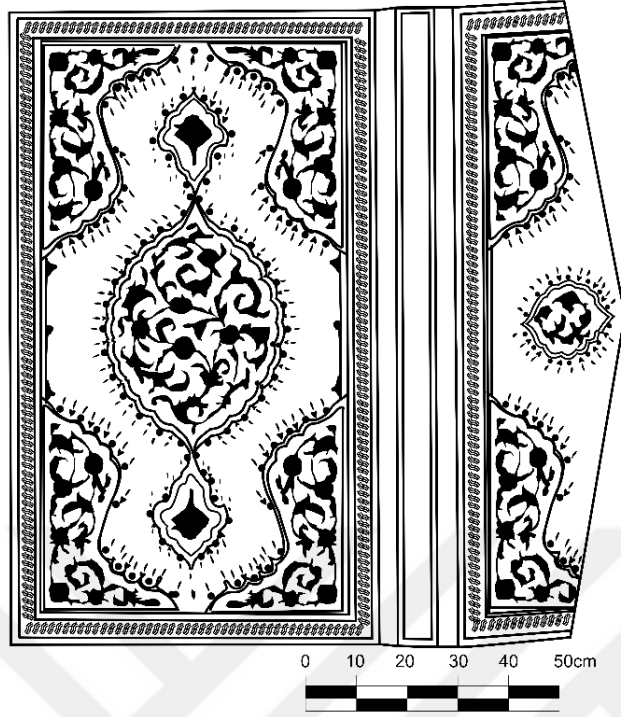
H.BUĞDAYCI

Çizim No 49: 40 demirbaş numaralı Tefsîru İbni Abbâs

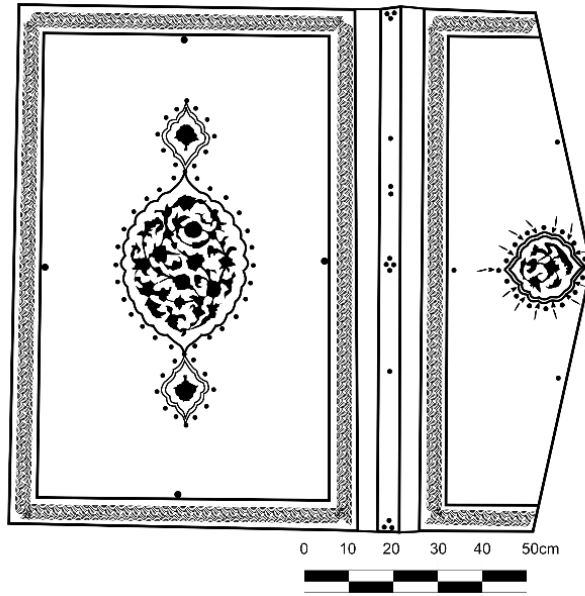
H.BUĞDAYCI

Çizim No 50: 369 demirbaş numaralı eş-Şifâ Bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ

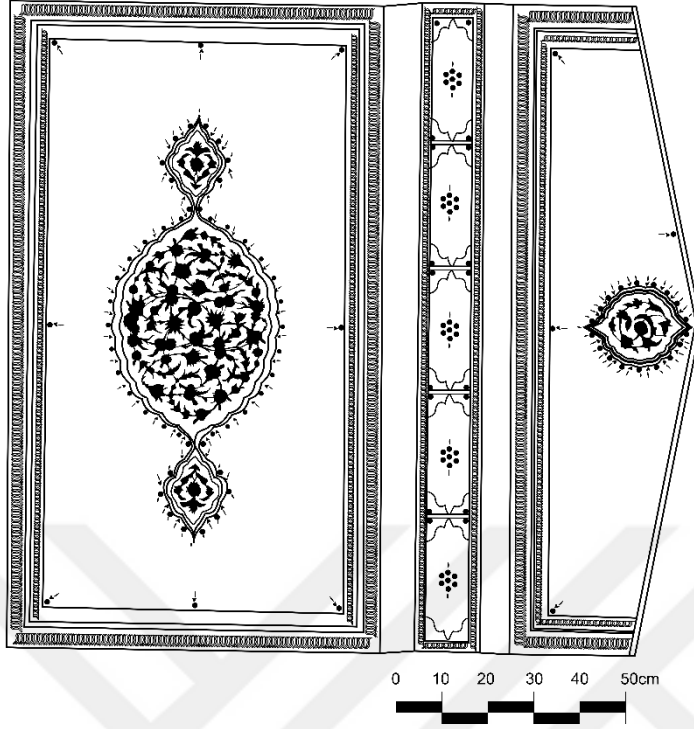
H.BUĞDAYCI

Çizim No 51: 436 demirbaş numaralı Lübbü'l-Usûl

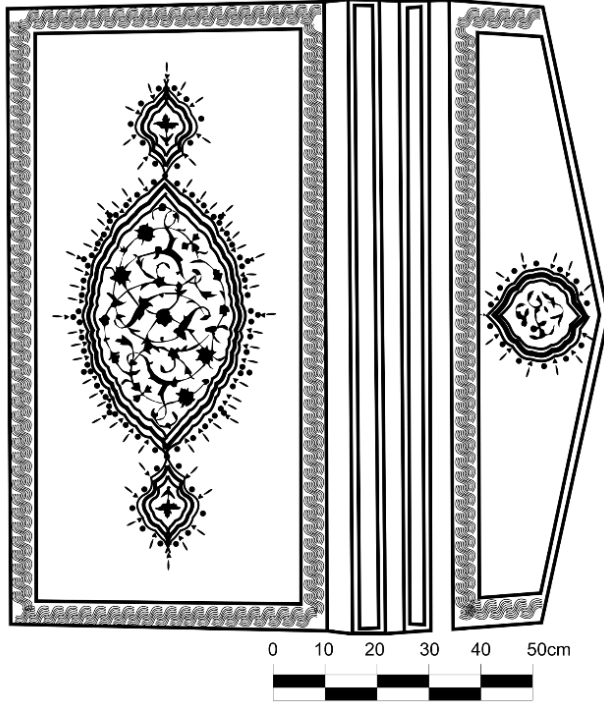
H.BUĞDAYCI

Çizim No 52: 730 demirbaş numaralı Hâşiye Alâ Şerhi'l-Akâidi's-Sûfiyye

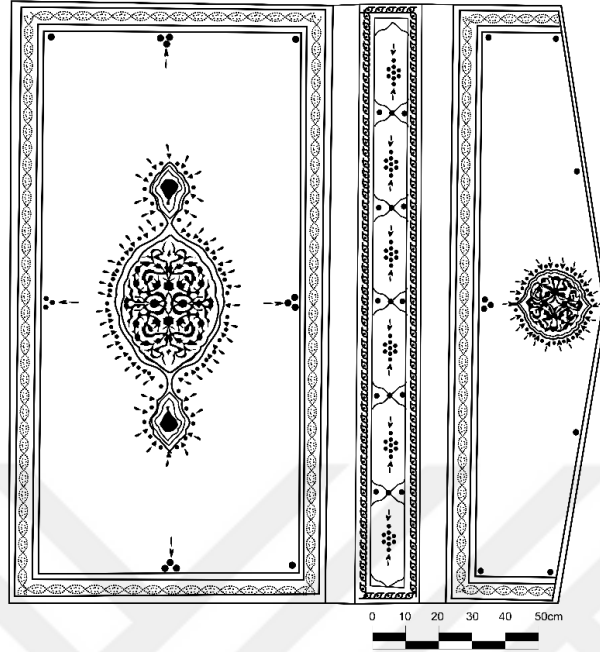
H.BUĞDAYCI

Çizim No 53: 138 demirbaş numaralı İnâyetü'l-Kâdî Ve Kifâyetü'r-Râdî

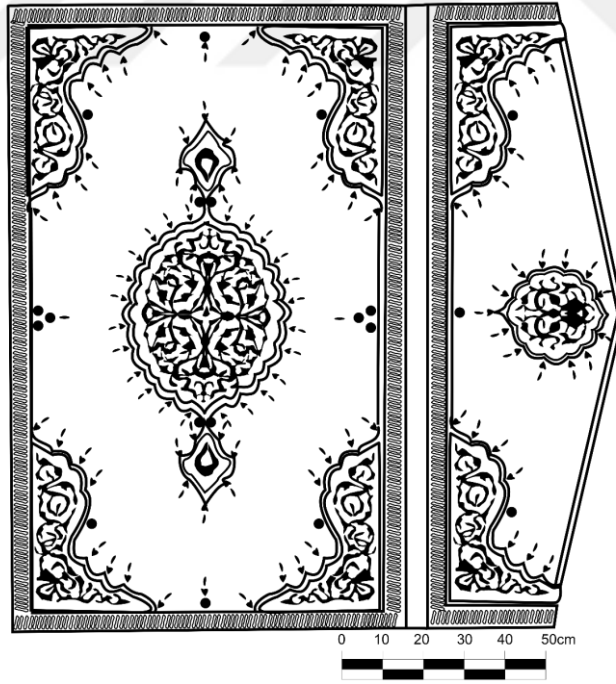
H.BUĞDAYCI

Çizim No 54: 767 demirbaş numaralı Şerhu'l-Mevâkif

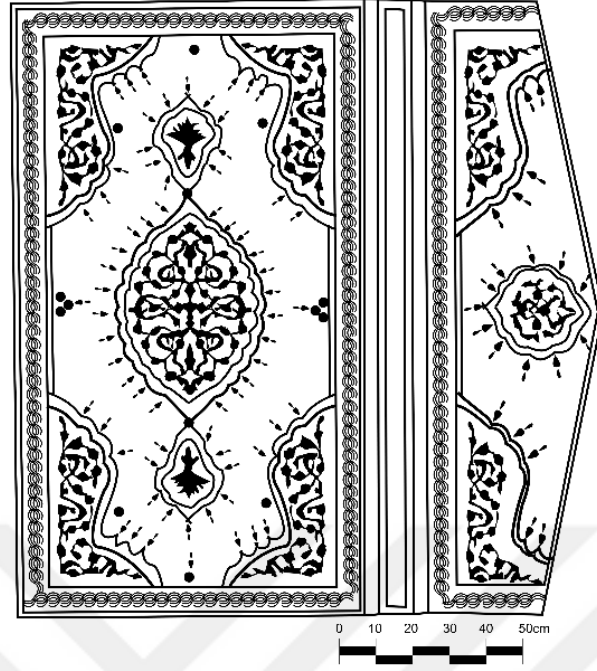
H.BUĞDAYCI

Çizim No 55: 304 demirbaş numaralı Feyzu'l-Kadîr Serhu'l-Câmi'i's-Sağîr

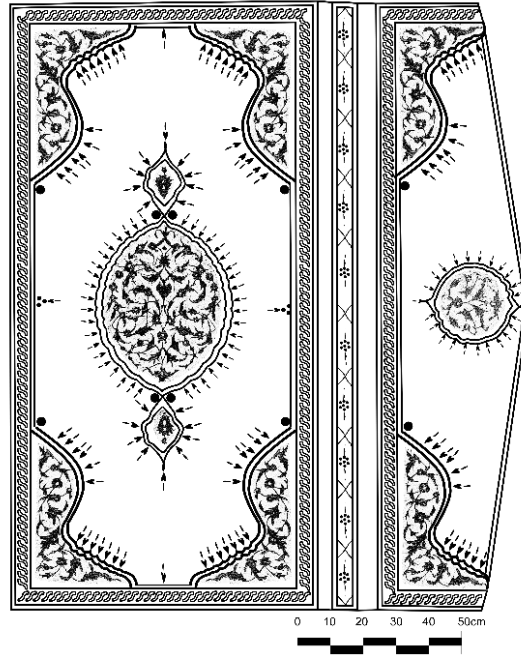
H.BUĞDAYCI

Çizim No 56: 541 demirbaş numaralı el-Kitâb El-Muhtasar Fî'l-Fıkh

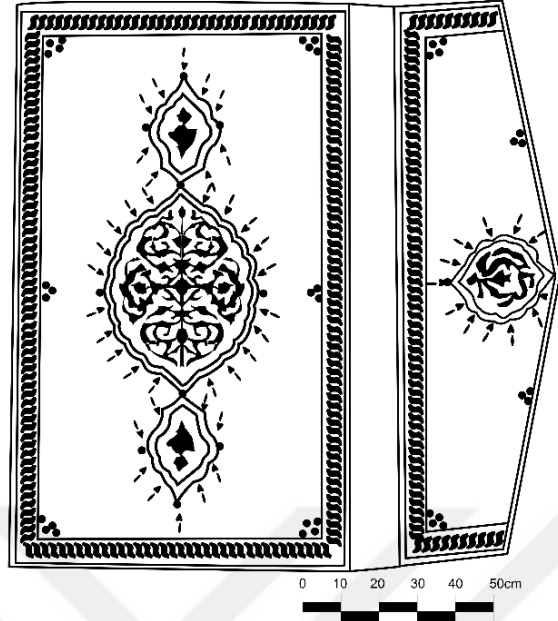
H.BUĞDAYCI

Çizim No 57: 249 demirbaş numaralı el-Hizbü'l-A'zam Ve'l-Virdü'l-Efham Li-İntisâhibî Ve İsnâdihî İle'r-Rasûli'l-Ekram

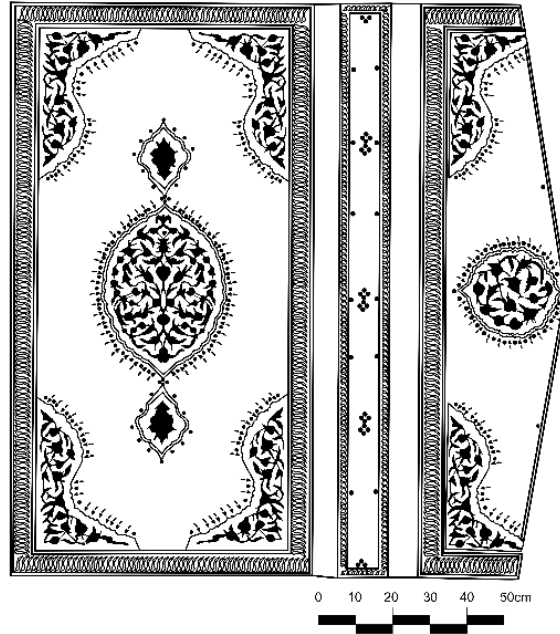
H.BUĞDAYCI

Çizim No 58: 326 demirbaş numaralı Metâli'u'l-Meserrât Bi-Cilâi Delâili'l-Hayrâ

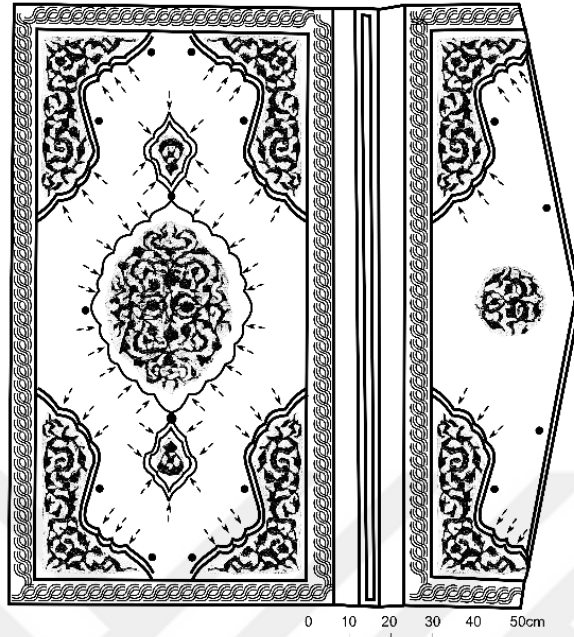
H.BUĞDAYCI

Çizim No 59: 367 demirbaş numaralı eş-Şemâilü'n-Nebeviyye Ve'l-Hasâilü'l-Mustafaviyye

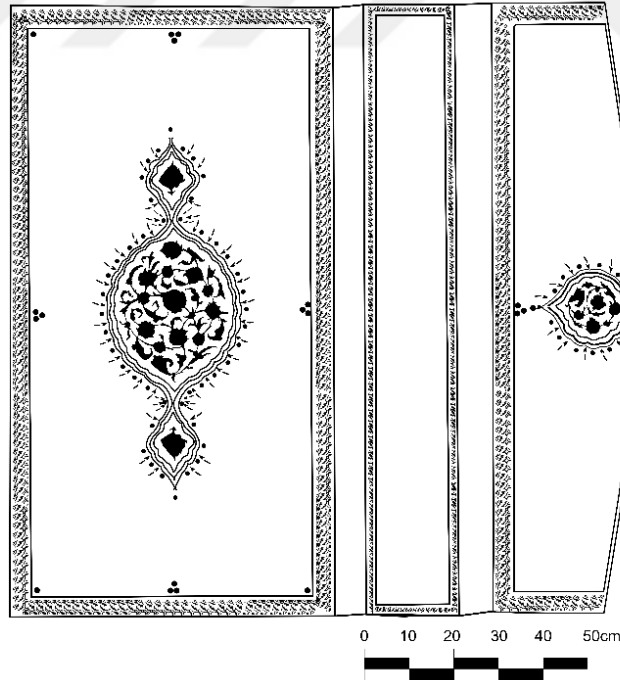
H.BUĞDAYCI

Çizim No 60: 495 demirbaş numaralı Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr

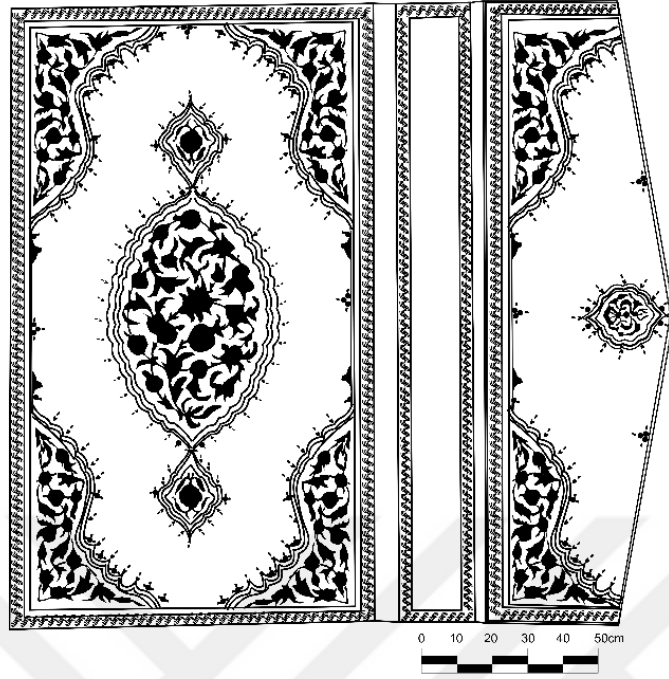
H.BUĞDAYCI

Çizim No 61: 540 demirbaş numaralı el-Kitâb el-Muhtasar Fî'l-Fıkh

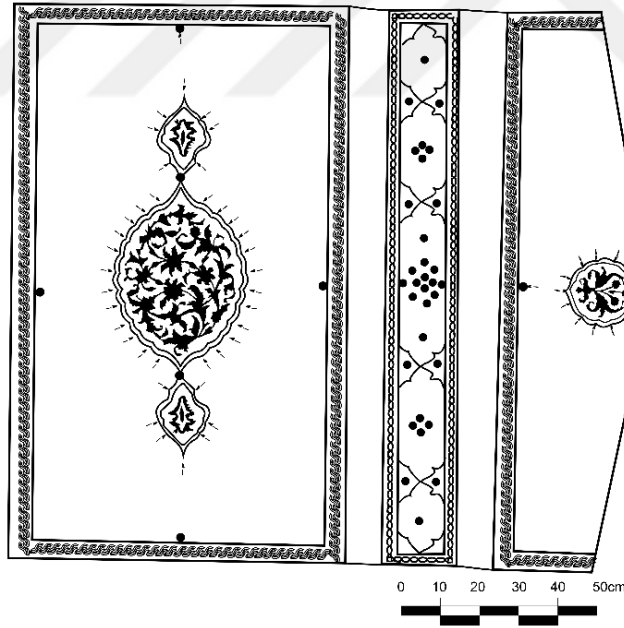
H.BUĞDAYCI

Çizim No 62: 82 demirbaş numaralı Arâ'isü'l-Kur'ân

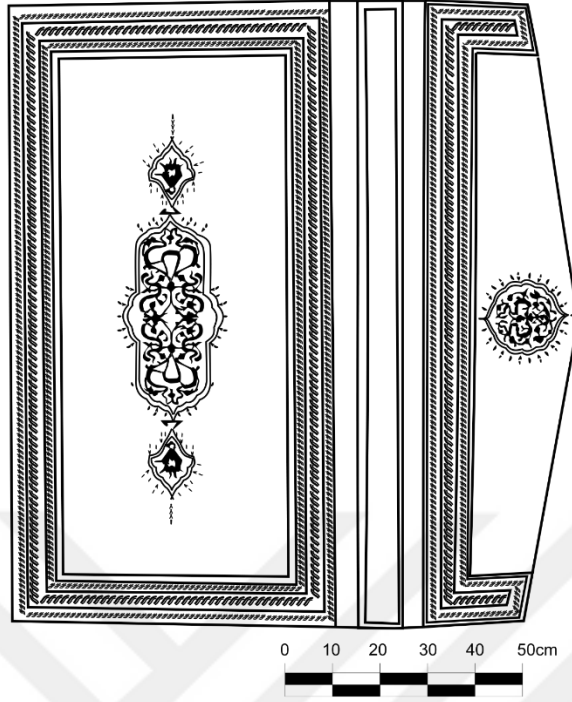
H.BUĞDAYCI

Çizim No 63: 209 demirbaş numaralı el-Câmi'us-Sahîh

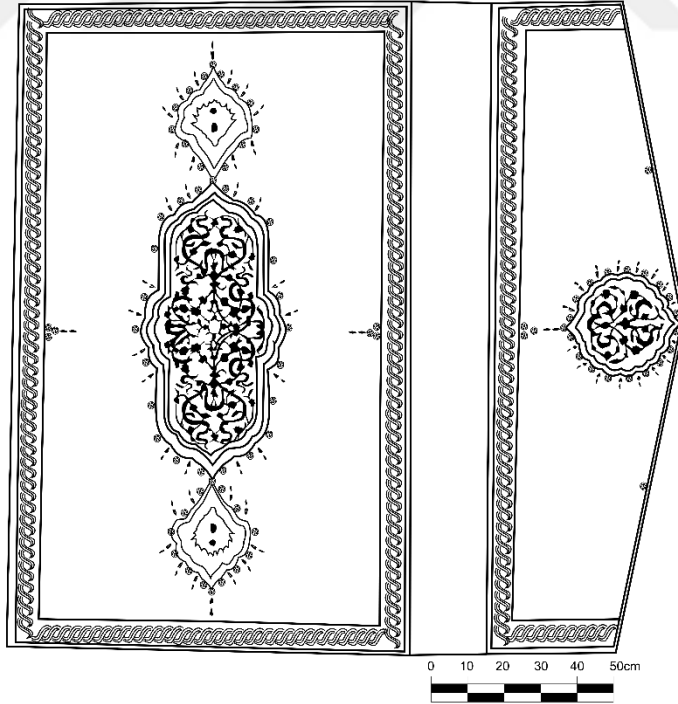
H.BUĞDAYCI

Çizim No 64: 651 demirbaş numaralı Şerh-i Pend-i Attâr

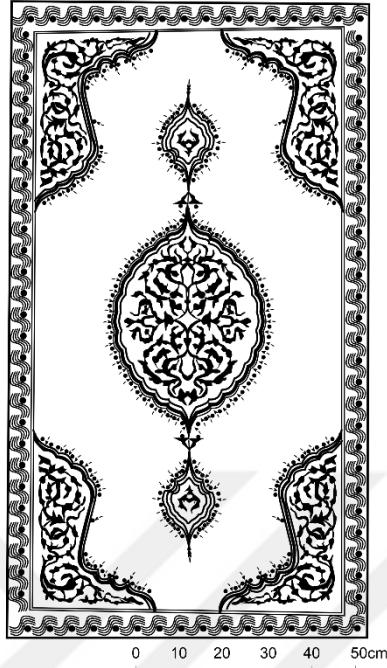
H.BUĞDAYCI

Çizim No 65: 1327 demirbaş numaralı Kitâbu Sîbeveyh

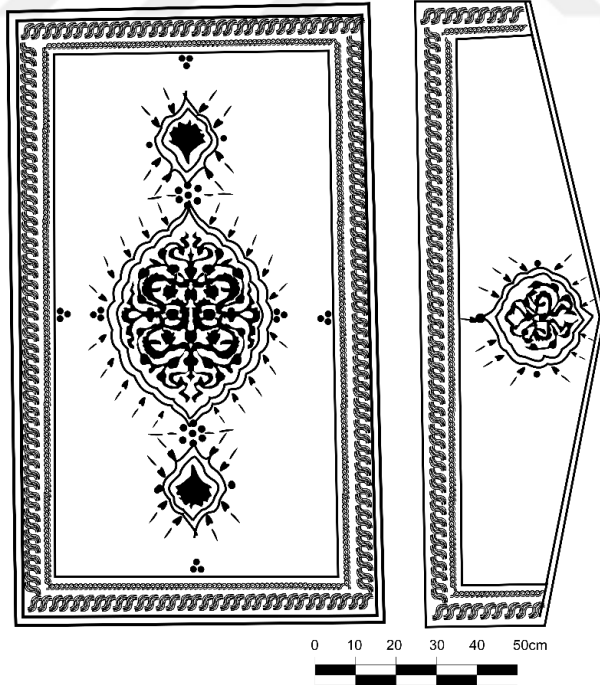
H.BUĞDAYCI

Çizim No 66: 1435 demirbaş numaralı el-Müstahracü'l-Müfidi'l-Emîn

H.BUĞDAYCI

Çizim No 67: 397 demirbaş numaralı el-Câmi'u's-Sahîh

H.BUĞDAYCI

Çizim No 68: 374 demirbaş numaralı es- Salavâtü'l-Bedriyye Ve'd-De'avâtü'l-Enveriyy

